

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Dominik Králik

Obchodné vedenie
Business management

Diplomová práca

Vedúci diplomovej práce: JUDr. Kateřina Eichlerová, Ph.D.

Katedra obchodného práva

Dátum vypracovania práce (uzatvorenia rukopisu): 15. jún 2016

Prehlasujem, že predloženú diplomovú prácu som vypracoval samostatne a že všetky použité zdroje boli riadne uvedené. Ďalej prehlasujem, že táto práca nebola využitá k získaniu iného alebo tohoto istého titulu.

Dominik Králik

POĎAKOVANIE

Ďakujem JUDr. Kateřině Eichlerovej Ph.D. za veľmi ústretový prístup pri vedení mojej diplomovej práce a takisto za cenné odborné rady.

Ďakujem mojim rodičom i priateľke Kristíne za podporu, ktorú mi venovali po celú dobu štúdia.

Obsah

Úvod	1
1 Právny inštitút obchodné vedenie	4
1.1 Pozitívne vymedzenie obchodného vedenia.....	4
1.1.1 Názorná ukážka toho, čím sa rozumie obchodné vedenie	8
1.1.2 Autorova prevažná charakteristika obchodného vedenia ako pomôcka pre lepšie pochopenie problematiky	9
1.2 Negatívne vymedzenie obchodného vedenia.....	14
1.2.1 Strategické rozhodovanie.....	14
1.2.2 Rozhodovanie marginálnych záležitostí.....	15
1.2.3 Zastupovanie spoločnosti ako realizácia obchodného vedenia	16
1.2.4 Obmedzenie zastupiteľského oprávnenia a jeho interferencia s obchodným vedením	19
1.2.5 Zostatková pôsobnosť štatutárneho orgánu.....	22
1.3 Zhrnutie	22
2 Historický exkurz do problematiky obchodného vedenia.....	23
3 Orgány vykonávajúce obchodné vedenie	26
3.1 Výkon obchodného vedenia v spoločnosti s ručením obmedzeným.....	26
3.2 Výkon obchodného vedenia v akciovej spoločnosti	30
3.3 Zhrnutie.....	31
4 Translácia obchodného vedenia	32
4.1 Úvod do podôb korporačnej správy.....	32
4.2 Delimitácia (horizontálna delegácia).....	32
4.3 Vertikálna delegácia	36
4.3.1 Dvojfázová delegácia.....	39
4.3.2 Schémy vytvárania vôle pri rozhodovaní o obchodnom vedení.....	39
4.4 Atrakcia obchodného vedenia	40
4.5 Zhrnutie.....	42

5	Módy ingerencie do obchodného vedenia v rámci spoločnosti	43
5.1	Otázka základného zamerania obchodného vedenia	43
5.2	Zásahy do obchodného vedenia in concreto	44
5.3	Žiadosť o pokyn	46
5.4	Kto je oprávnený si o pokyn požiadať? Úvaha nad správnosťou gramatického výkladu textu zákona	49
5.5	Najvyšší orgán kapitálovej spoločnosti ako adresát žiadosti o pokyn	51
5.6	Záväznosť pokynu	52
5.7	Záväznosť nerozumných a nevhodných pokynov	55
5.8	Nezáväzný pokyn	56
5.9	Ingerencia do obchodného vedenia v koncerne	58
5.9.1	Otázka záväznosti koncernových pokynov	58
5.9.2	Podmienky realizácie (nezáväzných) pokynov v koncerne	60
5.10	Zhrnutie	63
6	Výkladové otázky v monistickom zriadení akciovej spoločnosti v súvislosti s obchodným vedením	64
	Záver	71
	Zoznam použitej literatúry	73
	Resumé	78
	Abstract	80
	Kľúčové slová	81
	Key words	81
	Názov práce v anglickom jazyku	81

Prehľad použitých skratiek

obč. zák	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
z. o. k.	zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)
obch. zák.	zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
tr. zák.	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
o. s. ř.	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
nové právo	právní předpisy platné na území ČR od 31. 12. 2013
staré právo	právní předpisy platné na území ČR platné do 1.1.2014
Najvyšší soud	Nejvyšší soud České republiky
Najvyšší správny súd	Nejvyšší správní soud České republiky
ABGB	Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch vom 1.6.1911, JGS 946 idgF <i>Všeobecný občiansky zákonník z 1.6.1911, súdnej zbierky zákonov a nariadení JGS č. 946 v znení neskorších zákonov</i>
AHGB	Allgemeines Handelsgesetzbuch vom 17.12.1862 RGBI 2 idgF <i>Všeobecný zákonník obchodný z 17.12.1862 č. 2 ríšskeho zákona znení neskorších zákonov</i>
rakAktG	Aktiengesellschaftsgesetz <i>Rakúsky zákon o akciové spoločnosti</i>
JGS	Justizgesetzsammlung, Gesetze und Verordnungen im Justizfach zákonná súdna zbierka zákonov a nariadení zo súdnej oblasti (v rokoch 1780-1848)
rakGmbH	Gesellschaft mit beschränkter Haftung <i>rak. spoločnosť s ručením obmedzeným</i>

GmbHG	<p>Gesetz vom 6.3 1906 über Gesellschaften mit beschränkter Haftung RGBI 58 idF BGBI 1994/153 idgF <i>zákon o spoločnosti s ručením obmedzeným zo dňa 6.3.1906 č. 58 ríšskeho zákona RGBI vo znení neskorších predpisov a č. 1994/153 spolkovej zbierky zákonov v znení neskorších predpisov</i></p>
HGB	<p>Handelsgesetzbuch vom 10.05.1897 dRGBI 219, in Österreich eingefügt durch dRGBI 1938 I 1999 idgF <i>obchodný zákonník z 10.05.1897 č. 219 nemeckého ríšskeho zákona, v Rakúsku uvedený v platnosť na základe zákona č. I 1999 z roku 1938 ríšskeho zákona</i></p>
UGB	<p>Unternehmensgesetzbuch <i>obchodný zákonník z 10.05.1897 č. 219 nemeckého ríšskeho zákona, v Rakúsku uvedený v platnosť na základe zákona č. I 1999 z roku 1938 ríšskeho zákon</i></p>
OGH	<p>Oberster Gerichtshof Najvyšší súdny dvor (rakúsky najvyšší súd)</p>
zák. č. 40/1964 Sb.	<p>zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník</p>

Úvod

Táto práca má za cieľ pojednať o obchodnom vedení v dvoch národných formách kapitálových obchodných korporácií, v spoločnosti s ručením obmedzeným a akciovej spoločnosti. Výber tejto témy je vedený domnienkou, že náuka i prax sa v počiatočných účinnosti nového súkromného práva bude potýkať s mnohými s interpretačnými problémami práve v týchto formách obchodnej korporácie.

Pre lepšie porozumenie je vhodné si zaradiť inštitút obchodného vedenia do širších súvislostí fungovania kapitálovej obchodnej korporácie. Kapitálová obchodná korporácia je zmluvou len do okamihu svojho vzniku, akonáhle vznikne (zápisom do obchodného registra) začína fungovať predovšetkým ako inštitúcia. Je organizmom, entitou, plne účinnou aj voči tretím osobám (*erga omnes*). Nie je preto možné, aby fungovala len na zmluvných princípoch (*inter partes*), jednomyseľnosti, za plnej participácie každého spoločníka. Inštitucionálne princípy do nej prinášajú hierarchiu, väčšinové rozhodovanie, zverenie riadenia profesionálom, ktorý môžu, ale nemusia byť a často ani nie sú spoločníkmi. Zároveň platí, že ten kto prináša kapitál, sa zaujíma hlavne o výnos pri čo najmenšom riziku a o to, aby čo najľahšie mohol svoj kapitál vziať späť a investovať ho inak. Obvykle sa nechce bezprostredne podieľať na riadení spoločnosti. To necháva na manažérov, ktorý naopak nedisponujú dostatočným kapitálom, ale majú predpoklady pre profesionálne riadenie spoločnosti ako je napríklad vhodné vzdelanie, skúsenosti a podobne.¹

Kapitálová obchodná korporácia má zásadne tri typy orgánov- najvyšší, výkonný a dozorný. V najvyššom orgáne sú zastúpení práve tí, ktorí prinášajú do spoločnosti kapitál, spoločníci. Výkonný orgán zabezpečuje najmä riadenie spoločnosti a zastupovanie voči tretím osobám. Dozorný orgán stráži správnosť postupov v korporácii. Spoločníci určujú základné parametre fungovania spoločnosti a ostatné, v súlade s vyššie uvedeným je na členoch výkonného orgánu. Ten predstavuje rozum spoločnosti, poprípade pri jednaní

---

¹ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. Právo obchodných korporácií. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 32.

navonok aj jej podpisujúcu ruku.² Títo manažéri majú moc rozhodovať, musia rozhodovať však so starostlivosťou riadneho hospodára. Rozhodovanie o vnútornom riadení chodu spoločnosti sa nazýva obchodné vedenie. V prípade pochybenia výkonného orgánu je možná zodpovednosť za škodu členov orgánu voči spoločnosti a tiež trestnoprávna zodpovednosť.

Ciele diplomovej práce si kladiem v zásade dva. Mojm primárnym cieľom je identifikovať sporné miesta v účinnej zákonnej úprave týkajúce sa obchodného vedenia a predostrieť ich výklad. Domnievam sa, že s prijatím novej právnej úpravy vzniklo nespočetne mnoho nejasností týkajúcich sa obchodného vedenia, ktorých riešenia musí formulovať súdna prax a odborná literatúra. Na tie si však aplikačná prax bude musieť určitú dobu počkať. Dúfam, že aj táto práca pomôže k rýchlejšiemu preklenutiu tejto (prechodnej) doby neistoty. Ako sekundárny cieľ, chcem uviesť právny termín obchodného, vymedziť jeho obsah, poukázať na historické súvislosti, pretože to považujem za nevyhnutné pre pochopenie nasledujúcich kapitol.

Používať budem metódy subjektívne- ale aj objektívne-historického výkladu, ďalej metód komparácie, kompilácie a teleologickej interpretácie. Vzhľadom na svoju náklonnosť k právnemu pozitivizmu Viedenskej právnej školy Hansa Kelsena, budem miestami argumentovať aj gramatickým, teda jazykovým výkladom.

Na niektorých miestach sa nevyhnem testovaniu judikatúry vzťahujúcej sa k starému právu z hľadiska platnosti jej záverov v zmenenom novom právu. Bude tak nutné upozorniť na možnú diskontinuitu v rozhodovaní najvyšších súdov. Domnievam sa však, že napriek tomu, že pojem obchodného vedenia doznal nezanedbateľných zmien, nie je možné všeobecne prehlásiť „staré“ judikatúrne a doktrinálne názory za do budúca neaplikovateľné. Problematikou obchodného vedenia sa súdna prax dostatočne zaoberala. Nové právo nám však prinieslo určité zmeny do obchodného vedenia a tie je nutné reflektovať. S tým sa opäť objavujú nové sporné otázky, ktoré by mala judikatúra aj doktrína čo najskôr vyjasniť. Preto budem starú judikatúru a doktrinálne závery brať ako základ pre argumentáciu a výklad ustanovení zákona o obchodných korporáciách a subsidiárne

---

² *Ibid*, s. 35.

použiteľného občianskeho zákonníku, zároveň pritom budem ale starostlivo prihliadať k zmenám, ktoré nová úprava so sebou priniesla.

Prvá kapitola bude tradičná v tom zmysle, že vymedzím právny inštitút obchodného vedenia z pohľadu aktuálne platného účinného práva, zamyslím sa nad použiteľnosťou judikatúry a doktrinálnych záverov z obdobia starého práva. Druhú kapitolu venujem historickej exegéze, spätnému pohľadu na vývoj právnej úpravy korporáčného práva v Rakúsko-Uhorsku a v predvojnovom Československu. Tretia kapitola bude zaoberať personálnou zložkou obchodného vedenia, to znamená otázkami kto konkrétne zvolenej forme spoločnosti vykonáva a tak rozhoduje o otázkach obchodného vedenia. Štvrtá kapitola rozvíja predošlú v tom, že určuje modifikácie pôsobnosti rozhodovania o obchodnom vedení využitím dispozícií, ktoré zákon dovoľuje. Piata kapitola sa bude venovať inštitútom vyžiadaného a koncernového pokynu. Monistický systém akciovej spoločnosti bude predmetom poslednej šiestej kapitoly. Na konci každej kapitoly v krátkosti poskytnem zhrnutie získaných poznatkov.

Pre lepšiu orientáciu v texte namiesto zákona č. 90/2012, Sb., o obchodných spoločnostiach a družstvách používam skratku zákon o obchodných korporáciách, pod termínom občiansky zákonník sa rozumie aktuálne platný a účinný zákon č. 89/2012 Sb., v platnom znení. Taktiež skracujem v práci Najvyšší súd Českej republiky na Najvyšší súd ČR. Počas písania práce však bude snaha sa rozsiahlejšiemu skracovaniu a tým pádom používaniu skratiek vyhnúť.

Pokiaľ v práci hovorím o povinnosti starostlivosti riadneho hospodára, má sa tým na mysli v českom kontexte *povinnost péče řádného hospodáře*. K slovensko-českému pojmosloviu ďalej uvádzam, že valným zhromaždením sa rozumie *valná hromada*, konateľ je *jednatel*, dozorná rada je *dozorčí radou*. Domnievam sa, že ostatné slovenské právne termíny sú aj v českom kontexte dostatočne zrozumiteľné.

1 Právny inštitút obchodné vedenie

1.1 Pozitívne vymedzenie obchodného vedenia

Valné zhromaždenie je najvýznamnejším orgánom spoločnosti, ktorého prostredníctvom realizujú spoločníci právo podieľať sa na riadení spoločnosti a prijímať rozhodnutia zásadným spôsobom ovplyvňujúce ďalšiu existenciu a činnosť spoločnosti. Ďalšie orgány spoločnosti plní len funkcie smerujúce k zaisteniu riadneho chodu spoločnosti a to dozorná rada ku kontrole jej činnosti a štatutárny orgán k jej obchodnému vedeniu.³

Obchodným vedením spoločnosti je riadenie spoločnosti, to znamená hlavne organizovanie a riadenie jej podnikateľskej činnosti, vrátane rozhodovania o podnikateľských zámeroch.⁴ Zároveň má pojem obchodné vedenie kompetenčný význam a predstavuje najvýznamnejšiu právomoc štatutárneho orgánu.⁵ Čím širšie budeme obchodné vedenie chápať, tým viac ohraničujeme pôsobnosť valného zhromaždenia (systém spojených nádob).⁶ Ďalšie z rozhodnutí Najvyššieho súdu nám charakterizuje obchodné vedenie ako organizovanie a riadenie každodennej činnosti spoločnosti. Pridáva tak znak každodennosti.⁷ V literatúre sa je možné často stretnúť s tým že za obchodné vedenie sa považujú rutinné záležitosti. Rutinou sa rozumie nie ani tak početnosť opakovania určitého jednania, ale to, že pri správe spoločnosti k nemu dochádza pravidelne.⁸ rutinné záležitosti. Rutinou sa rozumie nie ani tak početnosť opakovania určitého jednania, ale to, že pri správe spoločnosti k nemu dochádza pravidelne.⁹ Rozsudok Najvyššieho správneho súdu

---

³ Uznesenie Najvyššieho súdu zo dňa 27. januára 2009 pod sp. zn. 29 Odo 1060/2006.

⁴ Rozsudok Najvyššieho súdu zo dňa 25. augusta 2004 pod sp. zn. 29 Odo 479/2003.

⁵ ČERNÁ, S. a P. ČECH. Kde jsou hranice obchodního vedení? Právní fórum. 2008, č. 11, s. 453.

⁶ NĚMEČKOVÁ, Olga. Obchodní vedení a vnitřní vztahy kapitálových společností v ČR a v Německu. *Právní rozhledy*. 2004, č. 22, s. 825.

⁷ Uznesenie Najvyššieho súdu zo dňa 5. októbra 2005 pod sp. zn. 5 Tdo 1208/2005.

⁸ ELIÁŠ, Karel. Obchodní společnosti. Praha : C. H. Beck, 1994, s.98.

⁹ *Ibid.*

vymedzuje obchodné vedenie ako pravidelné organizovanie a riadenie činnosti spoločnosti.¹⁰ Z tohto rozhodnutia stojí za povšimnutie si znak pravidelnosti obchodného vedenia. Z legislatívnych prác nám k bližšiemu vymedzení inštitútu obchodného vedenia slúži len dôvodová správa k jednej z novelizácií dnes už neúčinného obchodného zákonníku¹¹ Táto dôvodová správa uvádza, že obchodným vedením sa rozumie prevádzkovanie činnosti a rozhodovanie o záležitostiach vo vnútri spoločnosti. Pôjde teda o rozhodovanie interné, také o ktorom sa v zásade žiadne správy nemusia uverejňovať ani iným spôsobom publikovať. Obchodnému vedeniu sa tradične v rozhodovacej praxi venuje nemalá pozornosť a preto možno obdobné vymedzenia nájsť i mnohých ďalších rozhodnutiach hlavne Najvyššieho súdu.¹² Pojmu sa venujú samozrejme i pasáže publikácií komentujúcich právne predpisy.¹³

D. Patěk charakterizuje obchodné vedenie v najobecnejšom zmysle slova ako právomoc výkonného orgánu riadiť podnikateľskú činnosť obchodnej korporácie a uskutočňovať jej podnikateľské zámery.¹⁴ O niečo konkrétnejšie ju je možno

---

¹⁰ Rozsudok Najvyššieho správneho súdu zo dňa 18. marca 2005, sp. zn. 4 Afs 24/2003.

¹¹ Novelizácia zákonom č. 370/2000 Sb.

¹² Tak napríklad rozhodnutie zo dňa 5. apríla 2006, sp. zn. 5 Tdo 94/2006 definuje obchodné vedenie ako „organizace a řízení podniku, který náleží společnosti, řízení zaměstnanců, rozhodování o provozních záležitostech, tj. např. zásobování, odbyt, reklama, vedení účetnictví apod., jakož i rozhodování o podnikatelských záměrech“.

Rozhodnutie zo dňa 5. októbra 2005, sp. zn. 5 Tdo 1208-2005 stanoví, že „Obchodním vedením se rozumí řízení společnosti, tj. zejména organizování a řízení její každodenní podnikatelské činnosti.“

Rozhodnutie zo dňa 28. marca 2012, sp. zn. 5 Tdo 361-2011, ktorý vníma obchodné vedenie predovšetkým ako rozhodovanie o podnikateľskej činnosti obchodnej korporácie.

Rozhodnutie Najvyššieho súdu zo dňa 30. apríla 1997 pod. sp. zn. 1 Odon 2/97 publikované v časopise *Právní rozhledy* č. 8, 1997.

Obdobne rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 26. augusta 2009, sp. zn. 5 Tdo 894/2009, zo dňa 20.9.2006, sp. zn. 5 Tdo 956/2006, rozhodnutie zo dňa 28. augusta 2008, sp. zn. 5 Tdo 959/2008, zo dňa 28. januára 2009, sp. zn. 5 Tdo 1620/2008, zo dňa 3. júna 2009, sp. zn. 7 Tdo 543/2009.

¹³ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, str. 419-420: *Pojem „obchodní vedení“ je v právní teorii převážně vykládán jako řízení společnosti, tj. zejména organizování a řízení její podnikatelské činnosti, včetně rozhodování o podnikatelských záměrech.*

¹⁴ PATĚK, D. In ČERNÁ, S., I. ŠTENGLOVÁ a I. PELIKÁNOVÁ in op. cit. sub 1, s. 160.

charakterizovať ako priebežnú pravidelnú správu záležitostí spoločnosti a jeho podniku (vrátane riešenia problémov aká správa je pre spoločnosť optimálna),¹⁵ to znamená rozhodovanie o organizačných, technických, obchodných, personálnych, finančných a iných otázkach bežného života.¹⁶ Obchodné vedenie tak zahŕňa činnosti ako organizáciu a riadenie závodu, ktorý patrí spoločnosti, riadenie zamestnancov, rozhodovanie o prevádzkových záležitostiach, takže napríklad zásobovaní, odbyte, reklame, vedení účtovníctva *et cetera*.¹⁷ Obchodným vedením sa rozumejú zasadania, rozhovory alebo korešpondencia. Okruh konkrétnych záležitostí spadajúcich pod pojem obchodné vedenie je vždy závislý na veľkosti, obratu počte zamestnancov spoločnosti.¹⁸

Rozhodnutie o tom, či spoločnosť uhradí dlh, môže byť v závislosti na okolnosti prípadu súčasťou obchodného vedenia, zároveň ale môže ísť len o rozhodnutie, ktoré podľa svojej povahy patrí do pôsobnosti niektorého zamestnanca spoločnosti. Nutné bude zohľadniť majetkovú situáciu spoločnosti, prípadnú spornú povahu dlhu či význam platenej čiastky pre spoločnosť. Dá sa určite súhlasiť, že rozhodnutie o zaplatení pol miliónového dlhu vo väčšine menších spoločností bude spadať do obchodného vedenia, no vo väčších spoločnostiach, ako sú napríklad veľké potravinové reťazce či banky by mohol také rozhodnutie urobiť i radový zamestnanec, a pritom by stále nešlo o delegáciu obchodného vedenia. Zavádzanie marketingu, riešenie záväzkov spoločnosti či riešenie optimálneho spôsobu riadenia rovnako spada do obchodného vedenia.¹⁹

---

¹⁵ Pojem podnik nové súkromné právo nahradilo termínom závod.

¹⁶ Rozsudok Najvyššieho správneho súdu zo dňa 18. marca 2005, sp. zn. 4 Afs 24/2003. Veľmi podobne rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 25. Augusta 2005, sp. zn. 29 Odo 479/2003 opisuje obchodné vedenie ako riadenie spoločnosti, teda hlavne organizovanie a riadenie jej podnikateľskej činnosti, vrátane rozhodovania o podnikateľských zámeroch a taktiež dodáva, že obchodné vedenie nezahŕňa jednanie za spoločnosť navonok.

¹⁷ Rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 5 Tdo 94/2006, zo dňa 5. apríla 2006.

¹⁸ Rozsudok Najvyššieho súdu zo dňa 27. februára 2007, sp. zn. 29 Odo 1108/2005.

¹⁹ Rozsudok Najvyššieho súdu zo dňa 30. júla 2008, pod sp. zn. 29 Odo 1262/2006.

Rozhodnutie o postupu pri vymáhaní pohľadávok spoločnosti je tak isto súčasťou obchodného vedenia.²⁰ Zároveň i rozhodnutie o tom, či vôbec bude obchodná korporácia vymáhať určitú pohľadávku je obchodným vedením.²¹ Najvyšší súd v tomto rozhodnutí konštatuje, že pre úvahu či bol konateľ povinný pohľadávku vymáhať je významné i posúdenie prípadnej úspešnosti takého postupu. To môže závisieť jednak od možnosti spoločnosti preukázať vznik, trvanie a výšku pohľadávky a samozrejme od reálnosti jej vymoženía. Tu je nutné upozorniť, že výkon samotného obchodného vedenia je činnosťou do značnej miery závislou na rade okolností. Nedá sa kategoricky konštatovať, ako aj vo vyššie citovanom rozhodnutí Najvyšší súd upozornil, že pod výkon obchodného vedenia bude vždy spadať vymáhanie dlhov. To práve preto, že môže nastať situácia, kde bude výhodnejšie určitú pohľadávku nevymáhať a ušetriť tak ďalšie prostriedky v situácii, keď je zjavné, že dlžník už beztak žiadnymi prostriedkami nedisponuje. Do obchodného vedenia však i v tejto situácii spada rozhodnutie o tom, že daná pohľadávka sa vymáhať nebude.

Rozhodnutie o tom, či a aký majetok akciová spoločnosť nadobudne či naopak prevedie na tretie osoby, spada zásadne do obchodného vedenia. Jeho zabezpečenie náleží štatutárnemu orgánu.²²

Členovia štatutárneho orgánu majú za povinnosť riadne vedenie účtovníctva.²³ Pri jeho zaradení pod tento inštitút by sa jednalo o jediná činnosť obchodného vedenia výslovne uvedenú v zákone.²⁴ Judikatúra Najvyššieho súdu sa v mnohých rozhodnutiach prikláňa k možnosti, že pod obchodné vedenie táto povinnosť štatutárneho orgánu spoločnosti patrí.²⁵ Názor Najvyššieho súdu sa dá označiť v tomto ohľade za konštantný, čo potvrdzuje i jeho nedávne rozhodnutie z roku 2014, kde sa praví „*obchodným vedením akciové spoločnosti je*

---

²⁰ Rozhodnutie NS ČR zo dňa 24. júna 2009, pod sp. zn. 3139/2007.

²¹ Rozsudok Najvyššieho súdu zo dňa 30. marca 2011 pod sp. zn. 29 Cdo 4276/2009.

²² Rozsudok Najvyššieho súdu zo dňa 11. apríla 2012 pod sp. zn. 29 Cdo 3223/2010.

²³ ČERNÁ, S., ČECH, P. in op. cit. sub 5, s. 455.

²⁴ Ustanovenie § 196 z. o. k. znie: „*Jednatel zajišťuje řádné vedení předepsané evidence a účetnictví, vedení seznamu společníků a na žádost informuje společníky o věcech společnosti.*“

²⁵ Rozhodnutie Najvyššieho súdu zo dňa 5. apríla 2006 pod sp. zn. 94/2006.

řízení společnosti, tj. zejména organizování a řízení její podnikatelské činnosti, včetně rozhodování o podnikatelských záměrech, a spadá do něj zabezpečování řádného vedení účetnictví společnosti“.²⁶ Tak isto odborná právnická verejnosť spravidla vedenie účtovníctva pod obchodné vedenie zaraďuje.²⁷ Dá sa zároveň nájsť i názory opačné, z ktorých uvedieme napríklad L. Lochamnovú, ktorá tvrdí: „ lze uzavřít, že aktivity vypočtené v § 196 zákona o obchodních korporacích mají administrativně-technický charakter a nelze je podřadit pod aktivity rozhodovací (řídící) vedoucí především k nastavení dlouhodobého strategického záměru společnosti, vypracování podnikatelského záměru společnosti, řízení vnitřního chodu společnosti, resp. závodu apod.“²⁸ alebo J. Dědiča.²⁹

Podľa rakúskej literatúry obchodné vedenie zahŕňa všetky opatrenia a zákroky, ktoré sú nutné pre dosiahnutia cieľa, s ohľadom na personálne, vecné a finančné prostriedky spoločnosti.³⁰

1.1.1 Názorná ukážka toho, čím sa rozumie obchodné vedenie

Najvyšší súd v naposledy spomenutom rozhodnutí z roku 2014, posudzoval prípad, v ktorom vystala otázka, či generálna riaditeľka vykonávala obchodné vedenie alebo nie.

---

²⁶ Rozsudok Najvyššieho súdu zo dňa 21. januára 2014 pod sp. zn. 21 Cdo 632/2013.

²⁷ Napríklad autori článku: FÁRA, I., TOMŠEJ J. Pokyny valné hromady k obchodnému vedení. Právní rádce. 2013, č. 12, s. 40. alebo O. Němečková in: NĚMEČKOVÁ, O. in op. cit. sub 6, s. 825.

²⁸ LOCHAMNOVÁ, L.: In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Komentář k zákonu o obchodních korporacích. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, 893s.

²⁹ DĚDIČ, J. Obchodní zákoník. Komentář. III. díl. Praha: Polygon, 2002, s. 2384.

³⁰ „Die Geschäftsführung umfasst sämtliche Maßnahmen und Vorkehrungen, die notwendig sind, um den Gesellschaftszweck mit den der Gesellschaft zur Verfügung stehenden personellen, sachlichen und finanziellen Mitteln zu erreichen.“ In: KALSS, Susanne, Christian NOWOTNY a Martin SCHAUER. Österreichisches Gesellschaftsrecht: systematische Darstellung sämtlicher Rechtsformen: in Fortführung des von Walther Kastner begründeten und in der letzten Auflage von Walther Kastner, Peter Doralt und Christian Nowotny bearbeiteten Lehr- und Handbuchs "Grundriss des österreichischen Gesellschaftsrechts". Wien: Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, 2008, s. 1030-1038.

V posudzovanom prípade mala žalobkyňa ako generálna riaditeľka žalovaného (spoločnosti, ktorej pôsobila) vykonávať činnosti, ktoré spočívali v komplexnom riadení spoločnosti, v zaisťovaní jeho pracovnej, obchodnej, ekonomickej, účtovnej a právnej agendy, v kontrole a tvorbe vecného a finančného ekonomického plánu a vo vedení technicko-ekonomickej rady, prípravných výborov veľtrhov a ďalších projektov. Tieto činnosti podľa Najvyššieho súdu nepochybne predstavovali organizovanie a riadenie podnikateľskej činnosti žalovaného, vrátane rozhodovania o jeho podnikateľských zámeroch, ktorým sa žalobkyňa podieľala na obchodnom vedení. Skutočnosť, že žalobkyňa vykonávala osobne tiež činnosti, ktoré mohla zaistiť prostredníctvom tretích osôb, na tomto závere nič nemení.³¹ Významná nie je ani okolnosť, že pri obchodnom vedení spoločnosti žalobkyňa vykonávala aj činnosti podporné, pomocné, a administratívneho charakteru, bez ktorých sa do určitej miery neobíde žiadna organizačná a riadiaca činnosť.

1.1.2 Autorova prevažná charakteristika obchodného vedenia ako pomôcka pre lepšie pochopenie problematiky

J. Hřebejk na jednej zo svojich prednášok ústavného práva vyriekol myšlienku, že definície v práve neplatia absolútne, ako napríklad Archimedov zákon pre kvapaliny a plyny vo fyzike. Študent tomu riadne neporozumie, ale človek zaoberajúci sa právnou vedeckou prácou vie, že vytvoriť takú definíciu, aby skutočne platila vo všetkých prípadoch je úloha veľmi náročná a neraz dokonca pre rozmanitosť právnej praxe nemožná. Na tomto mieste sa preto uskromníme s pokusom o vytvorenie prevažnej charakteristiky inštitútu obchodného vedenia. Na základe vyššie spomenutého je tak možné odvodiť týchto päť charakteristík:

- 1) vnútorná záležitosť závodu
- 2) organizácia a riadenie podnikateľskej činnosti
- 3) každodenný (rutinný) management

---

³¹ DĚDIČ, J., J. LASÁK a J. KŘÍŽ. Obchodní společnosti. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Judikatura k rekodifikaci, s. 75.

- 4) autonómna pôsobnosť výkonného orgánu
- 5) zodpovednosť za riadny výkon obchodného vedenia

Ad 1) Jednania obchodnej korporácie delíme na vnútorné a tie ktoré sa prejavujú navonok. O vnútorných záležitostiach spoločnosti sa v zásade tretie osoby dozvedieť nemusia a často ani dozvedieť nesmú. Je to určitý „priestor súkromia“ spoločnosti, do ktorého nemá oprávnenie nikto mimo spoločnosť zasahovať. Pokiaľ tak nie sme súčasťou spoločnosti, nemáme žiadne právne prostriedky sa o obchodnom vedení spoločnosti dozvedieť. Tieto interné jednania a v nadväznosti na nich i interné dokumenty sú tak obvykle tajné a v spoločnostiach, ktoré majú za cieľ dosahovanie zisku, sa tak riešia otázky ako uspieť v boji proti konkurencii, ako ku ktorému partnerovi pristupovať, povedané obecné ako viesť spoločnosť, aby nestrádala, aby uspela.

Ad 2) Pod organizáciou a riadením spoločnosti patria otázky v prvom rade personálne. Patria sem rozhodnutia o rôznych možných delegáciách, o zriaďovaní úsekov so zodpovednými vedúcimi zamestnancami, rozdelenie úloh tak, aby úseky na seba dobre nadväzovali a aby spoločne vytvárali dobre fungujúci a spoločnosti prospešný celok. Podrobnejšie k otázkam delegácie a organizačného poriadku spoločnosti sa budeme venovať v kapitole o translácii obchodného vedenia. O organizáciu podnikateľskej činnosti určite pôjde pri výbere zamestnancov, vytváraní jednotlivých oddelení a pod. Naopak sem určite nespadá vytváranie orgánov spoločnosti, ako je voľba členov výkonného či kontrolného orgánu.

Ad 3) Každodennosťou sa rozumie skutočnosť, že pôjde o záležitosti, ktoré spoločnosť potrebuje riešiť za chodu prevádzky. Pôjde tak napríklad o rozhodnutie, koľko surovín sa nakúpi pre ďalší rok výroby a taktiež sa zhodnotia jednotlivé ponuky na trhu. Tieto otázky sú svojou povahou neodkladné a vyskytujú sa často. Nie je nutné aby sa riešilo každý deň koľko surovín sa bude nakupovať, podstata je v tom, že okruh týchto otázok je značne neurčitý a môžu sa objaviť každý deň a taktiež v tom, že sa nimi riešia otázky každodennej prevádzky. Preto napríklad nákup surovín zahŕňa samotný proces výberu surovín, výberu dodávateľa, zhodnotenie očakávaného výnosu či rizík, ale napríklad aj

riešenie reklamácií či vrátenie tovaru. Nepatria sem otázky existencie spoločnosti, ani rozhodnutia výnimočné, o ktorých sa rozhoduje vo frekvencii približne raz za rok.³² V prípade, že štatutárny orgán bude rozhodovať o dlhodobých strategických plánoch, z povahy veci (*eo ipso*) nepôjde o každodennosť ani operatívnosť a tak ani o obchodné vedenie.

Ad 4) Obchodné vedenie je doménou výkonného orgánu a nikto nie je oprávnený mu do rozhodovania o ňom zasahovať. Ani valné zhromaždenie ako najvyšší orgán spoločnosti nie je oprávnený priamo zasahovať do obchodného vedenia spoločnosti. Valné zhromaždenie môže zásadne ovplyvňovať obchodné vedenie spoločnosti prostredníctvom rozhodovania o personálnom zložení štatutárneho orgánu.³³ Štatutárny orgán si o obchodnom vedení rozhoduje v zásade sám a taktiež nesie plnú zodpovednosť za prípadnú ujmu spôsobenú spoločnosti pri jeho výkone. Pritom sa členovia štatutárneho orgánu nezbavia zodpovednosti ani jeho prenesením, ani prípadnou žiadosťou o udelení pokynu. Platí zásada, že aby fungoval závod hlavne ako ekonomická entita, je nutné aby členovia výkonného orgánu mali na jednej strane dostatočný priestor pre realizáciu svojich zámerov, na druhej strane za každé svoje jednanie odpovedajú spoločnosti pre prípad ujmy a to pri porušení svojich povinností zákonných alebo zmluvných.

Ad 5) Každý kto prijme funkciu člena štatutárneho orgánu sa zaväzuje ju vykonávať so starostlivosťou riadneho hospodára, takže musí jednať s nevyhnutnou lojalitou i s potrebnými znalosťami a starostlivosťou. U člena štatutárneho orgánu táto zodpovednosť tvorí rub jeho rozhodovacej autonómie. Vychádza sa z poznatkov vedy o riadení a správe spoločností (*corporate governance*), totiž, že členovia štatutárnych orgánov vystupujú ako správcovia cudzieho majetku a majú nižšiu averziu k riziku než tí, ktorí im majetok zverili.³⁴

---

³² Také otázky rieši valné zhromaždenie, ktoré sa pravidelne schádza práve vo väčšine prípadov na jar, raz za rok.

³³ Uznesenie Najvyššieho súdu zo dňa 29. júna 2005 pod sp. zn. 29 Odo 442/2004.

³⁴ ČECH, P.. Péče řádného hospodáře a povinnost lojality. Právní rádce. 2007, č. 3, s. 6.

Pre sanáciu negatívnych motivačných externalít zákon o obchodných korporáciách k pravidlu o starostlivosti riadneho hospodára pridáva pravidlo podnikateľského úsudku v ustanovení § 51 odst. 1 stanoví, že „*starostlivo a s potrebnými znalosťami jedná ten, kto mohol pri podnikateľskom rozhodovaní v dobrej viere rozumne predpokladať, že jedná informovane a v obhájitelskom záujme obchodnej korporácie*“.³⁵ Také rozhodovanie musí byť učené s potrebnou lojalitou.³⁶ Pravidlo podnikateľského úsudku (*business judgment rule*) sa aplikuje práve pri rozhodovaní o obchodnom vedení, takže pri riešení otázok spojených s podnikateľským rizikom.³⁷ Podľa judikatúry amerického štátu Delaware zakladá pravidlo podnikateľského úsudku domnienku, že „*pri tvorbe podnikateľských rozhodnutí jednali členovia orgánu informovane, v dobrej viere a v úprimnom presvedčení, že prijaté opatrenie je v najlepšom záujme spoločnosti*.“ Zodpovednosť nastáva, ak sa domnienka vyvráti dôkazom opaku.³⁸ Je možné tak konštatovať, že „čestný omyl“ pri spravovaní obchodného vedení nebude mať za následok vznik povinnosti k náhrade ujmy.³⁹

Členovia výkonného orgánu majú na pamäti, že ich môže najvyšší orgán spoločnosti kedykoľvek a dokonca bez uvedenia dôvodu odvolať.⁴⁰ Menovaní volení členovia štatutárneho orgánu českých obchodných korporácií sú zásadne odvolateľní bez udania dôvodu (*ad nutum*).⁴¹ Preto budú obchodné vedenie vykonávať spravidla v súlade so záujmami spoločníkov a vždy samozrejme v záujmu spoločnosti. Akúsi pomôcku im zákon

---

³⁵ HAVEL, B. Společnost s ručením omezeným na úsvitu rekodifikace. Obchodněprávní revue. 2011, č. 12, s. 353.

³⁶ Nasledujúci § 52 odst. 1 stanoví, že pri samotnom posudzovaní, či jednal člen orgánu so starostlivosťou riadneho hospodára, sa prihliadne k tomu, ako by sa zachovala iná rozumná starostlivá osoba v takej situácii.

³⁷ ČECH, P. in op. cit. sub 34, s. 8.

³⁸ *Ibid.*

³⁹ Odvolanie je však vždy možné.

⁴⁰ Na to upozorňuje aj Najvyšší súd ČR vo svojom rozhodnutí zo dňa 29. júna 2005, sp. zn. 442/2004, ktorý hovorí, že do výkonu pôsobnosti štatutárneho orgánu, teda aj do obchodného vedenia, akcionári, respektíve valné zhromaždenie, priamo zasahovať nemôže a môže ho ovplyvňovať zásadne len prostredníctvom rozhodovania o ich personálnom zložení. Pod čím sa má na mysli menovanie a odvolávanie členov štatutárneho orgánu.

⁴¹ ČERNÁ, S. Ovlivnění jako klíčový pojem českého koncernového práva. Rekodifikace & praxe, 2014, č. 1, s. 14-17.

o obchodných korporáciách poskytuje možnosť požiadať o pokyn, aby spoznali vôľu spoločníkov. V rakúskej spoločnosti s ručením obmedzeným platí, že pokiaľ je konateľom spoločník, odvolať je ho možné výhradne na základe významného dôvodu, ktorý zákon ďalej špecifikuje.⁴²

Tí členovia výkonného orgánu, ktorí spôsobia spoločnosti porušením právnych povinností pri výkonu svojej pôsobnosti škodu, odpovedajú za túto škodu spoločne a nerozdielne. Okrem zodpovednosti podľa občianskeho zákonníku a zákona o obchodných korporáciách je však možné ich zodpovednosť dovodiť i z predpisov správneho či v krajných situáciách i práva trestného.⁴³ K trestnoprávnej zodpovednosti sa sluší uviesť rozsudok Najvyššieho súdu v ktorom konštatuje, že: *„jestliže kolektivní statutární orgán obchodní společnosti učinil o určité otázce takové rozhodnutí, jehož realizaci byl spáchán trestní čin, trestní odpovědnost mohou nést zejména členové statutárního orgánu, kteří se prokazatelně podíleli na tomto rozhodnutí (např. tím, že hlasovali pro jeho přijetí), ale též jiné osoby, jež rozhodnutí uskutečnily a přičinily se o spáchání trestného činu“*.⁴⁴ Takými rozhodnutiami sú práve často rozhodnutia o obchodnom vedení.

---

⁴² „Die Gesellschafter haben schließlich stets mittelbar großen Einfluss auf die Geschäftsführer, soweit sie mit ihrem Beschluss diese jederzeit abberufen könne. Anders ist die Lage, wenn Gesellschafter-Geschäftsführer nur aus wichtigem Grund abberufen werden können.“ In: KALSS, Susanne, Christian NOWOTNY a Martin SCHAUER in op. cit. sub 30, s. 1030-1038.

⁴³ Rozhodnutie zo dňa 5. apríla 2006, sp. zn. 5 Tdo 94/2006 vymenováva možné skutkové podstaty trestných činov, ktoré v prípade spôsobenia ujmy spoločnosti konateľom prichádzajú v úvahu. V konkrétnom prípade konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným vyplácal mzdu zamestnancom bez akéhokoľvek vedenia účtovníctva, pričom nižšie súdy kvalifikovali jeho jednanie ako prisvojenie si zverenej veci, Najvyšší súd sa však skôr prikláňa k trestnému činu porušenie povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 228 trestného zákonníku, zák. 40/2009 Sb.

⁴⁴ Rozsudok Najvyššieho súdu zo dňa 28. júna 2007 pod sp. zn. 5 Tdo 425/2007.

1.2 Negatívne vymedzenie obchodného vedenia

1.2.1 Strategické rozhodovanie

Spoločníkom náleží chod rozhodnutí o obchodnom vedení a správa spoločnosti, zatiaľ čo určovanie podnikateľskej politiky a dohľad je vyhradený spoločníkom.⁴⁵ Literatúra i judikatúra tradične vyčleňujú z obchodného vedenia rozhodnutia strategického, koncepcného či inak mimoriadneho charakteru.⁴⁶ Naopak súčasťou obchodného vedenia je stanovenie obchodnej orientácie, stratégie, taktiky, techniky a najrôznejších cieľov a to buď všeobecne ale aj konkrétne stanovených.⁴⁷ Vedenie predpokladá plánovanie a implikuje rozhodovanie, pre ktoré je nevyhnutné disponovať s informáciami.⁴⁸ Ťažko bude určiť hranicu medzi plánovaním, ktoré bude patriť do pôsobnosti valného zhromaždenia a tomu, ktoré je vo vnútri obchodného vedenia a patrí štatutárnemu orgánu.

K. Eichlerová delí rozhodovanie o záležitostiach súvisiacich s podnikaním spoločnosti do týchto skupín: „*rozhodování o záležitostech, s nimiž je obvykle provozování podniku spojeno, na rozhodování o záležitostech vybočující z mezí obvyklosti, ale nedosahující stupně mimořádnosti pro společnost či její podnikatelskou činnost a na rozhodování o mimořádných záležitostech.*“⁴⁹ Prvú skupinu prípadov predstavujú záležitosti, s ktorými je obvykle prevádzka podniku spojená. Na základe pozitívneho vymedzenia obchodného vedenia je zrejmé, že práve tieto záležitosti predstavujú obchodné vedenie spoločnosti. Druhú skupinu tvoria záležitosti neobvyklého charakteru, nie však mimoriadne.

---

⁴⁵ „*Den Geschäftsführern obliegt die laufende Geschäftsführung und Verwaltung der Gesellschaft, während die Bestimmung der Unternehmenspolitik und die Überwachungskompetenz den Gesellschaftern vorbehalten ist.*“ In: VON NIKOLAUS VAVROVSKY. Der erfolgreiche Geschäftsführer Rechte und Pflichten, Haftung und Insolvenz. Wien: Manz, 2005, s. 32.

⁴⁶ ČECH, P. Hlavní změny v obchodním zákoníku po 1. lednu 2012. Právní rádce. 2012, č. 1, s. 22.

⁴⁷ NĚMEČKOVÁ, O. in op. cit. sub 6, s. 825.

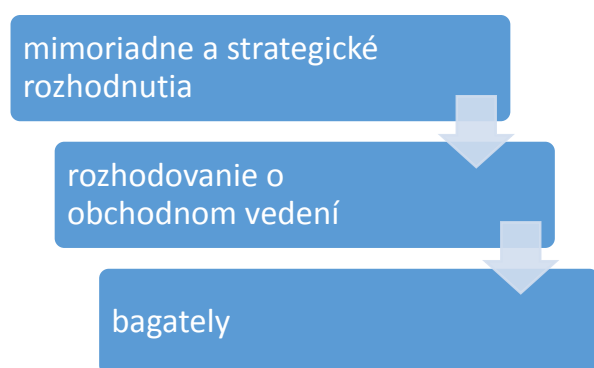
⁴⁸ *Ibid.*

⁴⁹ EICHLEROVÁ, K. In: PAUKNEROVÁ, M. a M. TOMÁŠEK. Nové jevy v právu na počátku 21. století. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2009, s. 70.

Pod touto formuláciou je nutné rozumieť rozhodnutia v oblasti fungovania spoločnosti ako je zvolávanie valného zhromaždenia či vedenie zoznamu spoločníkov stoja taktiež mimo obchodné vedenie. K ich výkonu je príslušný výhradne štatutárny orgán. Treťou skupinou sú otázky mimoriadneho charakteru, o ktorých bude rozhodovať valné zhromaždenie.⁵⁰ K. Eichlerová uvádza niekoľko takých činností: „*rozhodování o přeměnách, schvalování ovládací smlouvy anebo smlouvy o tichém společenství.*“⁵¹

Angloamerická odborná literatúra odlišuje takzvané *management decisions*, ktoré predstavujú bežné manažérske rozhodnutia a takzvané *investment decisions*, ktoré sú práve tými, ktoré pojem obchodné vedenie presahujú a považujú sa za strategické rozhodnutia.⁵²

Pre znázornenie:

1.2.2 Rozhodovanie marginálnych záležitostí

Na nižšej úrovni než je rozhodovanie o obchodnom vedení je oblasť menej významných bagateľných záležitostí, ktoré z pojmu obchodné vedenie vypadávajú s ohľadom na svoju marginálnosť. Odlišovať tieto záležitosti od obchodného vedenia bude

⁵⁰ EICHLEROVÁ, Kateřina. Jednatelé – kolektivní nebo individuální orgán? Rekodifikace & praxe, 2015, č. 7-8, s. 36.

⁵¹ EICHLEROVÁ, K. In: PAUKNEROVÁ, M. a M. TOMÁŠEK in op. cit. sub 49, s. 79.

⁵² DAVIES, L. *Introduction to Company Law*. Great Britain: Oxford University Press, 2002, s. 124.

praktické z toho dôvodu, že nebolo by vhodné zaťažovať štatutárny orgán ich rozhodovaním, a to na úkor významnejších záležitostí. Príkladom takýchto záležitostí môže byť rozhodnutie o tom, ktorým zamestnancom sa pridelia mobilné telefóny, osobné automobily. O bagateľnej otázke môže rozhodnúť člen štatutárneho orgánu samostatne, a to aj keď nedošlo k delimitácii pôsobnosti. Je tomu tak, pretože sa nepoužijú pravidlá tvorby vôle pri rozhodovaní o obchodnom vedení. O týchto záležitostiach budú avšak spravidla rozhodovať zamestnanci spoločnosti, a to bez toho, aby na nich bola časť obchodného vedenia vertikálne delegovaná.

1.2.3 Zastupovanie spoločnosti ako realizácia obchodného vedenia

Výkon funkcie člena štatutárneho orgánu zahŕňa dve zložky – vonkajšiu a vnútornú. Obe zložky tvoria nedielný celok. Rozhodnutie o vnútorných záležitostiach spoločnosti môže vyústiť v právne jednanie s tretími osobami, vonkajšia pôsobnosť člena orgánu potom v nové aktivity obchodného vedenia spoločnosti.⁵³ Napríklad rozhodnutie o nákupe desiatok ton ocele nad bežný rámec, bude mať za následok uzatvorenie kúpnej zmluvy a rovnako vyvolá radu organizačných, technických či logistických činností. Obchodným vedením však nie je zastupovanie spoločnosti ako prípad realizácie obchodného vedenia. Niektoré rozhodnutia učená pri obchodnom vedení sa prejavujú i navonok v jednaní za spoločnosť.⁵⁴ Rozhodnutie o obchodnom vedení sa tak často, nie však vždy, prejaví jednaním v mene spoločnosti.⁵⁵ Už z roku 1892 máme správu o tom, že vnútorná a vonkajšia pôsobnosť štatutárneho orgánu nespadá zásadne v jedno, kde A. Randa píše:

---

⁵³ ROZEHNAL, Aleš. Obchodní právo. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk), s. 400.

⁵⁴ Uznesenie Najvyššieho súdu zo dňa 28. júna 2007 pod sp. zn. 30 Cdo 665/2006 k tomu uvádza, že skutočnosť, že predstavenstvo riadi činnosť spoločnosti, zakladá jeho oprávnenie rozhodovať, ktoré sa potom prejaví navonok v právnych úkonoch prostredníctvom konateľského oprávnenia.

⁵⁵ ČERNÁ, S. a P. ČECH in op. cit. sub 5, s. 453-459.

„mezi jednateľstvím v poměru vnitřním a zastoupením na navenek sluší se rozeznávatí“.⁵⁶ Podobne doktrína obchodného práva od počiatkov porevolučného obchodného práva v Českej republike odlišuje obchodné vedenie od jednaní za spoločnosť. Uvedené potvrdzuje aj Najvyšší súd, ktorý v jednom zo svojich rozhodnutí uviedol, že napriek tomu, že sa rozhodnutia o obchodnom vedení môže následne realizovať formou právnych jednaní (napríklad uzavretím zmluvy), nie je možné tieto právne jednania pod rozhodnutia o obchodnom vedení subsumovať.⁵⁷

B. Havel je názoru, že rozlišovanie obchodného vedenia od zastupovania spoločnosti je preceňované.⁵⁸ Vychádza z tézy, že právnická osoba je normatívny derivát človeka a je vecou tohto človeka ako bude táto osoba jednať. Je nepodstatné, či určitému segmentu jednaní spoločnosti nepriznáme povahu právneho jednaní, či ho označíme za obchodné vedenie, stále sa jedná o to isté jednanie. Taktiež napríklad pri výkone prokúry to nereflektuje ani sám zákon. V ostatných prípadoch to už ale zákonná úprava plne reflektuje. Ďalej je argumentom pre popieranie striktného odlišovania napríklad to, že povinnosť starostlivosti riadneho hospodára sa viaže na výkon pôsobnosti štatutárneho orgánu, nie výlučne na obchodné vedenie či jednanie navonok.

Napriek tomu, že právne jednanie za spoločnosť môže v sebe *de facto* obsahovať aj rozhodnutie o tom, že sa zrealizuje, striktné vzaté nejde o rozhodnutie, ale len o realizáciu vnútorného rozhodnutia. Obchodné vedenie i zastupovanie za spoločnosť v určitých situáciách spadnú v jedno jednanie, domnievam sa však, že vo väčšine prípadov tomu tak nebude. Na nasledujúcom obrázku je spoločná množina vyznačená tmavším odtieňom.

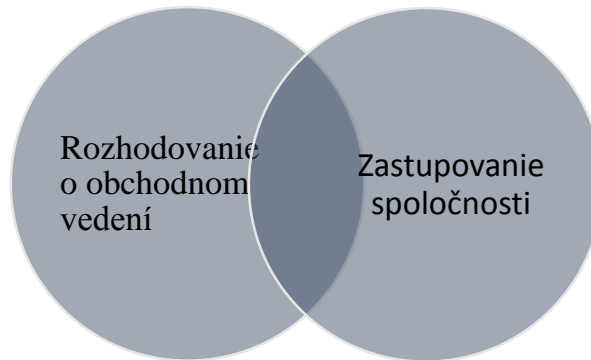
---

⁵⁶ Soukromé obchodní právo rakouské. Sešit III. Praha: J. Otto. 1892, s. 256.

⁵⁷ Rozhodnutie zo dňa 25. augusta 2004 pod sp. zn. 29 Odo 479/2003.

⁵⁸ HAVEL, B. Quo vadis obchodní vedení. Obchodněprávní revue. 2010, č. 3, s. 73.

Rozlišovať medzi obchodným vedením a zastupovaním spoločnosti nadobúda na význame pri posudzovaní otázky, kto je k rozhodovaniu o obchodnom vedení a k zastupovaniu spoločnosti oprávnený. Najvyšší súd k tomuto uvádza: „Právni úkon, jímž se realizuje rozhodnutí o obchodním vedení společnosti, jež má více jednatelů, je právním jednáním společnosti, k němuž je oprávněn každý z jednatelů samostatně, nestanoví-li společenská smlouva jinak“.⁵⁹ Inými slovami to, že má v konkrétnom prípade konateľ oprávnenie spoločnosť zastupovať ešte neznamená, že je taktiež oprávnený prijať vnútorné rozhodnutie o obchodnom vedení.⁶⁰ Konateľ môže byť legitimovaný k prijatiu vnútorného rozhodnutia i oprávnený zastupovať spoločnosť a rozhodnutie tak spadne do jedného momentu a bude zákonné. V prípade, že by nebol oprávnený prijať sám rozhodnutie o obchodnom vedení, ale bol oprávnený zastupovať spoločnosť, spoločnosť jeho jednaním viazaná bude, on ale bude zodpovedať za porušenie starostlivosti riadneho hospodára.⁶¹ V prípade, že by nebol dodržaný ani spôsob rozhodnutia o obchodnom vedení, ani spôsob zastupovania za spoločnosť, také právne jednanie by spoločnosť nezaväzovalo.⁶²

⁵⁹ Uznesenie Najvyššieho súdu zo dňa 24. mája 2007 pod sp. zn. 29 Odo 1120/2005.

⁶⁰ EICHLEROVÁ, K. in op. cit. sub 50, s. 35.

⁶¹ Najvyšší súd v uznesení z dňa 27. februára 2007 pod sp. zn. 29 Odo 1108/2005 uvádza: „Skutečnost, že důsledkem úkonu jednatele, který nebyl podložen potřebným rozhodnutím v rámci obchodního vedení, není jeho neplatnost, neznamená, že by jednatel neodpovídal společnosti za škodu, kterou jí případně způsobil jednáním v rozporu se zákonem.“

⁶² Obmedzenie zastupiteľského oprávnenia podľa § 47 nebude mať účinky voči tretím osobám a to i napriek prípadnej publikácii tohto obmedzenia.

1.2.4 Obmedzenie zastupiteľského oprávnenia a jeho interferencia s obchodným vedením

Zamyslieť sa tiež musíme nad vzťahom inštitútu obmedzenia konateľského oprávnenia štatutárneho orgánu a obchodného vedenia a hľadať uspokojivú odpoveď na otázku, či sa vôbec o prípustnú ingerenciu do obchodného vedenia jedná. Obmedziť konateľské oprávnenie je možné v stanovách alebo rozhodnutím valného zhromaždenia.⁶³ V odbornej literatúre sa je možné dočítať, že toto oprávnenie zahŕňa prípady, v ktorých predstavenstvo má v úmysle zrealizovať rozhodnutie o obchodnom vedení.⁶⁴ Argumentuje sa tým, že obmedzenie konateľského oprávnenia sa formuluje negatívne a väčšinou pôjde o určitý formu zákazu.⁶⁵ Čech a Černá však upozorňujú, že uvedený záver nebude platiť bezvýnimočne. Podľa ich názoru obmedzenie konateľského oprávnenia nesmie zjavne obchádzať zákaz ingerencie valného zhromaždenia do obchodného vedenia. Pokiaľ by zákaz bol zneužitím práva (*abusus iuris*) a mal za cieľ zasahovať do správy spoločnosti, prípustný by nebol.⁶⁶ Vyplýva z toho, že bude nutné každé konkrétne obmedzenie konateľského oprávnenia posúdiť vzhľadom na zásah do obchodného vedenia.

V súvislosti s ingerenciou valnej hromady do pôsobnosti štatutárneho orgánu vyvstáva otázka, aký vplyv má obmedzenie konateľského oprávnenia stanovami či rozhodnutím valnej hromady na obchodné vedenie spoločnosti.⁶⁷ České právo otvára valnému zhromaždeniu možnosť svojim uznesením obmedziť právo predstavenstva jednať v mene spoločnosti, a to i v konkrétnej veci. Ako je už vyššie spomenuté, základom tohto oprávnenia v novom práve je ustanovenie § 47 zákona o obchodných korporáciách ktoré stanoví: „*Omezení jednatelského oprávnění orgánu obchodní korporace společenskou*

---

⁶³ Vychádzame z § 47 z. o. k.

⁶⁴ DĚDIČ, J. in op. cit. sub 29, s. 2380 a 2381.

⁶⁵ *Ibid.*

⁶⁶ ČERNÁ, S., ČECH, P. in op. cit. sub 5, s. 458.

⁶⁷ Otázkou sa zaoberajú autori odborného článku ČERNÁ, S. a P. ČECH in op. cit. sub 5, s. 453-459. Závěry z tohto článku spomínané v tejto práci sú z obdobia starého práva, vzhľadom na nezmenenú právnu úpravu v tomto ohľade sú však použiteľné i pre súčasné účinné právo.

smlouvou nebo jiným ujednáním nebo rozhodnutím orgánu obchodní korporace nejsou vůči třetím osobám účinná, i když byla zveřejněna.“ Z tohoto ustanovenia, ktoré upravuje síce len dôsledok porušenia takého obmedzenia implicitne odvodzujeme, že je pripustené konateľské oprávnenie obmedziť, ale len v rámci spoločnosti, nakoľko účinky voči tretím osobám stojacim mimo spoločnosť také obmedzenie mať nebude. Chránená je tu predvídateľnosť práv tretích osôb.⁶⁸ Ostatne by bola narušená tiež zásada rovného postavenia zmluvných strán. Členovia predstavenstva by nanajvýš mohli odpovedať za škodu, ktorú by spoločnosti spôsobili tým, že nerešpektovali zákaz vyslovený valnou hromadou.

Je na mieste sa domnievať, že citované oprávnenie valného zhromaždenia je všeobecné a zahrňuje tiež prípady, v ktorých predstavenstvo hodlá realizovať rozhodnutie v oblasti obchodného vedenia. Vychádza sa z argumentu, že obmedzenie predstavenstva jednať musí byť vždy formulované negatívne, ako zákaz určitého jednania.⁶⁹ Zákaz jednania v mene spoločnosti sa môže vzťahovať na jeden konkrétny prípad. Môže byť však formulovaný tiež obecným spôsobom, a to i v stanovách S. Černá a P. Čech avšak upozorňujú, že možnosť valného zhromaždenia zakázať predstavenstvu jednať v mene spoločnosti nemôže zjavne obchádzať zákonný zákaz ingerencie do rozhodovania štatutárneho orgánu o obchodnom vedení. Dochádzajú k záveru, že pokiaľ by taký postup splňoval znaky zneužitia, hlavne by mal zámerne slúžiť k ovplyvneniu otázok, ktoré sú súčasťou ovplyvnenia obchodného vedenia a riadenia závodu, pôsobnosť valnej hromady by v takom prípade k zakazu nebola zákonom založená. Tento výklad je možné podporiť i ustanovením § 8 občianskeho zákonníka, kde je zakotvená základná zásada súkromného práva zakazu zneužitia práva (*abusus iuris*), konkrétne ustanovenie znie: „*Zjevné zneužití práva nepoživá právní ochrany*“.⁷⁰ Domnievam sa, že valné zhromaždenie nie je oprávnené zámerne regulovať obchodné vedenie skrz inštitút obmedzenia konateľského oprávnenia.

---

⁶⁸ Ako jeden zo základných prvkov právnej istoty, bez ktorého rešpektovania nie je možné si demokratický právny štát predstaviť.

⁶⁹ *Ibid.*

⁷⁰ Už dôvodová správa k danému ustanoveniu stanovuje: „*Navržené ustanovení bere v úvahu dvě základní pravidla: Neminem laedit qui iure suo utitur (Kdo vykonává svoje právo, nikomu neškodí) a Mal enim iure nostra uti non debemus (Nemáme však zneužívat svoje právo). Z toho důvodu se nezakazuje výkon práva, jímž*

Ako vedľajší produkt sa každé obmedzenie konateľského oprávnenia samozrejme môže prejaviť i na obchodnom vedení, zámer najvyššieho orgánu však nesmie byť pôsobiť na činnosť predstavenstva vo vnútri spoločnosti, ale výhradne navonok, voči ostatným partnerom spoločnosti, teda tretím osobám. Nutné je na tomto tiež zdôrazniť, že úprava zakazujúca zásahy do obchodného vedenia, a to i v podobe nepriamej, teda skrz obmedzenie konateľského oprávnenia, je zákonnou úpravou kogentnou, teda takou od ktorej sa strany v spoločenskej zmluve odchyliť nemôžu. Kogentná je na základe ustanovenia § 1 odst. 2 občianskeho zákonníka⁷¹, nakoľko sa jedná o otázku štatusovú, teda upravujúcu postavenie osôb. Ustanovenia, ktoré upravujú základné parametre obchodných korporácií majú štatusovú povahu⁷², z čoho tiež vyplýva, že nie je možné si v spoločenskej zmluve určiť, že právomoci valného zhromaždenia budú prináležať štatutárnemu orgánu a podobne.

V prípade, že by sa valné zhromaždenie uzniesla na zásahu do obchodného vedenia skrz inštitút obmedzenia konateľského oprávnenia, šlo by o uznesenie zdanlivé, nakoľko by sa uplatnila fikcia neprijatia rozhodnutia valného zhromaždenia.⁷³ Na také rozhodnutie orgánu obchodnej korporácie sa podľa § 45 zákona o obchodných korporáciách hľadá akoby prijaté nebolo. Ide o *non negotium*, bez akýchkoľvek právnych účinkov. Ustanovenie v spoločenskej zmluve umožňujúce ingerenciu do obchodného vedenia by bolo absolútne neplatné pre rozpor so zákonom.

---

se právo zneužívá, neboť zneužití není výkonem práva, nýbrž jde o protiprávní (nedovolený) čin, a proto mu nelze přiznat ochranu.” In: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=363&CT1=0> [13.3.2016].

⁷¹ Ktorý výslovné stanoví, že: „Nezakazuje-li to zákon výslovně, mohou si osoby ujednat práva a povinnosti odchylně od zákona; zakázána jsou ujednání porušující dobré mravy, veřejný pořádek nebo právo týkající se postavení osob, včetně práva na ochranu osobnosti.“

⁷² LASÁK, v: LASÁK, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., DOLEŽIL, T. a kol. Zákon o obchodních korporacích: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 2 sv. (1579-2814 s.), s. 10.

⁷³ Také jednanie je nutné je odlišovať od jednaní neplatných, a to ako absolútne tak i relatívne.

1.2.5 Zostatková pôsobnosť štatutárneho orgánu

Do pôsobnosti člena štatutárneho orgánu patrí oprávnenie jednať za spoločnosť navonok, obchodné vedenie a zvyšková pôsobnosť, kam spadajú napríklad jednanie voči spoločnosti ako celku, orgánom spoločnosti či spoločníkom.^{74,75} Najvyšší súd konštatuje: „*obchodní vedení společnosti je třeba odlišovat od jednání jménem společnosti*“ a zároveň dodáva: „*do obchodního vedení nenáleží ty činnosti, které jednatel provádí ve vztahu ke společníkům či orgánům společnosti, např. svolání valné hromady, oznámení o následném přijetí usnesení valné hromady, vedení seznamu společníků apod., neboť tyto činnosti se nedotýkají každodenní podnikatelské činnosti společnosti a směřují k výkonu práv společníků*“.⁷⁶ Argumentom pre odlišovanie je tak to, že sa nejedná o každodenné rozhodovanie, príznačné pre záležitosti obchodného vedenia.

1.3 Zhrnutie

Obchodné vedenie patrí medzi neostré vágne pojmy práva obchodných korporáciách. Na základe uskutočnenej analýzy sme dospeli k záveru, že charakteristické znaky, pomocou ktorých je možné opísať obchodné vedenie budú každodennosť, správa spoločnosti, organizácia podnikateľskej činnosti, pôjde o záležitosť vnútornú a s obchodným vedením je spojená i prísna zodpovednosť tých, komu je zverené- členov štatutárneho orgánu kapitálovej obchodnej spoločnosti. Obchodné vedenie je možné vymedziť aj negatívne, kde je obzvlášťne venovaná pozornosť odlíšeniu obchodného vedenia od zastupovania za spoločnosť.

---

⁷⁴ Myslí sa tým zvolanie valného zhromaždenia, či vedenie zoznamu spoločníkov.

⁷⁵ Pod pôsobnosťou rozumieme určenie otázok, o ktorých sa rozhoduje. EICHLEROVÁ, K. in op. cit. sub 50, s. 35.

⁷⁶ Uznesenie Najvyššieho súdu zo dňa 5. apríla 2006 pod sp. zn. 5 Tdo 94/2006.

2 Historický exkurz do problematiky obchodného vedenia

Dôvodová správa k zákonu o obchodných korporáciách k jeho inspiračným zdrojom uvádza aj Všeobecný zákonník obchodný (AHGB) z roku 1863 so slovami: „*nebudou opominuty historické zdroje, totiž především obecný zákoník obchodní*“. Na území dnešnej Českej republiky platil od 1. júla 1863 až do roku 1950 a je mu tak právom pripisovaný významný vplyv pre vývoj obchodného práva u nás. Všeobecnému zákonníku obchodnému predchádzala unifikácia občianskeho práva, keď 1.6.1811 bol s platnosťou od 1.1.1812 vyhlásený Všeobecný občiansky zákonník (*Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch*). Svojou koncepciou nadviazal na francúzsky *Code de commerce* z roku 1800 a tak isto vychádzal zo zásad rámcového obchodného zákonníku vydaného pre krajiny nemeckého Bundu. Bola zároveň prijímaná celá rada predpisov, ktorá doplňovala a spolu so spomenutými predpismi tvorila právne odvetvie obchodné právo.

Všeobecný zákonník obchodný upravoval z foriem obchodných spoločností, ktoré sú upravené i v zákone o obchodných korporáciách, verejnú spoločnosť, komanditnú spoločnosť a akciovú spoločnosť. Spoločnosť s ručením obmedzeným vznikla ako samostatná forma obchodnej korporácie až v roku 1906 a bola upravená až *zákonom č. 58/1906 ř. z., o společnostech s ručením obmezeným*. Akciová spoločnosť bola právnickou osobou a vznikala udelením štátnej koncesie ministerstvom vnútra v dohode s ministerstvom obchodu a financií. A. Randa odlišoval u akciovej spoločnosti pomery vnútorné a pomery vonkajšie, teda tie vo vzťahu k tretím osobám.⁷⁷ Obchodné vedenie sa radí medzi pomery vnútorné. Toto delenie dalo za základ odlišovania obchodného vedenia od jednaní za spoločnosť. Obchodné vedenie náležalo predstavenstvu alebo správnej rade a vytvárala sa spravidla aj takzvaná riaditeľská rada.⁷⁸ K predstavenstvu H. Ottavský: „*Představenstvo jest orgánem společnosti výkonným, správním a zastupovacím. Jest*

---

⁷⁷ RANDA, Antonín. Soukromé obchodní právo rakouské. Praha: Otto, 1894, s. 219.

⁷⁸ MALÝ, Karel. Dějiny českého a československého práva do roku 1945. 4., přeprac. vyd., 2010. Student (Leges), s. 294.

orgánem nutným.⁷⁹ A. Randa píše v súvislosti s obchodným vedením o „*provozování obchodu*“ a „*jednatelství*“ a k tomu pripisuje i nemecký ekvivalent v podobe „*Geschäftsführung*“.⁸⁰ T. Dvořák uvádza, že v terminológii staršej komercionalistickej literatúry sa rovnako používal i obrat „*pravidelné opatření*“.⁸¹

Právnická literatúra označovala obchodné vedenie tiež ako „*vedení závodu*“. To zahrňovalo podľa obchodného zákonníku „*vše, co zbývá z činnosti principálovy, odečteme-li uzavírání právních jednání; především je to rozhodování všeho druhu, zejména rozhodnutí organizační, rozhodnutí plynoucí z konjunktury obchodních i technických otázek podniku*“.⁸²

Podľa ďalšieho ustanovenia majú „*jednatelé pečovatí o to, aby byly vedeny potřebné knihy společnosti*“.⁸³ Ustanovenie je obdobou dnešného ustanovenia § 196 zákona o obchodných korporáciách ktorý stanoví, že do konatelia zaistujú riadne vedenie predpísanej evidencie a účtovníctva. Obdobne Všeobecný obchodný zákonník pre akciovú spoločnosť stanoví, že „*Představenstvo jest povinno pečovatí o to, aby byly vedeny potřebné knihy společnosti. Představenstvo misí nejdéle v prvních šesti měsících každého závodního roku předložití akcionářům bilanci za uplynulý rok závodní*“.⁸⁴ Povinnosť starostlivosti riadneho hospodára, s ktorou obchodné vedenie aj vtedy muselo byť vykonávané sa skrývala pod termínom „*péče řádného obchodníka*“ a povinnosť bola formulovaná takto: „*Jednatelé jsou vůči společnosti zavázáni, při správě podniku vynaložití péči řádného obchodníka*“.⁸⁵

---

⁷⁹ HERMAN-OTAVSKÝ, K. in op. cit. sub 4, s. 247.

⁸⁰ RANDA, Antonín. Soukromé obchodní právo rakouské (1908). Praha: Vysoká škola aplikovaného práva, 2008. Myšlenky starších českých právníků, s. 263.

⁸¹ DVOŘÁK, T.: Osobní obchodní společnosti ve světle rekonstrukce českého obchodního práva. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. s. 229.

⁸² WENIG, Arnošt. Příručka obchodního práva. První vydání. V Praze: Československý Kompas, 1947, s. 200.

⁸³ Ustanovenie § 22 zákona o spoločnostiach s ručením obmedzeným z roku 1906.

⁸⁴ Ustanovenie § 239 Všeobecného obchodného zákonníku.

⁸⁵ Ustanovenie § 26 zákona o spoločnostiach s ručením obmedzeným z roku 1906. Viac k starostlivosti riadneho hospodára nájdeme v § 282 Všeobecného obchodného zákonníku.

K otázkam delegácie sa praví „*Provozovati jednání společnosti jakož i zastupovati společnost v tomto provozování může býti přiděleno i jednotlivým jednatelům a jiným zmocněncům nebo úředníkům společnosti.*“⁸⁶

---

⁸⁶ Ustanovenie § 28 zákona o spoločnostiach s ručením obmedzeným z roku 1906.

3 Orgány vykonávajúce obchodné vedenie

3.1 Výkon obchodného vedenia v spoločnosti s ručením obmedzeným

Štatutárnym orgánom spoločnosti s ručením obmedzeným je podľa § 194 odst. 1 zákona o obchodných korporáciách jeden alebo viac konateľov. Štatutárnemu orgánu zákon výslovne zveruje výkon obchodného vedenia spoločnosti a vedenie predpísanej evidencie účtovníctva. Spoločnosť s ručením obmedzeným môže mať konateľa jedného alebo ich môže mať viac. Pluralita členov štatutárneho orgánu automaticky neznamená, že sa bude jednať o orgán kolektívny. Za účinnosti zákona 58/1906 ř .z., o spoločnostech s ručením omezeným bolo zo znenia jasné, že ak je v spoločnosti viac konateľov, jedná sa o kolektívny orgán. V otázke výkonu obchodného vedenia stará rakúska úprava podobne ako dnes stanovila, že obchodné vedenie je záležitosť väčšiny konateľov, nie jedného z nich: „*Je-li více jednatelů, nesmí žádný z nich, není-li ve smlouvě společenské upraveno jinak, sám prováděti jednání, jež patří ke správě podniku, leč že by bylo nebezpečí z prodlení.*“⁸⁷ Úprava je však v tom smere precíznejšia, že pre prípad, že je to náhle nutné, bude môcť rozhodnutie o obchodnom vedení vykonať ten, kto sa v danom momente v závode nachádza. Ustanovenie ďalej pokračovalo: „*Je-li podle smlouvy společenské každý jednatel povolán ke správě podniku, musí, zdvihne-li jeden z nich odpor proti jednání, jež patří ke správě podniku, s toho jednání sejíti, pokud smlouva společenská nestanoví něco jiného.*“ Dobová literatúra komentuje, že úprava sa týka pomerov vnútorných a akcentuje dispozitívnosť ustanovenia.⁸⁸

Počas účinnosti obchodného zákonníku nebola v doktríne a judikatúre zhoda, či viac konateľov tvoria jeden kolektívny orgán alebo každý z nich je štatutárnym orgánom.⁸⁹

---

⁸⁷ Ustanovenie § 21 zákona o spoločnostiach s ručením obmedzeným z roku 1906.

⁸⁸ HERMANN-OTAVSKÝ, Karel. Všeobecný zákoník obchodní a pozdější normy obchodního práva v zemích historických. Praha: Československý Kompas, 1929, s. 714.

⁸⁹ EICHLEROVÁ, K. in op. cit. sub 50, s. 33.

Vládny návrh zákona nič na tejto koncepcii nemenil.⁹⁰ Zákon o obchodných korporáciách ale do určitej miery prekvapivo stanoví, že ak tak určí spoločenská zmluva, tvorí viac konateľov kolektívny orgán.⁹¹ V prípade, že taká dispozícia chýba, znamená to, že si spoločníci nestanovili v spoločenskej zmluve kolektívny štatutárny orgán a štatutárnym orgánom je každý konateľ. Hovoríme o individuálnych štatutárnych orgánoch. V prípade, že má spoločnosť s ručením obmedzeným viac konateľov, štatutárnym orgánom tak môže byť každý z nich samostatne alebo budú predstavovať jeden (kolektívny) štatutárny orgán.

V prípade, že konatelia tvoria kolektívny orgán, rozhodujú vo veciach obchodného vedenia podľa § 194 odst. 2, ktorý odkazuje na § 440 tohto zákona v zboru. Z toho vyplýva, že každý člen orgánu musí byť informovaný o tom, že sa zasadať bude, o čom sa bude hlasovať a majú mať právo sa k veci vyjadriť. Konatelia sú uznášaniaschopní, pokiaľ je prítomná väčšina konateľov.⁹² Podľa § 440 tohto zákona rozhodujú väčšinou hlasov prítomných konateľov, pričom každý z nich má jeden hlas.⁹³ Pre niektoré rozhodnutia je možné stanoviť prísnejšie kvórum a to ako pre počet prítomných tak i pre počet hlasov podporujúcich určité rozhodnutie. J. Lasák sa domnieva, že uznášaniaschopnosť je nutné počítať podľa počtu členov voleného orgánu, ktorý je určený v zakladateľskom právnom jednaní.⁹⁴

Podľa § 44 odst. 3 a 5 spolu s § 194 odst. 2 zákona o obchodných korporáciách si určia spomedzi seba predsedu.⁹⁵ V otázke kogentnosti tohto ustanovenia nepanuje

---

⁹⁰ Sněmovní tisk 360/0. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=363&CT1=0> [citované 13. 3. 2016].

⁹¹ Podľa § 194 odst. 2 z. o. k.

⁹² Porovnaj § 156 odst. 1 občianskeho zákonníku.

⁹³ Ustanovenie § 440 odst. 1 v spojení s § 194 odst. 2 z. o. k.

⁹⁴ LASÁK, J. in LAVICKÝ, Petr. Občanský zákoník: komentář. Praha: C. H. Beck, 2015. Velké komentáře, s. 807. Odchylne by sa bolo možné domnievať, že postačuje väčšina členov orgánu, ktorí sú aktuálne vo funkcii.

⁹⁵ Ustanovenie § 44 zákona o obchodných korporáciách znie: „Kolektivní orgán zvolí předsedu, jehož hlas je v případě rovnosti hlasů rozhodující, ledaže společenská smlouva pro tento případ určí jinak; to neplatí pro osobní společnosti.“

v odbornej literatúre zhoda.⁹⁶ L. Josková sa domnieva, že toto ustanovenie je kogentného charakteru hlavne z dôvodu, že pri hlasovaní bude neraz veľmi praktické pri rovnosti hlasov prijať riešenie, ktoré podporil predseda tohto kolektívneho orgánu.^{97, 98} Niektorí autori však upozorňujú i na úskalia tohto prístupu.⁹⁹ Je možné tiež tvrdiť, že sa tým popiera rovnocenné postavenie konateľov. Predseda disponuje taktiež zvláštnym zastupiteľským oprávnením voči zamestnancom¹⁰⁰ a v prípade sporu pred súdom a vo správnom konaní.¹⁰¹ To je možné však vyriešiť odchýlkou v spoločenskej zmluve. Spravidla by tiež mohol organizovať zasadanie členov štatutárneho orgánu.¹⁰² O voľbe predsedu ako aj o jeho odvolaní bude štatutárny orgán rozhodovať väčšinou hlasov prítomných členov.¹⁰³ O rozhodovaní vo zboru konateľov je nutné spraviť zápis, z ktorého je zjavné kto ako hlasoval. To má právny význam pre posúdenie, či konateľ svojim hlasovaním neporušil nejakú zo svojich povinností v prípade spôsobenia ujmy spoločnosti. Pravdepodobnejšie sa javí, že ustanovenie je dispozitívneho charakteru a pre niektoré spoločnosti, hlavne s menším počtom konateľov bude vhodnejšie predsedu nevoliť. Aký by malo význam voliť predsedu štatutárneho orgánu,

---

⁹⁶ Pokorná a Lasák sa skôr prikláňajú k názoru, že voľba predsedu je len fakultatívna, takže ide len o možnosť a nie nutnosť kolektívneho štatutárneho orgánu. J. Pokorná in LASÁK, Jan, POKORNÁ, Jarmila, ČÁP, Zdeněk, DOLEŽIL, Tomáš a kol. in. op. cit. sub 72, s. 1035.

⁹⁷ Uvedený v článku: JOSKOVÁ, Lucie. Jednatelé jako kolektivní orgán. *Rekodifikace & praxe*, 2013, č. 10, 2-5. Zhodný názor uvádzajú Čech, Černá, Pelikánová v: ČERNÁ, Stanislava, Ivana Štenglová, Petr Čech. *Co přinese zákon o obchodních korporacích kapitálovým obchodním společnostem, jejich společníkům a věřitelům?* Časopis pro právní vědu a praxi. 2012, č. 4, s. 327. Pripúšťam, že od edície článku prešli už takmer 4 roky a že názor mohli autori v časovom rozmedzí prehodnotiť.

⁹⁸ Pozri tiež § 44 odst. 3 z. o. k. Ustanovenie obsahuje tiež podmienku, že spoločenská zmluva nestanovila inak..

⁹⁹ EICHLEROVÁ, K. in op. cit. sub 50, s. 36.

¹⁰⁰ Porovnaj s § 164 odst. 2 obč. zák. Pod jednaním so zamestnancami sa nemyslia obecne zamestnanecké otázky, tie spadajú do obchodného vedenia a so zastupiteľským oprávnením predsedu štatutárneho orgánu si to nie je možné mýliť.

¹⁰¹ Ustanovenie § 21 občianskeho súdneho poriadku písm. a) znie „*Za právnickou osobu jedná člen štatutárneho orgánu; tvorí-li štatutární orgán více osob, jedná za právnickou osobu předseda štatutárního orgánu, popřípadě jeho člen, který tím byl pověřen.*“ Ustanovenie § 30 odst. 1 správneho poriadku znie: „*Jménem právnické osoby činí úkony ten, kdo je k tomu oprávněn v řízení před soudem podle zvláštního zákona.*“. Zvláštnym zákonom sa myslí občiansky súdny poriadok. Odstavec druhý dodáva: „*V téže věci může za právnickou osobu současně činit úkony jen jedna osoba.*“

¹⁰² JOSKOVÁ, Lucie. Jednatelé jako kolektivní orgán. *Rekodifikace & praxe*, 2013, č. 10, s. 3.

¹⁰³ Je možné aby spoločenská zmluva vyžadovala prísnejšie kvóra.

keď bude jedno- alebo aj dvojčlenný? Naopak pre štatutárne orgány s väčším počtom konateľov bude účelnejšie si predsedu zvoliť, už zo spomenutých organizačných dôvodov.

Keď má spoločnosť s ručením obmedzeným individuálne štatutárne orgány, je nutné súdiť, že rozhodovať o obchodnom vedení bude možné na základe súhlasu väčšiny konateľov. Nemusí prebiehať diskusia a ani hlasovanie, dokonca nemusia byť ani všetci informovaní, stačí keď sa väčšina zhodne.¹⁰⁴ Od tohto pravidla sa môže spoločnosť v spoločenskej zmluve odchýliť.¹⁰⁵

V rakúskej spoločnosti s ručením obmedzeným je obchodné vedenie ohraničené spoločenskou zmluvou, to znamená predovšetkým predmetom podnikania, pokynmi valného zhromaždenia a dozornej rady ako i povinnosťou si nechať schváliť určité rozhodnutia inými orgánmi. Zmluva o výkone funkcie môže rovnako obmedziť výkon obchodného vedenia.¹⁰⁶ Pokiaľ neobsahuje spoločenská zmluva odchylnú úpravu, náleží obchodné vedenie všetkým konateľom. Pre rozhodnutia sa vyžaduje jednomyselnosť. M. Gellis konštatuje, že kolektívne vybavovanie podnikateľských záležitostí nie je v praxi často možné. Svoje tvrdenie znázorňuje na príklade, že nie je možné spoločne písať dopisy alebo telefonovať s obchodnými partnermi.¹⁰⁷ Práve preto sa toto ustanovenie v rakúsku interpretuje tak, že súhlas ostatných členov štatutárneho orgánu sa predpokladá, pokiaľ výslovne nevyjadria svoj nesúhlasný názor. Len v prípade hrozby priesťahov je konateľ rozhodnúť o obchodnom vedení oprávnený sám.¹⁰⁸ Úprava obchodného vedenia spoločnosti s ručením obmedzeným v rakúskom práve je dispozitívna.¹⁰⁹

---

¹⁰⁴ EICHLEROVÁ, K. in op. cit. sub 50, s. 35.

¹⁰⁵ Porovnaj s § 195 odst. 1 z. o. k.

¹⁰⁶ „Eine kollektive Führung der Geschäfte ist vielfach unmöglich. Man kann nicht kollektiv Briefe schreiben und lesen, Telefongespräche führen udgl.“ In: KALSS, Susanne, Christian NOWOTNY a Martin SCHAUER in op. cit. sub 30, s. 1030-1038.

¹⁰⁷ VON MAX GELLIS. Kommentar zum GmbH-Gesetz. 7. Aufl. Wien: Linde, 2009, s. 246.

¹⁰⁸ KALSS, Susanne, Christian NOWOTNY a Martin SCHAUER in op. cit. sub 30, s. 1030-1038.

¹⁰⁹ *Ibid.*

3.2 Výkon obchodného vedenia v akciovej spoločnosti

Štatutárnym orgánom v dualistickom systéme zriadenia akciovej spoločnosti je predstavenstvo.¹¹⁰ Predstavenstvu náleží obchodné vedenie spoločnosti, pričom nikto nie je oprávnený udeľovať predstavenstvu pokyny týkajúce sa obchodného vedenia. Inštitút vyžiadaneho pokynu tým nie je dotknutý. Predstavenstvu obdobne ako konateľom v spoločnosti s ručením obmedzeným je daná povinnosť zaisťovať riadne vedenia účtovníctva.¹¹¹ Predstavenstvo rozhoduje o obchodnom vedení väčšinou hlasov prítomných členov, každý člen má jeden hlas. Opäť ako v predošlom výklade o rozhodovaní o obchodnom vedení v spoločnosti s ručením obmedzeným nie je jednotný názor na to, či sa má jednať o väčšinu z akéhokoľvek počtu hlasov.

Rakúsky akciový zákon v § 70 odst. 1 stanoví, že predstavenstvo vedie akciovú spoločnosť na vlastnú zodpovednosť. Práve z toho dôvodu je predstavenstvu vyhradený priestor pre rozhodovanie, do ktorého nie je oprávnený nikto zasahovať (*unternehmerischer Ermessensspielraum*). Hlavná zásada pre výkon obchodného vedenia predstavenstvom je vyjadrená tak, že predstavenstvo sa musí vždy orientovať na prospech spoločnosti.¹¹² Pritom sa majú tiež zohľadniť záujmy akcionárov, zamestnancov a verejný záujem.¹¹³

Ako korelát vedenia spoločnosti na vlastnú zodpovednosť je predstavenstvu uložená povinnosť naplňovať účel spoločnosti uskutočňovaním predmetu podnikania v súlade so stanovami. Pod prospechom podnikania je možné rozumieť zaisťovanie trvania spoločnosti a snahu o najlepšie možné výsledky činnosti pri zohľadnení dlhodobých zámerov rozvíjania spoločnosti.

---

¹¹⁰ Monistický systém akciovej spoločnosti nebude na tomto mieste pre svoju výraznú špecifickosť rozobraný a je mu venovaná samostatná šiesta kapitola.

¹¹¹ Ustanovenia § 435 odst. 1,2,3,4 z. o. k.

¹¹² „Der Vorstand hat sich stets am Unternehmenswohl zu orientieren (Leitlinie).“

¹¹³ KALSS, Susanne, Christian NOWOTNY a Martin SCHAUER in op. cit. sub 30, s. 660-671.

Podľa rakúskeho akciového zákona náleží obchodné vedenie predstavenstvu ako kolégiu. To znamená, že zásadne sú všetci členovia predstavenstva rovnako oprávnený k výkonu obchodného vedenia. V prípade, že stanovy neurčia inak, rozhoduje sa o obchodnom vedení na základe väčšiny hlasov. Minimálny počet prítomných členov nie je zákonom stanovený, ale platí, že každý člen predstavenstva musí mať možnosť sa rozhodovania zúčastniť. Komentárová literatúra konštatuje, že ani takéto ustanovenie nemusí v praxi robiť obzvlášť problémy. I pokiaľ by člen predstavenstva pobýval na pracovnej ceste v Spojených Štátoch, môže svoj názor sprostredkovať telefonicky či prostriedkami elektronickej komunikácie. Podobne ako v úprave rakúskej spoločnosti s ručením obmedzeným sa pripúšťa, aby v prípade priesahu bolo rozhodnuté i bez hlasovania neprítomných členov predstavenstva. Tento prípad bude ale výnimočný.¹¹⁴

3.3 Zhrnutie

Tretia kapitola sa venuje otázke, kto konkrétne v kapitálovej obchodnej spoločnosti má právo rozhodovať otázky obchodného vedenia. Pre spoločnosť s ručením obmedzeným i pre akciovú spoločnosť platí, že je to orgán štatutárny, ktorý má povahu orgánu výkonného (exekutívneho). V spoločnosti s ručením obmedzeným rozhodujú o obchodnom vedení všetci konatelia na základe väčšinového rozhodnutia, a to bez ohľadu na to či sú jednotliví konatelia individuálnymi štatutárnymi orgánmi alebo spoločne tvoria kolektívny štatutárny orgán. V akciovej spoločnosti rozhodujú tak isto na základe väčšinového presvedčenia o obchodnom vedení členovia predstavenstva. Na konci pojednania o jednotlivéj forme akciovej spoločnosti je pridaný komparatívny exkurz s rakúskou úpravou.

---

¹¹⁴ JABORNEGG, Peter. a Rudolf. STRASSER. Kommentar zum Aktiengesetz. 5., neu bearb. und erw. Aufl. Wien: Manz, 2010, s. 37.

4 Translácia obchodného vedenia

4.1 Úvod do podôb korporáčnej správy

V tejto kapitole sa budeme venovať možným variantom prenesenia pôsobnosti štatutárneho orgánu a jeho členov v oblasti rozhodovania o obchodnom vedení na osoby odlišné od tých, ktoré legitimuje k tejto činnosti priamo zákon. Zavedieme spoločný termín translácia obchodného vedenia pre horizontálnu delegáciu (označovanú tiež ako delimitáciu)¹¹⁵, vertikálnu delegáciu (niekedy sa zvykne skracovať len na delegáciu) a atrakciu. Vychádza sa z latinského slova *translatio*, čo je možné preložiť ako presun (anglicky transfer).

4.2 Delimitácia (horizontálna delegácia)

V praxi existujú dva základné modely riadenia obchodných spoločností. V malých rodinných spoločnostiach vykonávajú činnosti spojené s obchodným vedením konatelia či členovia predstavenstva spravidla sami. U veľkých spoločností s kolektívnymi štatutárnymi orgánmi (typicky pôjde o akciové spoločnosti) je bežné ich čiastočné obsadenie reprezentantami vnútropodnikovej exekutívy (finančný, obchodný, generálny riaditeľ), ktorí v závode každodenne vykonávajú svoju prácu a zvyšok tvoria externí členovia (zástupcovia akcionárov, významní odborníci apod.), ktorí majú obvykle hlavné zamestnanie mimo závod. Taký orgán sa schádza čas od času¹¹⁶ a rozhoduje o zásadných otázkach diania vo spoločnosti ako je napríklad hodnotenie hospodárskeho výsledku za uplynulé obdobie,

---

¹¹⁵ Pojem použila I. Štenglová na prednáške v rámci kurzu Obchodného práva vyučovaného na Právnickej fakulte UK.

¹¹⁶ V tomto prípade členovia štatutárneho orgánu ani nemusia byť v sídle či príslušnej prevádzke každý deň prítomní, stačí ak sa schádzajú pravidelne, napríklad raz do týždňa. Obdobne: ŠTENGLOVÁ, Ivana. Ještě několik poznámek k zákonnému zastoupení obchodní společnosti či družstva členem statutárního orgánu. Obchodněprávní revue. 2009, č. 4, s. 103.

schvaľovanie významných investícií, zásadné opatrenia vo vzťahu k zamestnancom a podobne. Aby takýto model správy spoločnosti mohol fungovať, je nutné výkon obchodného vedenia rozdeliť medzi členov orgánu. Tomuto rozdeleniu literatúra zvykne pripisovať termín delegácia, či horizontálna delegácia, poprípade delimitácia.

Delimitácia predstavuje prostriedok, ktorý umožňuje optimálne využitie individuálnych vlastností a schopností jednotlivých členov štatutárneho orgánu.¹¹⁷ Predmetom delimitácie obchodného vedenia môže byť ľubovoľné dielčie zložky, určité okruhy jeho výkonu alebo i výkon celého obchodného vedenia. Podľa § 156 odst. 2 občianskeho zákonníku platí, že ak je pôsobnosť jednotlivých členov orgánu rozdelená podľa určitých oborov, deroguje sa tým odstavec prvý tohto ustanovenia ktorý vyžaduje pre rozhodovanie kolektívneho orgánu súhlas väčšiny pri minimálnej účasti väčšiny všetkých členov.¹¹⁸ Rozhodnutie o delegácii je možné kedykoľvek zrušiť či inak modifikovať.¹¹⁹ P. Čech je názoru, že rozhodnutie o delegácii pretrvá aj vtedy, ak sa zmení zloženie štatutárneho orgánu, teda členov, ktorý o delegácii rozhodli.¹²⁰

Rozdelenie pôsobnosti ale nezavazuje ďalších členov orgánu povinnosti dohliadať na to, ako sú záležitosti právnickej osoby spravované. T. Dvořák sa stavia ku kontrolnej povinnosti ostatných členov orgánu skepticky. Tvrdí, že aby taká kontrolná povinnosť mala reálny zmysel brániť bude brániť neznalosť iných než riadených oborov ostatných členov orgánu, poprípade nemožnosť venovať dostatočný časový priestor kontrole iných oborov.¹²¹ Rakúska literatúra ale udáva, že povinnosť dohľadu zahrňuje i povinnosť aktívneho získavania informácií, o tom ako je obchodné vedenie vykonávané ostatnými členmi

---

¹¹⁷ *Ibid.*

¹¹⁸ Uvedené ustanovenie sa vzťahuje obecné na všetky právnické osoby, je preto subsidiárne použiteľné pre spoločnosť s ručením obmedzeným i akciovú spoločnosť.

¹¹⁹ ČECH, P. in op. cit. sub 46, s. 22.

¹²⁰ *Ibid.* Autor článku opiera svoj názor o judikatúry, konkrétne o rozhodnutie zo dňa 25. októbra 2000, sp. zn. 29 Cdo 1314/2000.

¹²¹ DVOŘÁK, T. in ŠVESTKA, J., J. Dvořák, J. Fiala a kol. Občianský zákoník: komentář. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014, 6 sv. Komentáře (Wolters Kluwer ČR), s. 525.

štatutárneho orgánu.¹²² Aby plnil člen štatutárneho orgánu svoje povinnosti so starostlivosťou riadneho hospodára, bude tak podľa nášho názoru povinný aktívne informácie získavať, tým sa rozumie, že si na to bude musieť i vyhradiť adekvátny časový priestor. Pri posudzovaní či došlo k porušeniu povinností, u týchto členov štatutárneho orgánu tak bude rozhodujúce, či so starostlivosťou riadneho hospodára vykonávali dohľad.¹²³

Napriek tomu, že to zákon explicitne nestanoví, odvodzuje sa, že nie je vylúčená ani delimitácia na úrovni členov individuálnych štatutárnych orgánov spoločnosti s ručením obmedzeným.¹²⁴ L. Josková argumentuje tým, že ak pripúšťame možnosť vertikálnej delegácie, mali by sme dovodiť aj možnosť horizontálnej delegácie medzi jednotlivých konateľov.¹²⁵

Podľa Najvyššieho súdu je vecou vnútorného organizačného poriadku štatutárneho orgánu, ako bude organizovaná jeho rozhodovacia činnosť, kedy bude štatutárny orgán rozhodovať ako kolektívny orgán a ktoré záležitosti popri prípade zverí jednotlivým členom alebo vedúcim zamestnancom spoločnosti.¹²⁶ K delimitácii je tak v prvom rade oprávnený sám štatutárny orgán.¹²⁷ Možné je tiež súhlasiť s názorom, že rozdelenie môže koncepčne založiť už zakladateľské právne jednanie.¹²⁸ Zostáva však otázkou, či je k delimitácii pôsobnosti štatutárneho orgánu oprávnené valné zhromaždenie. Domnievame sa, že v tomto prípade tomu bráni zásada zákazu zásahov do obchodného vedenia.¹²⁹

---

¹²² „Dazu ist festzuhalten, dass jeder Geschäftsführer zur aktiven Informationseinholung verpflichtet ist.“ VON NIKOLAUS VAVROVSKÝ in op. cit. sub 45 s. 34.

¹²³ JOSKOVÁ, L. in op. cit. sub 102, s. 3.

¹²⁴ LASÁK, J. in LAVICKÝ, Petr. in op. cit. sub 94, s. 808.

¹²⁵ JOSKOVÁ, L. in op. cit. sub 102, s. 3.

¹²⁶ Rozsudok Najvyššieho súdu zo dňa 21. januára 2014 pod sp. zn. 21 Cdo 632/2013.

¹²⁷ LASÁK, J. in LAVICKÝ, P. in op. cit. sub 94, s. 809.

¹²⁸ HAVEL, B.. A ještě k tzv. absolutoriu a také k přenosu obchodního vedení na správní radu. *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 6, s. 174.

¹²⁹ Zhodne LASÁK, J. in LAVICKÝ, P. in op. cit. sub 94, s. 809.

V súvislosti s horizontálnou delegáciou je dobré upozorniť aj na nejasný výklad ustanovenia § 164 odst. 3 občianskeho zákonníku, ktorý stanovuje, že ak má právnická osoba s kolektívnym štatutárnym orgánom zamestnancov, poverí jedného člena, aby voči ním právne jednal¹³⁰ a spočíva v tom, či uvedené oprávnenie povereného člena štatutárneho orgánu zahrňuje aj tvorbu vôle, alebo tá zostáva štatutárnemu orgánu ako celku. Niektorí autori zastávajú názor, že pokiaľ nedôjde v rámci horizontálnej delegácii k preneseniu pôsobnosti v oblasti pracovnoprávných a ľudských zdrojov v zmysle § 156 odst. 2 občianskeho zákonníka na osobu poverenú jednať voči zamestnancom, do pôsobnosti povereného člena obchodnej korporácie bude náležať výlučne implementácia uznesenia prijatého kolektívnym orgánom spoločnosti.¹³¹ Z toho by vyplývalo, že dané ustanovenie nemá vplyv na tvorbu vôle obchodného vedenia. Podľa druhej skupiny názorov poverenie člena štatutárneho orgánu voči zamestnancom v zmysle § 164 odst. 3 nie je len doplnok zastupovania spoločnosti, ale pôsobí aj dovnútra spoločnosti pri delbe kompetencií.¹³² Argumentuje sa tým, že v tomto prípade nie je možné vnútornú a vonkajšiu pôsobnosť oddeľovať, pretože pokiaľ má mať toto ustanovenie zákona nejaký ochranný zmysel, malo by presne určiť ktorý člen štatutárneho orgánu môže za spoločnosť voči zamestnancom rozhodovať tak, aby tí mali istotu, že dané rozhodnutie je nenapadnuteľné. Znamená to, že predsedovi štatutárneho orgánu, prípadne inému členovi poverenému zastupovaním so zamestnancami budú patriť personálne a sociálne otázky (napríklad platové otázky, mzdové tarify, starostlivosť o zamestnancov v starobe, bezpečnosť práce, vzdelávanie zamestnancov, personálna politika).¹³³ Táto delimitácia sa nebude dotýkať zodpovednosti za starostlivosť

---

¹³⁰ Inak túto pôsobnosť bude vykonávať predseda orgánu.

¹³¹ ČÍŽEK, Vladimír. Kolektivní statutární orgán obchodní korporace: pověření jednáním vůči zaměstnancům. *Obchodněprávní revue*. 2015, č. 1, s. 11.

¹³² Podobne ako v nemeckom práve takzvanému „Arbeitsdirektor“, ktorého úprava sa javí ako inšpiračná pre českú úpravu. In: EICHLEROVÁ, K., HAVEL, B., POKORNÁ, J., RONOVSÁ, K. Překvapivé rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR k zástupci právnické osoby pro zaměstnance. *Právní rozhledy*. 2016, č. 3, s. 96. Článok reagoval na uznesenie Najvyššieho súdu zo dňa 30. septembra 2015 pod sp. zn. 29 Cdo 880/2015, vo veci VÍTKOVICE STEEL, a. s.

¹³³ *Ibid.*

riadneho hospodára. Delimitujúcim členom naďalej zostane základné zameranie o obchodnom vedení a to aj v personálnych otázkach.

Podľa § 21 odst. 2 rakúskeho zákona o spoločnosti s ručením obmedzeným môže spoločenská zmluva obsahovať ustanovenie, na základe ktorého bude oprávnený o rozhodovať o všetkých otázkach obchodného vedenia každý konateľ alebo podľa ktorého dôjde k delimitácii obchodného vedenia. Nepripúšťa sa ale, aby zostal konateľ úplne bez právomoci rozhodovať o obchodnom vedení, aj keby mu napríklad zostalo oprávnenie zastupovať spoločnosť.¹³⁴

4.3 Vertikálna delegácia

V mnohých prípadoch môže byť nepraktické, aby členovia predstavenstva museli vykonávať činnosti v rámci obchodného vedenia osobne. Pri činnostiach vysoko odborných to bude viac než žiadúce, pretože môže nastať situácia, že zasiahnutím člena štatutárneho orgánu do činnosti, ktoré mu síce náležia, ale sú vysoko odborného charakteru, a on takými znalosťami nedisponuje, môže viesť k zodpovednosti za porušenie starostlivosti riadneho hospodára.¹³⁵ Typickou činnosťou často delegovanou na osoby odlišné od členov štatutárneho orgánu je vedenie účtovníctva.¹³⁶ V určitých závodoch tak bude vertikálna delegácia nevyhnutnosťou efektívneho a operatívneho riadenia spoločnosti.¹³⁷ Potvrzuje to i česká judikatúra.¹³⁸ Vždy budú pre určenie a rozsah vertikálne delegovaných otázok

---

¹³⁴ „Sie kann auch nicht so weit reduziert werden, dass der Geschäftsführer mit Vertretung ohne Geschäftsführung, sohin mit Vollmacht ohne Auftrag dasteht.“ In: VON MAX GELLIS in op. cit. sub 107, s. 248.

¹³⁵ *Ibid.*

¹³⁶ Člen štatutárneho orgánu sa pritom sprostí zodpovednosti za škodu spôsobenou porušením povinností, ak preukáže, že zaistil vedenie predpísanej evidencie a účtovníctva v potrebnom rozsahu kvalifikovanou osobou, ktorej vytvoril pre výkon činnosti potrebné podmienky a poskytnú jej potrebnú súčinnosť. Pozri tiež rozsudok Najvyššieho súdu zo dňa 10. novembra 1999 pod sp. zn. 29 Cdo 1162/99 a tiež rozsudok Najvyššieho súdu zo dňa 6. mája 2008 pod sp. zn. 29 Odo 1773/2006.

¹³⁷ GRIFFIN, Stephen, Michael HIRST a Peter WALTON. Company law: fundamental principles. 3rd ed. New York: Pearson Longman, 2000,

¹³⁸ Rozhodnutie Najvyššieho súdu zo dňa 27. februára 2007 pod sp. zn. 29 Odo 1108/2005.

podstatné konkrétne pomery v spoločnosti, napríklad jej veľkosť, počet zamestnancov, rozsah a náročnosť podnikania ale aj napríklad to, v akej ekonomickej situácii sa momentálne nachádza. Rozsah agendy, ktorú bude možné preniesť zo štatutárneho orgánu musí byť vždy racionálne odôvodniteľný.¹³⁹ Delegovať celé obchodné vedenie by bolo pre spoločnosť značne riskantné.¹⁴⁰ Neznamená to ale, že by sa tak predstavenstvo či konatelia vzdali časti svojej pôsobnosti, tak že by ju už naďalej už nemohli ovplyvňovať, či že by sa tak bolo možné zbaviť svojej zodpovednosti.¹⁴¹ B. Havel konštatuje, že ak dôjde k delegácii obchodného vedenia na ďalšie osoby, štatutárny orgán ho nestráca, dochádza len k jeho modifikácii a tým aj k možným výnimkám v pravidlách zodpovednosti. Napríklad v rovine liberácie pri nepredvídateľnom zlyhaní.¹⁴²

Člen štatutárneho orgánu spoluzodpovedá za rozhodnutie orgánu, ktorým prenieslo časť výkonu svojej právomoci na tretiu osobu, a to predovšetkým za výber takej osoby s ohľadom na jej odborné schopnosti, znalosti a spôsobilosť zverenú úlohu riadne plniť. B. Havel hovorí o zodpovednosti za výber vhodnej osoby (*culpa in eligendo*).¹⁴³ Každý z členov štatutárneho orgánu musí zaistiť, aby činnosti, ktoré sú vykonávané či zaisťované štatutárnym orgánom, boli vykonávané s dobrou starostlivosťou, teda ku prospechu spoločnosti tak, aby neboli poškodzované záujmy spoločnosti.¹⁴⁴

Spoločníci môžu rozhodnúť, že časť činností, ktoré patria do obchodného vedenia, budú zverenú priamo zamestnancom, pričom členom štatutárneho orgánu zostane kontrolná povinnosť nad ich výkonom.¹⁴⁵ Otázne zostáva aj to, či k tomu postačí forma rozhodnutia

---

¹³⁹ *Ibid.*

¹⁴⁰ ŘEHÁČEK, O. Zabezpečování obchodního vedení akciové společnosti a jednání za tuto společnost po novele obchodního zákoníku. Právní rozhledy. 2012, č. 6, s. 213.

¹⁴¹ ŠTENGLOVÁ, I. in op. cit. sub 114, s. 102.

¹⁴² HAVEL, B. *Obchodní korporace ve světle proměn: variace na neuzavřené téma správy obchodních korporací*. Vyd. 1. Praha: Auditorium, 2010, 196 s. Téma (Auditorium), s. 86.

¹⁴³ HAVEL, B. in op. cit. sub 128, s. 174.

¹⁴⁴ Podľa rozsudku Najvyššieho súdu zo dňa 24. marca 2005 pod sp. zn. 8 Tdo 124/2005.

¹⁴⁵ ŠTENGLOVÁ, I. in op. cit. sub 114, s. 102-103.

valného zhromaždenia, či je nutné zakotvenie v stanovách alebo spoločenskej zmluve. V prípade, že by sme sa k tejto možnosti postavili pozitívne, museli by sme vyriešiť otázku, ako sa takým krokom mení (ak sa vôbec nejako mení) zodpovednosť členov štatutárneho orgánu za riadny výkon obchodného vedenia. Prikláňam sa k názoru, že by sa uplatnila zodpovednosť ako pri horizontálnej delegácii obchodného vedenia.

V súvislosti s vertikálnou delegáciou je dobré upozorniť na rozhodnutie Najvyššieho súdu, ktorý riešil neobvyklú situáciu spočívajúcu v tom, že predstavenstvo akciovej spoločnosti zaistilo výkon činnosti spadajúcej do jeho pôsobnosti tak, že uzavrelo s niektorými členmi predstavenstva ako tretími osobami zmluvu odlišnú od zmluvy o výkone funkcie, ktorou sa títo členovia predstavenstva zaviazali pre spoločnosť uvedené činnosti vykonávať. Takýto spôsob zaistenia výkonu obchodného vedenia považuje Najvyšší súd za neprípustný.¹⁴⁶

Štatutárny orgán môže rozhodnúť o vydaní organizačného poriadku spoločnosti, ktorým budú zriadené jednotlivé úseky na čele s riaditeľmi. Výkonný orgán si tak zriaďuje svoje vnútorné útvary. Tým samozrejme tiež dochádza k vertikálnej delegácii obchodného vedenia. Zostávajúca pôsobnosť náleží štatutárnemu orgánu právnickej osoby.¹⁴⁷

V organizačnom poriadku môže byť stanovené rozdelenie rezortov (*Ressortverteilung*) alebo upravený postup pre tvorbu výborov. Stanovy môžu záväzne upraviť základné rysy a určité organizačné otázky jednaní predstavenstva. Spoločná zodpovednosť jednotlivých členov predstavenstva je skrz delegáciu oslabená, nie je však úplne znegovaná.¹⁴⁸

---

¹⁴⁶ Rozsudok Najvyššieho súdu zo dňa 30. júla 2008 pod sp. zn. 29 Odo 1262/2006.

¹⁴⁷ Podľa § 163 občianskeho zákonníku. Výnimku nájdeme v akciovej spoločnosti s monistickým systémom zriadenia, kde táto zostatková pôsobnosť patrí správnej rade. Porovnaj s § 460 odst. 2 z. o. k.

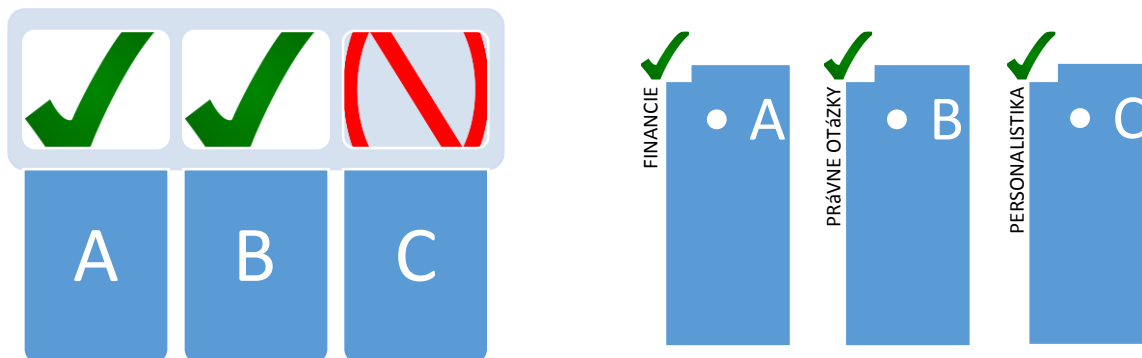
¹⁴⁸ „Die Gesamtverantwortung des einzelnen Vorstandmitglieds für die Geschäftsführung wird durch eine Geschäftsverteilung abgeschwächt, aber nicht beseitigt.“ In: KALSS, Susanne, Christian NOWOTNY a Martin SCHAUER in op. cit. sub 30, s. 660-671.

4.3.1 Dvojfázová delegácia

Každý z poverených členov štatutárneho orgánu bude jemu zverenú pôsobnosť na základe vertikálnej delegácie vykonávať osobne alebo ju môže ešte ďalej delegovať na inú osobu, pre danú činnosť kvalifikovanú. Pôjde o prípad, keď na horizontálnu delegáciu bude nadväzovať delegácia vertikálna.¹⁴⁹ V prvom kroku bude nutné dodržať pravidlá pre horizontálne rozdelenie pôsobnosti v oblasti obchodného vedenia a následne v druhom kroku i všetko vyššie uvedené pre vertikálne prenesenie rozhodovania o otázkach obchodného vedenia.

4.3.2 Schémy vytvárania vôle pri rozhodovaní o obchodnom vedení

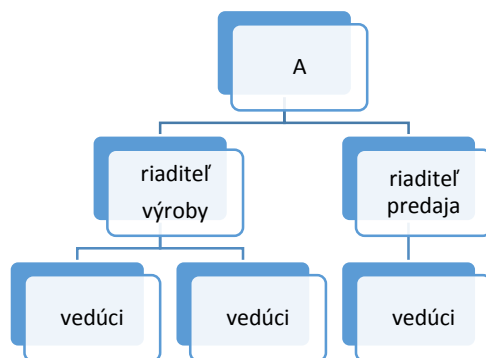
Pre lepšie pochopenie fungovania obchodného vedenia po určitej forme delegovania vytváram tieto jednoduché znázornenia. Na obrázku naľavo máme troch konateľov A, B, C, ktorí rozhodujú o obchodnom vedení spoločne na základe väčšinovej vôle. Ide o prípad rozhodovania o obchodnom vedení, bez toho aby došlo k delegácii horizontálnej či vertikálnej. V prípade, že budú dvaja z nich presvedčení o správnosti rozhodnutia a jeden bude proti, rozhodne sa na základe väčšinovej vôle a presadí len väčšinový názor.

¹⁴⁹ ŠTENGLOVÁ, I. in op. cit. sub 114, s. 102.

Obrázok napravo nám znázorňuje proces prijímania rozhodnutia pri horizontálnej delegácii. Člen štatutárneho orgánu A rozhoduje o otázkach financií sám, tak isto člen B rieši sám právne otázky a člen C personálne otázky. Horizontálna delegácia je schopná zohľadniť individuálne schopnosti a dosiahnuté vzdelanie a s tým súvisiace predpoklady pre výkon určitých úloh štatutárneho orgánu.

Tretia schéma má za cieľ znázorniť vertikálnu delegáciu obchodného vedenia. Člen štatutárneho orgánu A deleguje časť svojich právomocí na riaditeľa výroby a riaditeľa predaja. Riaditelia úkolujú ďalej im podriadených vedúcich, tým však náležia už len otázky natoľko malého významu pre spoločnosť, že z pojmu obchodného vedenia vypadnú.

4.4 Atrakcia obchodného vedenia

Podľa § 191 odst. 3 zákona o obchodných korporáciách si valné zhromaždenie v spoločnosti s ručením obmedzeným môže atrahovať záležitosť, ktorá náleží do pôsobnosti iného orgánu spoločnosti. Zároveň ale § 195 odst. 2 zakazuje komukoľvek, aby udeľoval pokyny konateľom týkajúce sa obchodného vedenia. Z toho sa odvodzuje, že atrakcia obchodného vedenia nie je možná.¹⁵⁰ Ak nemôže valné zhromaždenie dávať konateľom či

¹⁵⁰ Zhodne P. ŠUK In ŠTENGLOVÁ, I. a kol. Zákon o obchodných korporáciách: komentár. 1. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2013, 994 s. Velké komentáře. Rovnaký výklad zastáva aj J. Pokorná In LASÁK, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., DOLEŽIL, T. a kol. in op. cit. sub 72, s. 1010.

členom predstavenstva pokyny do obchodného vedenia, nemôže mu ani časť či dokonca celé obchodné vedenie odobrať. Predmetom atrakcie môžu tak byť len rozhodnutia strednodobého významu, pretože tie predstavujú rozhodnutia, ktoré môžu spadať pod zostatkovú pôsobnosť štatutárneho orgánu.¹⁵¹ V akciovej spoločnosti je atrakcia záležitosti spadajúcej do pôsobnosti iného orgánu v § 421 odst. 3 tohto zákona explicitne zakázaná.

Jedna podoba atrakcie ale predsa len podľa názoru niektorých autorov je prípustná. Má sa na mysli atrahovanie si rozhodnutí o konkrétnych otázkach bežného obchodného vedenia správnou radu v rámci monisticky zriadenej akciovej spoločnosti.¹⁵² Podľa § 460 odst. 2 zákona o obchodných korporáciách do pôsobnosti správnej rady patrí akákoľvek vec týkajúca sa spoločnosti, iba žeby ju zákon zveril do pôsobnosti valného zhromaždenia.¹⁵³ Na základe tohto ustanovenia je možné súdiť, že obchodné vedenie náleží okrem štatutárneho riaditeľa i správnej rade.

Domnievam sa však, že § 460 odst. 2 je *lex specialis* vo vzťahu k ustanoveniu § 460 odst. 1 a zároveň je § 460 odst. 2 *lex generalis* k § 463 odst. 4 tohto zákona. Tento výklad znamená, že pravidlo obsiahnuté v § 460 odst. 2 je dotvorené práve ustanovením § 463 odst. 4 a predpokladá ochranu obchodného vedenia.¹⁵⁴ Z toho odvodzujem, že obchodné vedenie je vyňaté z pôsobnosti správnej rady práve v prospech štatutárneho riaditeľa.¹⁵⁵ Správna rada si tak nemôže atrahovať konkrétne jednotlivé prejavy obchodného

---

¹⁵¹ Znenie § 190 odst. 3 z. o. k.: „Valná hromada si může vyhradit rozhodování případů, které podle tohoto zákona náležejí do působnosti jiného orgánu společnosti.“

¹⁵² DĚDIČ, J. a LASÁK, J. Monistický systém řízení akciové společnosti: výkladové otázky (2. část). Obchodněprávní revue. 2013, č. 4 s. 99.

¹⁵³ Takéto určenie zostatkovej pôsobnosti je ustanovením *lex specialis* k obecnému pravidlu obsiahnutom v § 163 občianskeho zákonníka.

¹⁵⁴ HAVEL, B. in op. cit. sub 128, s. 174. Autor tohto článku zastáva však skôr opačný názor.

¹⁵⁵ Opačný názor nájdeme v citovanom odbornom článku, pozri DĚDIČ, J., LASÁK, J. in op. cit. sub 152, s. 99. Autori avšak pripúšťajú, že v praxi bude správna rada vykonávať obchodné vedenie skôr výnimočné a to najčastejšie na základe iniciatívy štatutárneho riaditeľa.

vedenia.¹⁵⁶ V prípade, že by aj tak správna rada zasiahla svojim rozhodnutím do obchodného vedenia, jednalo by sa o rozhodnutie zdanlivé.¹⁵⁷

4.5 Zhrnutie

Štvrtá kapitola tejto práce sa zaoberá otázkou možného rozdeľovania pôsobnosti rozhodovania o obchodnom vedení. Jedná sa o prípady, kedy sa o obchodnom vedení rozhoduje ináč než spoločne v zbore v rámci kolektívneho orgánu v zmysle § 156 odst. 1 občianskeho zákonníku. V tejto kapitole sú bližšie opísané inštitúty horizontálna delegácia, ktorú explicitne predpokladá 156 odst. 2 občianskeho zákonníku a vertikálna delegácia. Z uvedeného rozboru vyplýva, že ako pre delimitáciu i pre vertikálnu delegáciu platí, že štatutárny orgán je zodpovedný za – výber osoby (*culpa in eligendo*), vytvorenie podmienok pre riadny výkon funkcie (*culpa in instruendo*) a náležitý dohľad (*culpa in inspeciendo*). V závere kapitole dochádzame k záveru, že atrakcia obchodného vedenia podľa zákona o obchodných korporáciách nie je prípustná.

---

¹⁵⁶ Zhodný názor má I. Štenglová in Štenglová, I., Havel, B., Cileček, F., Kuhn, P., Šuk, P. in op. cit. sub 150, s. 721.

¹⁵⁷ Na základe § 45 odst. 1 z. o. k. spolu s § 245 obč. zák.

5 Módy ingerencie do obchodného vedenia v rámci spoločnosti

5.1 Otázka základného zamerania obchodného vedenia

Za účinnosti obchodného zákonníku platilo, že základné zásady obchodného vedenia určuje valné zhromaždenie. V zákone o obchodných korporáciách sa stanoví, že v monisticky zriadenej akciovej spoločnosti určuje základne zameranie obchodného vedenia správna rada. Okrem toho sa v § 446 odst. 2 tohto zákona praví, dozorná rada sa riadi zásadami schválenými valným zhromaždením. Ustanovenie o určovaní zásad obchodného vedenia valným zhromaždením však chýba, a je preto otázkou, či valné zhromaždenie touto právomocou disponuje alebo nie. V prvom rade je dôležité konštatovať, že stanovenie zásad obchodného vedenia nie je rozhodnutím o obchodnom vedení, nedotýka sa obchodného vedenia bezprostredne. Výkon obchodného vedenia ovplyvní v dlhodobejšom horizonte.¹⁵⁸ Nakoľko zákon túto právomoc výslovne žiadnemu orgánu neurčuje, použijeme § 163 občianskeho zákonníku, ktorý stanoví, že štatutárnemu orgánu patrí všetka pôsobnosť, ktorú zakladateľské právne jednanie, zákon či rozhodnutie nezverí inému orgánu. Z toho nám vyplýva, že zakladateľské právne jednanie prípadne stanoví akciovej spoločnosti môže zveriť určovanie zásad obchodného vedenia valnému zhromaždeniu. Ak sa tak nestane, disponuje touto právomocou štatutárny orgán.¹⁵⁹

Keď tak spoločníci respektíve akcionári vo svojom zakladateľskom jednaní či stanovách neučinia, nastáva otázka, či si určovanie základných zásad nemôže valné zhromaždenie samo atrahovať. Odpoveď na túto otázku sa bude líšiť podľa formy kapitálovej spoločnosti. U spoločnosti s ručením obmedzeným ustanovenie § 190 odst. 3 pripúšťa atrakciu valného zhromaždenia i takej záležitosti, ktorá spadá do pôsobnosti iného orgánu. Valné zhromaždenie u spoločnosti s ručením obmedzeným môže určiť svojim uznesením základné zásady obchodného vedenia a neprekročí pritom svoje medze pôsobnosti. Rovnaká

---

¹⁵⁸ DĚDIČ, Jan. *Akciové společnosti*. 7., přeprac. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2012, Beckova edice právo a hospodářství, s. 447.

¹⁵⁹ Taký spôsob rozšírenia kompetencií najvyššieho orgánu kapitálovej obchodnej spoločnosti predvídajú ustanovenia i § 190 odst. 3 a § 421 odst. 3 zákona o obchodných korporáciách.

možnosť je však neprípustná v akciovej spoločnosti, nakoľko § 421 odst. 3 zakazuje valnému zhromaždeniu atrahovanie si záležitostí spadajúcej do pôsobnosti iného orgánu. V akciovej spoločnosti si tak predstavenstvo schváli strednodobý poprípad dlhodobý koncept rozvoja spoločnosti a bude sa ním riadiť pri rozhodovaní o obchodnom vedení. Aj na tomto mieste sa sluší upozorniť, že spoločníci môže zakotviť v stanovách povinnosť schválenia si konceptu rozvoja najvyšším orgánom.

5.2 Zásahy do obchodného vedenia in concreto

Do obchodného vedenia je zásadne zakázané akýmkoľvek spôsobom zasahovať, pričom to platí ako pre valné zhromaždenie, dozornú radu tak aj pre jednotlivých spoločníkov.¹⁶⁰ Legálnou výnimkou sú inštitúty vyžiadaného a koncernového pokynu. Pokynom sa rozumie jednostranné jednanie, ktoré obsahuje návod správať sa určitým spôsobom v oblasti obchodného vedenia, čiže typicky niečo konať (*facere*) alebo naopak niečoho sa zdržať (*ommittere*). Ustanovenie § 51 odst. 2 zákona o obchodných korporáciách zakotvuje možnosť člena štatutárneho orgánu požiadať najvyšší orgán spoločnosti o udelenie pokynu týkajúceho sa obchodného vedenia. Ustanovenie má teda kompetenčný význam, pretože *ad hoc* rozširuje pôsobnosť vymedzenú v § 190 resp. 421 zákona o obchodných korporáciách tak, že podmienene, ak je požiadaná, autorizuje valné zhromaždenie kapitálovej spoločnosti k udeľovaniu pokynov v rámci obchodného vedenia inak vyhradenému štatutárnemu orgánu.¹⁶¹ Takéto pokyny budeme nazývať ako vyžiadané. Vhodné budú hlavne v situáciách, kedy síce člen štatutárneho orgánu nie je s ohľadom na svoje nedostatočné znalosti schopný posúdiť, ako má postupovať pri obchodnom vedení

---

¹⁶⁰ Uvedené platí i pre jednočlenné spoločnosti, v ktorých spoločník zastáva zároveň funkciu jediného člena štatutárneho orgánu. Zhodne judikoval i Najvyšší súd vo svojom uznesení zo dňa 27. februára pod sp. zn. 5 Tdo 488/2008, v ktorom konštatuje: „valná hromada (jediný akcionár) nesmie vydávať pokyny týkajúci sa obchodného vedení“.

¹⁶¹ ČERNÁ, S. in op. cit. sub 41, s. 14-17.

v konkrétnej situácii, avšak súčasne by svojou rezignáciou z funkcie spôsobil spoločnosti škody, pokiaľ by sa v tejto krízovej situácii ocitla úplne bez štatutárneho orgánu.^{162, 163}

Nad rámec vyžiadaného pokynu, ktorý predstavuje zásah do obchodného vedenia, je nutné odlišovať pokyny valného zhromaždenia, ktoré sa obchodného vedenia netýkajú. Pokiaľ pôjde o záležitosť, ktorá spadá do pôsobnosti valného zhromaždenia, je nutné pripustiť pokyny, ktoré budú smerovať hlavne na výkonný orgán s cieľom uskutočniť konkrétne rozhodnutie.¹⁶⁴ Uskutočnenie pokynu si môže valné zhromaždenie zabezpečiť i inou formou, napríklad jednoduchým neformálnym oznámením zámeru alebo v krajnom prípade i výmenou niektorého či viac členov výkonného orgánu.¹⁶⁵

V rakúskej spoločnosti s ručením obmedzeným môže valné zhromaždenie udeľovať konateľom záväzné pokyny do obchodného vedenia. Jednotliví spoločníci k tomu oprávnení nie sú. Jediný spoločník môže udeľiť pokyn aj neformálne, napríklad telefonicky. Spoločníci môžu tak isto určiť základné zásady obchodného vedenia ako aj rozhodnúť v konkrétnom prípade. Sluší sa ale dodať, že v spoločenskej zmluve, resp. v zakladateľskom právnom jednaní môže byť určený okruh otázok obchodného vedenia, kam pokyny smerovať nesmú (weisungsfreier Bereich). Rovnako je možné pokyny do obchodného vedenia úplne zakázať.¹⁶⁶

---

¹⁶² BALÝOVÁ, Lucie. Péče řádného hospodáře ve volených orgánech obchodních korporací ve světle rekodifikace. *Obchodněprávní revue*. 2014, č. 7-8, s. 213.

¹⁶³ K tomu aby táto situácia nebola častá sa snaží prispieť aj ustanovenie § 159 odst. 1 *in fine* občianskeho zákonníka, ktorý stanoví vyvrátiateľnú domnienku že: „nedbalo koná ten, kto nie je starostlivosti riadneho hospodára schopný, napriek tomu, že to musel zistiť pri prijatí funkcie“.

¹⁶⁴ Podľa B. Havla je štatutárny orgán sám oprávnený si posúdiť, či pokyn zasahuje obchodné vedenie alebo nie a podľa toho sa ním riadiť alebo ho odmietnuť ako neprípustný. In: HAVEL, Bohumil in op. cit. sub 142, s. 87.

¹⁶⁵ ČERNÁ, S., ČECH, P. in op. cit. sub 5, s. 456.

¹⁶⁶ KALSS, Susanne, Christian NOWOTNY a Martin SCHAUER in op. cit. sub 30, s. 1030-1038.

5.3 Žiadosť o pokyn

Zákon o obchodných korporáciách v § 51 odst. 2 umožňuje „*aby člen štatutárneho orgánu kapitálovej obchodnej korporácie požiadal najvyšší orgán o udelenie pokynu týkajúceho sa obchodného vedenia, tým však nie je dotknutá jeho povinnosť jednať so starostlivosťou riadneho hospodára*“. Vhodné je tiež zdôrazniť, že sa jedná o ustanovenie charakterom kogentné, pretože základná organizačná štruktúra daného typu právnickej osoby ako aj základné mechanizmy rozdelenia právomocí, ako napríklad práve to, že predstavenstvu či konateľom náleží obchodné vedenie a reprezentácia spoločnosti spadá pod úpravu už vyššie zmienených štatusových otázok.¹⁶⁷

Možnosť vyžadovať si pokyny podľa 51 odst. 2 nemôže byť braná ako oprávnenie člena orgánu obchodnej korporácie prísť si po pokyn na jednanie najvyššieho orgánu s tým, že nevie, akým smerom sa ďalej uberať. V takom prípade by člen štatutárneho orgánu s povinnosťou riadneho hospodára nejednal.¹⁶⁸ Nebude ani žiadúce využívať tento inštitút pri riešení otázok elementárnych, svojím významom nijak nepresahujúcich rozhodnutia bežnej správy spoločnosti.¹⁶⁹ I v procese predkladania žiadosti musia členovia štatutárneho orgánu postupovať so starostlivosťou riadneho hospodára¹⁷⁰ V každom prípade musí žiadosť smerovať k dobru spoločnosti a mala by byť spracovaná na základe všetkých dostupných informácií a po odbornej rozprave v kolegiálnom štatutárnom orgáne, poprípade

---

¹⁶⁷ Prednáška doktora Pelikána zo dňa 23.3.2016, v rámci výuky predmetu Obchodné právo I., na Právnickej fakulte Karlovej Univerzity. Ďalej doktor Pelikán uvádza, že v akciovej spoločnosti bude miera kogentnosti najväčšia, nemecká právna úprava ide tak ďaleko, že dokonca stanoví, že odchyliť od ustanovenia zákona je možné len v prípadoch, kde to zákon výslovne dovoľuje. Príčinou takej miery kogentnosti je jednoduchá prevoditeľnosť akcií (krajným prípadom je obchodovanie s nimi na burze), kde nie je možné považovať, aby si záujemcovia o akcie pred kúpou dlho študovali stanovy, aby tak zistili ako spoločnosť bude fungovať. Argumentom neprevziať túto úpravu je malé množstvo spoločností, s ktorých akciami sa voľne obchoduje. Podrobnejšie k problematike kogentnosti a dispozitívnosti noriem v súkromnom práve in: *PELIKÁN, Robert*. Kogentní a dispozitívni ustanovení v novém zákone o obchodných korporáciách. *Obchodněprávní revue*. 2012, č. 9, s. 246-250. Zhodný názor zastávajú autori článku DĚDIČ, J., LASÁK, J. in op. cit. sub 152, s. 99.

¹⁶⁸ J. Lasák In LASÁK, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., DOLEŽIL, T. a kol. in op. cit. sub 72., s. 428.

¹⁶⁹ Ktoré otázky budú presahovať bežné pomery spoločnosti bude nutné posudzovať *in concreto*.

¹⁷⁰ Zhodne ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. in op. cit. sub 150, s. 137.

pri horizontálnej delegácii po dôkladnej analýze problému. Preto sa prípadnej povinnosti k náhrade ujmy člen štatutárneho orgánu nesprostití, ani keď síce otázku valnému zhromaždeniu predložil, ale navrhované riešenie situácie je pre spoločnosť nevýhodné do takej miery, že otázku vôbec nemal predkladať.¹⁷¹ Ustanovenie § 51 odst. 1 mieri podľa J. Lasáka na situácie, kedy člen orgánu obchodnej korporácie uvažuje z hľadiska obchodného vedenie o dvoch a viacej porovnateľných variantoch, ktoré sú porovnateľné z hľadiska obhájiteľného záujmu spoločnosti a chce rozhodnutie nechať na základe preferencie najvyššieho orgánu. Nutné je mať na pamäti, že sa jedná o žiadosť o záväzný jednorazový pokyn, ako sa má v konkrétnom prípade spoločnosť rozhodnúť o obchodnom vedení.¹⁷²

Domnievam sa, že § 51 odst. 2 je nutné vykladať ako právo člena štatutárneho orgánu o pokyn zažiadať, nie právo najvyššieho orgánu pokyn udeľovať.¹⁷³ Opačným výkladom by sa významne narušilo vzájomné postavenie obligatórnych orgánov v rámci spoločnosti. Ved' inštitút vyžiadaneho pokynu je len výnimkou zo zásady, že obchodné vedenie patrí výhradne štatutárnemu orgánu, čo je odôvodnené patričnou odbornosťou a informovanosťou člena tohto orgánu ako i zodpovednosťou za prípadnú ujmu. V prípade, že by stanovy alebo spoločenská zmluva umožňovala valnému zhromaždeniu udeľovať pokyny do obchodného vedenia pri absencii žiadosti štatutárneho orgánu, jednalo by sa o ustanovenie odporujúce zákonu.¹⁷⁴

Podmienkou udelenia pokynu najvyššieho orgánu spoločnosti do obchodného vedenia je predchádzajúca žiadosť člena štatutárneho orgánu. Za týmto účelom bude nutné zvolat' valné zhromaždenie (popríklad zaslať túto žiadosť jedinému spoločníkovi či akcionárovi) alebo rozhodovanie o predmetnej záležitosti zaradiť do programu jednania valného zhromaždenia.¹⁷⁵ Pre zvolanie orgánu je nutné vychádzať z ustanovení § 181 a násl.

---

¹⁷¹ ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. in op. cit. sub 150, s. 138.

¹⁷² J. Lasák In LASÁK, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., DOLEŽIL, T. a kol. in op. cit. sub 72, s. 429.

¹⁷³ Zhodne HÁMORSKÁ, Andrea. Povinnosť členů orgánů obchodních korporací jednat s péčí řádného hospodáře po rekonstrukci. Obchodněprávní revue. 2012, č. 9, s. 254.

¹⁷⁴ Rozhodnutie Najvyššieho súdu zo dňa 27. augusta pod sp. zn. 5 Tdo 488/2008 uvedený záver potvrdzuje.

¹⁷⁵ LASÁK, J. In LASÁK, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., DOLEŽIL, T. a kol. in op. cit. sub 72, s. 429.

a § 402 a násl. zákona o obchodných korporáciách, podľa ktorých platí, že termín konania valného zhromaždenia a jeho program sa oznámi spoločníkom písomne najmenej 15 dní pred dňom jeho konania, súčasť pozvánky je i návrh uznesenia valného zhromaždenia. Znamená to, že pozvánka musí obsahovať návrh pokynu valného zhromaždenia do obchodného vedenia. Pritom na rozdiel od úpravy spoločnosti s ručením obmedzeným, musí podľa § 407 odst. 1 písm. f) pozvánka na valné zhromaždenie akciovej spoločnosti obsahovať okrem návrhu uznesenia aj jeho odôvodnenie. Odôvodnením sa rozumie kvalifikovaný rozbor dôvodov, prečo žiada člen štatutárneho orgánu valné zhromaždenie o udelenie pokynu. Valné zhromaždenie tak bude o udelení pokynu jednať na svojom zasadaní a rozhodovať vo forme uznesenia.

Svoje opodstatnenie si tento inštitút nájde aj v situáciách, kedy pôjde o rozhodovanie, ktoré nevyhnutne so sebou nesie ušlé príležitosti (*opportunity cost*).¹⁷⁶ Každá spoločnosť má do určitej miery obmedzené prostriedky pre svoju činnosť a tak môže dôjsť k situácii, kedy si bude nutné zvoliť určitú činnosť, aj napriek tomu, že sa tým súčasne nebude realizovať nejaký iný cieľ. Nejde o situáciu, kedy je jedno rozhodnutie nutne správne a druhé nie. Obidve môžu byť pre spoločnosť prospešné, avšak spoločnosť nie je s to realizovať obidve rozhodnutia zároveň.¹⁷⁷ V návrhu uvedenie štatutárny orgán spravidla dve či viac porovnateľných variantov. Návrh môže vypadáť napríklad takto: „*Naša spoločnosť bude nakupovať oceľ naďalej od obchodného partnera Alfa.*“ Alebo takto: „*Vzhľadom na politickú situáciu vo východnej Európe musí naša spoločnosť zmeniť strategického partnera a nakupovať oceľ od firmy Omega.*“. Návrh udeleného pokynu musí byť tiež dostatočne konkrétny a tiež odôvodnený. Ako J. Lasák tvrdí, súvisí to s tým, že člen štatutárneho orgánu musí byť náležite informovaný o záležitosti, v ktorej žiada. Mal by byť schopný prípadne i zodpovedať otázky členov valného zhromaždenia pri rozprave o žiadosti. Pri formulovaní pokynu musia členovia štatutárneho orgánu postupovať so starostlivosťou riadneho hospodára a mali by poskytnúť dostatok podkladov tak, aby sa valné zhromaždenie mohlo informovane rozhodnúť. Mali by tak predložiť všetky materiály, ktoré majú k dispozícii

---

¹⁷⁶ BALÝOVÁ, Lucie. In op. cit. sub 162, s. 215.

¹⁷⁷ *Ibid.*

a súvisia so žiadosťou o pokyn, poskytnúť relevantné informácie pre učinenie rozhodnutia, môže tiež pridať znalecké posudky, analýzy trhu, súpis výhod a nevýhod, zhodnotenie rizík a podobne.¹⁷⁸ Veď sú to práve členovia štatutárneho orgánu, ktorí disponujú dostatočnými informáciami, aby navrhli také možnosti, ktoré sú v rámci možností pre spoločnosť najvýhodnejšie z možných. J. Lasák k tomu dodáva, že v prípade, že si člen štatutárneho orgánu splnil svoju povinnosť a oboznámili najvyšší orgán so všetkými materiálnymi informáciami významnými z hľadiska informovaného posúdenia veci, ktorej sa pokyn týka, nebude zodpovedný za voľbu príslušnej varianty. Povinnosti uskutočniť pokyn so starostlivosťou riadneho hospodára sa samozrejme nezbavuje, nezodpovedá však za voľbu stratégie v predmetnej veci.¹⁷⁹

5.4 Kto je oprávnený si o pokyn požiadať? Úvaha nad správnosťou gramatického výkladu textu zákona

Napriek tomu, že § 51 odst. 2 zákona o obchodných korporáciách hovorí, že člen štatutárneho orgánu kapitálovej spoločnosti môže požiadať najvyšší orgán obchodnej korporácie o udelení pokynu týkajúceho sa obchodného vedenia, sa J. Lasák domnieva, že toto právo náleží členovi kapitálovej spoločnosti bez ďalšieho len v prípade spoločnosti s ručením obmedzeným, u ktorej spoločenská zmluva podľa § 44 odst. 5 nestanoví, že konatelia spolu tvoria kolektívny orgán a v prípade akciovej spoločnosti s monistickým systémom.¹⁸⁰ I. Štenglová a B. Havel tvrdia, že v prípade predstavenstva akciovej spoločnosti alebo spoločnosti s ručením obmedzeným, v ktorej konatelia spolu vytvárajú

---

¹⁷⁸ HÁMORSKÁ, A. in op. cit. sub 173, s. 255.

¹⁷⁹ LASÁK, J. In LASÁK, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., DOLEŽIL, T. a kol. in op. cit. sub 72, s. 430.

¹⁸⁰ *Ibid*, s. 427.

kolektívny orgán, by požiadaniu malo predchádzať rozhodnutie kolektívneho štatutárneho orgánu o podaní žiadosti najvyššiemu orgánu.¹⁸¹

Pre kolektívny štatutárny orgán tak v zásade platí, že možnosti ako vyložiť toto ustanovenie sú dve: buď sa držať gramatického výkladu zákona a trvať na tom, že rozhodnutie jedného člena stačí alebo vyložiť ustanovenie systematickým výkladom a pomocou § 156 odst. 1 občianskeho zákonníka dovodiť, podľa ktorého platí, že ak je orgán kolektívny, rozhoduje o záležitostiach právnickej osoby v zbore. Pritom schopný uznášať sa je za prítomnosti alebo inej účasti väčšiny členov a rozhoduje väčšinou hlasov zúčastnených členov. K druhému uvedenému riešeniu sa prikláňam, nakoľko pod takouto záležitosťou rozumiem práve aj rozhodnutie o tom, či sa bude žiadať o pokyn od valného zhromaždenia.¹⁸² Názor odbornej verejnosti nie je však doposiaľ jednotný.¹⁸³

V prípade, že došlo k rozdelení pôsobnosti jednotlivých členov orgánu podľa určitých oborov, teda pri horizontálnej delegácii, si môže člen štatutárneho orgánu vyžiadať pokyn týkajúci sa čisto len jeho oboru i sám, bez toho, aby o tom rozhodoval štatutárny orgán ako celok. Ostatným členom orgánu tak zostane len povinnosť dohľadu.¹⁸⁴ V takom prípade môže sám navrhnúť ostatným členom orgánu zaradenie uznesenia o udelení pokynu do programu valného zhromaždenia či zvolania valného zhromaždenia s takým pokynom alebo za zákonných podmienok zvolá valné zhromaždenie k udeleniu pokynu sám. I. Štenglová a B. Havel majú za to, že z povinnosti starostlivosti riadneho ostatných členov orgánu plynie, že ak budú považovať žiadosť o pokyn za nevhodnú, môžu predložiť valnému zhromaždeniu protinávrh pokynu či zaujať k žiadosti o pokyn svoje stanovisko.¹⁸⁵ J. Lasák síce zhodne tvrdí, že v prípade, že sa člen štatutárneho orgánu pri horizontálnej delegácii rozhodne požiadať, môže tak učiniť samostatne, ale o zvolanie valného zhromaždenia musí požiadať

---

¹⁸¹ ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. in op. cit. sub 150, s. 137.

¹⁸² Obdobný názor zastávajú autori článku: FÁRA, I., TOMŠEJ J. in op. cit. sub 27, s. 41.

¹⁸³ ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. in op. cit. sub 150s. 136.

¹⁸⁴ *Ibid.*, s. 137.

¹⁸⁵ *Ibid.*

kolektívny orgán. Domnieva sa však, že napriek tomu, že došlo k horizontálnej delegácii, neznamená to, že kolektívny orgán musí žiadosti o zvolanie valného zhromaždenia vyhovieť. Prejavuje sa v tom totiž kontrolné oprávnenie ostatných členov kolektívneho orgánu. Podľa J. Lasáka tak môže nakoniec kolektívny štatutárny orgán o pokyn nepožiadat'.¹⁸⁶

5.5 Najvyšší orgán kapitálovej spoločnosti ako adresát žiadosti o pokyn

Člen štatutárneho orgánu kapitálovej spoločnosti je oprávnený požiadať o pokyn týkajúci sa obchodného vedenia výlučne najvyšší orgán obchodnej spoločnosti. Otázne sa javí, či bude právu člena štatutárneho orgánu požiadať o pokyn týkajúci sa obchodného vedenia zodpovedať povinnosť najvyššieho orgánu, u kapitálových spoločnosti valného zhromaždenia. taký pokyn udeliť. Na tomto mieste je preto nevyhnutné objasniť, akým spôsobom môže valné zhromaždenie so žiadosťou o pokyn naložiť. Navrhované uznesenie o pokyne môže v prvom rade prijať alebo ho odmietnuť. Podľa § 409 zákona o obchodných korporáciách sa rovnako môže rozhodnúť, že o pokyne nebude jednat' alebo odloží jednanie o ňom na ďalšie valné zhromaždenie. Povinnosť udeliť pokyn tak *ex lege* stanovená nie je.

Ak však prihliadneme k tomu, že u valného zhromaždenia nie je zaistená odbornosť pre riadne rozhodovanie o otázkach obchodného vedenia, môže byť nakoniec neudelenie pokynu pre spoločnosť výhodnejšie.¹⁸⁷ Rovnako v situácii, keď budú spoločníci považovať poskytnuté podklady za nedostatočné pre prijatie rozhodnutia o udelení pokynu, je legitímne ak návrh rozhodnutia odmietnu. Domnievam sa, že v takom prípade zostane rozhodnutie na členoch štatutárneho orgánu.

Veľmi zložitou sa javí otázka, či sa môže valné zhromaždenie odchýliť, a ak áno, do akej miery, od návrhu uznesenia obsahujúceho konkrétne znenie pokynu. Niektorí autori

---

¹⁸⁶ LASÁK, J.: In LASÁK, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., DOLEŽIL, T. a kol. in op. cit. sub 72, s. 428.

¹⁸⁷ BALÝOVÁ, Lucie. In op. cit. sub 162, s. 215.

sa domnievajú, že to možné nebude.¹⁸⁸ I. Štenglová a B. Havel a tvrdia, že v prípade, že sa valné zhromaždenie odchýli od navrhnutých variant, ale pritom rozhodnutie sa bude stále týkať položenej otázky, takéto uznesenie bude pre štatutárny orgán nadané vlastnosťou záväznosti.¹⁸⁹ Názor plynie z presvedčenia, že ak sa člen štatutárneho orgánu alebo štatutárny orgán ako celok rozhodol, že o určitej otázke má rozhodnúť najvyšší orgán, tak sa môže rozhodnúť aj odlišne než je v navrhnutých možnostiach. Akcentuje sa odňatie práva o otázke rozhodnúť. Na druhej strane nie je možné na žiadosť o pokyn ohľadom určitej otázky reagovať rozhodnutím týkajúcim sa inej záležitosti. Proti tomu ale stojí skutočnosť, že by si spoločníci svoju vôľu presadiť aj tak, a síce obmenou členov štatutárneho orgánu.

V komentárovej literatúre sa objavuje názor, že po udelení pokynu najvyšším orgánom kapitálovej spoločnosti by malo nasledovať rozhodnutie kolektívneho štatutárneho orgánu obchodnej korporácie o jeho uskutočnení.¹⁹⁰ Vychádza sa z toho, že členovia kolektívneho orgánu by mali zhodnotiť, či sa od okamihu udelenia pokynu nezmenili podmienky, za ktorých bol pokyn udelený, a to v neprospech spoločnosti. Domnievam sa, že pre určité prípady bude takýto postup v súlade s potrebnou starostlivosťou riadneho hospodára, vo všeobecnosti však mám za to, že nie je nutné, aby každý udelený pokyn schvaľoval štatutárny orgán ako celok. Podrobnejšie k prípadu zmeny okolností uvediem v podkapitole o nevhodných a nerozumných pokynoch,

5.6 Záväznosť pokynu

K otázke záväznosti vyžiadaneho pokynu sa zákon nevyjadruje. Musíme vychádzať hlavne zo zmyslu a účelu ustanovenia ako i zo systematického výkladu. Argumentom pre nezáväznosť obecné všetkých vyžiadanych pokynov je skutočnosť, že nezbavujú členov štatutárneho orgánu povinnosti starostlivosti riadneho hospodára.¹⁹¹ Niektorí autori sa

---

¹⁸⁸ BALÝOVÁ, Lucie. In op. cit. sub 162, s. 215.

¹⁸⁹ ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. in op. cit. sub 150, s. 138.

¹⁹⁰ LASÁK, J. In LASÁK, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., DOLEŽIL, T. a kol. in op. cit. sub 72, s. 430.

¹⁹¹ Porovnaj s § 51 odst. 2 z. o. k. *in fine*.

prikláňajú k záväznosti takéhoto pokynu a s tým tak dochádza legálne k obmedzeniu obchodného vedenia.¹⁹² Zmysel ustanovenia je inakší, než len dať možnosť členom štatutárneho orgánu si nechať nezáväzne poradiť. Ved' valné zhromaždenie je najvyšším orgánom spoločnosti a už len samotné jeho zvolanie je nákladnou záležitosťou. Záväznosť pokynov najvyššieho orgánu je možné dovodiť už z samotného významu slova „pokyn“, ktorý sa na rozdiel od slov „rada“ alebo „smernica“ označuje také inštrukcie, ktoré nemajú len odporúčajúci charakter.¹⁹³ Argumentom pre záväznosť pokynu je aj skutočnosť, že uznesením valného zhromaždenia je viazaná spoločnosť, štatutárny orgán alebo jeho členovia a dozorná rada, poprípade iné fakultatívny orgány.¹⁹⁴ Ak je tak pokyn obsiahnutý vo forme uznesenia valného zhromaždenia, mal by byť pre štatutárny orgán záväzný s rovnakou kvalitou ako všetky ostatné uznesenia najvyššieho orgánu spoločnosti. T. Dvořák tvrdí, že pre radových zamestnancov ale uznesenia valného zhromaždenia záväzné nie sú a prípadná artikulácia pokynu sa musí uskutočniť skrz členov štatutárneho orgánu, pretože práve oni sú akceptantami vyžiadaného pokynu.¹⁹⁵ S týmto záverom sa dá súhlasiť do tej miery, že pokyn do obchodného vedenia smeruje orgánu, ktorý obchodným vedením disponuje a v spoločnosti, v ktorej nedošlo k vertikálnej delegácii ani časti obchodného vedenia na zamestnanca, sa udelenie pokynu zamestnanca priamo týkať nemusí. Nutné je ale brať ohľad na to, že valné zhromaždenie je najvyšším orgánom spoločnosti a preto, v prípade udelenia záväzného pokynu, ho budú musieť zamestnanci rešpektovať či už im bude tento pokyn sprostredkovaný skrz členov štatutárneho orgánu, nadriadených alebo inak. Domnievam sa preto, že udelený pokyn bude nepriamo záväzný aj pre zamestnancov.

Vyžiadaný pokyn je záväzný vo vnútri spoločnosti, hovoríme tak o internej záväznosti vyžiadanych pokynov. Vo vzťahu k tretím osobám, stojacim mimo spoločnosť,

---

¹⁹² Tak napríklad autori článku: PIHERA, Vlastimil. Tvrdé jadro a mäkká slupka. Úvaha o zodpovednosti managementu kapitálových spoločností. *Obchodněprávní revue*. 2012, č. 5, s. 146 alebo ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. in op. cit. sub 150, s. 138. Zhodne i LASÁK, J. In LASÁK, J.: In LASÁK, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., DOLEŽIL, T. a kol. in op. cit. sub 72, s. 428.

¹⁹³ HÁMORSKÁ, A. in op. cit. sub 173, s. 254.

¹⁹⁴ DVOŘÁK, Tomáš. O usnesení valné hromady společnosti s ručením omezeným. *Právní fórum*. 2011, č. 10, s. 461.

¹⁹⁵ *Ibid.*

priame právne účinky nemá. K otázke právnych dôsledkov skutočnosti, že členovia štatutárneho orgánu uzatvorili kúpnu zmluvu, v rozporu s pokynom valnej hromady sa vyjadril Najvyšší súd tak, že „nabyvatel majetku získaného uskutečneným predstavenstvom akciové spoločnosti v rozporu s usnesením valné hromady této společnosti je chráněn a platnost nabytí z této příčiny zpochybnit nelze. Na tento závěr nemá vliv skutečnost, zda nabyvatel o uvedeném omezení věděl, či nikoliv“.¹⁹⁶

V v nasledujúcich úvahách budeme preto vychádzať z internej záväznosti vyžiadaného pokynu. Riadne udeleným pokynom sa má štatutárny orgán riadiť. Ak nestanoví spoločenská zmluva alebo stanovy kapitálovej spoločnosti inak, člen štatutárneho orgánu má povinnosť pokyn uskutočniť, bez toho aby sa akokoľvek od neho odchýlil. J. Lasák ale i v tejto situácii pripomína, že tým nie je dotknutá situácia zásadnej zmeny podmienok (*rebus sic stantibus*). V prípade, že by člen štatutárneho orgánu pokyn neuskutočnil a nejednalo by sa o túto výnimočnú situáciu, kedy sa materiálne zmenia podmienky, bude zodpovedný za škodu spôsobenú porušením starostlivosti riadneho hospodára. Pokiaľ sa zmenia podmienky do tej miery, že uskutočnenie pokynu týkajúceho sa obchodného vedenia spoločnosti nie je podľa podnikateľského úsudku člena štatutárneho orgánu v najlepšom záujme spoločnosti, bude nutné na to adekvátne zareagovať.¹⁹⁷ Podľa J. Lasáka sa člen štatutárneho orgánu bude môcť v takom prípade od udeleného pokynu odchýliť, pokiaľ jeho realizácia už nebude v najlepšom záujme spoločnosti. Pripúšťa však, že je možné uvažovať aj o tom, že takýto postup by si vyžadoval súhlas najvyššieho orgánu. Domnievam sa, že vzhľadom na výnimočnosť konzultácií záležitostí obchodného vedenia s najvyšším orgánom a nákladnosť zvolávania najvyššieho orgánu, bude opodstatnené sa prikloniť k záveru, že člen štatutárneho orgánu v takomto prípade bude oprávnený sa od udeleného pokynu odchýliť.

---

¹⁹⁶ Rozhodnutie Najvyššieho súdu zo dňa 30. septembra 2009 pod sp. zn. 29 Cdo 3166/2007.

¹⁹⁷ LASÁK, J. In LASÁK, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., DOLEŽIL, T. a kol. in op. cit. sub 72, s. 431.

5.7 Závaznosť nerozumných a nevhodných pokynov

V určitých prípadoch môže byť uznesenie valného zhromaždenia obsahujúce pokyn k obchodnému vedeniu v súlade so zákonnými požiadavkami, bude však nerozumné alebo inak nevhodné. Niekedy táto nerozumnosť alebo nevhodnosť môže dosahovať takej intenzity, že rešpektovať taký pokyn môže mať pre spoločnosť fatálne následky.¹⁹⁸ Z povinnosti starostlivosti riadneho hospodára členov štatutárneho orgánu vyplýva, že budú povinní upozorniť na nevhodnosť navrhovaného uznesenia valné zhromaždenie a žiadať, aby také uznesenie nebolo prijaté. Ak už také uznesenie bolo prijaté, nutné je apelovať na jeho zrušenie. Po dôkladnom vysvetlení vady udeleného pokynu by mal najvyšší orgán svoje rozhodnutie zmeniť. V prípade, že budú spoločníci o vhodnosti pokynu presvedčení, ale svojou argumentáciou nepresvedčia členov štatutárneho orgánu a zároveň nepôjde o nevhodnosť očividnú, bude nutné konštatovať že pôjde len o nezhodu v subjektívnom nazeraní na pokyn a nezhoda medzi názorom spoločníkov a konateľmi (či členmi predstavenstva) nebude mať za následok nezáväznosť takeého pokynu. Vždy je nutné mať na pamäti, že uvedené vzťahy sa odohrávajú v určitom časovom horizonte, kde sa v priebehu času môžu zmeniť konkrétne okolnosti prípadu, čo bude mať priamy vplyv na uvedené závery (*rebus sic standibus*)¹⁹⁹. Časový limit pre záväznosť pokynu totiž nie je zo zákona daný.²⁰⁰

Niektorí autori sa domnievajú, že by snáď bolo možné člena štatutárneho orgánu v prípade zrealizovania nevhodného pokynu oprostíť od náhrady za škodu.²⁰¹ Argumentujú tým, že ak je nevhodný pokyn pre členov štatutárneho orgánu záväzný, vylučuje sa tým ich diskrečná právomoc, či také rozhodnutie zrealizujú alebo nie. Tým sa automaticky odvodzuje zbavenie sa zodpovednosti za realizáciu rozhodnutia najvyššieho orgánu

---

¹⁹⁸ DVOŘÁK, T. in op. cit. sub 194, s. 463.

¹⁹⁹ Vyjadrená explicitne v § 1764 občianskeho zákonníku, pre naše účely ju môžeme označiť ako výhradu pre zmenu pomerov.

²⁰⁰ DVOŘÁK, T. in op. cit. sub 194, s. 465.

²⁰¹ HÁMORSKÁ, A. in op. cit. sub 173, s. 254.

spoločnosti. Zodpovedný však môže byť člen štatutárneho orgánu za nedokonalú implementáciu tohto rozhodnutia. Súčasne platí, že čím bude pokyn obcejší, tým väčšia bude oblasť, v ktorej sa bude môcť zodpovednosť člena štatutárneho orgánu uplatniť.²⁰²

V rakúskom práve platí, že ak jednájú konatelia na pokyn valného zhromaždenia, nie sú pri realizácii tohto pokynu zodpovední za náhradu z toho vzniknutej škody. Musí byť ale splnený predpoklad spočívajúci v tom, že konatelia upozornili spoločníkov na hroziace riziká.²⁰³

5.8 *Nezáväzný pokyn*

Nezáväzný a zároveň nezákonný je taký pokyn valného zhromaždenia, ktorému nepredchádzala žiadosť. Podľa J. Lasáka záväzný určite nebude ani pokyn neurčitý, nezrozumiteľný, protiprávny alebo taký, ktorý by zaväzoval k nemožnému plneniu.²⁰⁴ V prípade, že sa takým pokynom bude člen štatutárneho orgánu riadiť, je možné konštatovať, že porušil povinnosť riadneho hospodára a hrozí mu zodpovednosť za prípadnú škodu, ktorú spoločnosť v dôsledku splnenia pokynu utrpí.²⁰⁵

V situácii, keď pokynu neprechádzala žiadosť člena štatutárneho orgánu je základnou otázkou pri posudzovaní prípustnosti pokynu, či pokyn mieri do oblasti obchodného vedenia alebo nie. Pretože v prípade, že sa pokyn bude dotýkať len záležitostí spadajúcich do pôsobnosti valného zhromaždenia, prípustný bude.²⁰⁶ V opačnom prípade je zásadne zakázaný. Podmienkou riadne udeleného pokynu valnej hromady je i jeho legalita

---

²⁰² *Ibid.*

²⁰³ KALSS, Susanne, Christian NOWOTNY a Martin SCHAUER in op. cit. sub 30, s. 1030-1038.

²⁰⁴ LASÁK, J.: In LASÁK, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., DOLEŽIL, T. a kol. in op. cit. sub 72, s. 430.

²⁰⁵ HÁMORSKÁ, A. in op. cit. sub 173, s. 253 a 254.

²⁰⁶ Tak napríklad pokyn valného zhromaždenia k predaju vlastných akcií spoločnosti jej akcionárom doktrína radí už medzi prípady presahujúce rámec obchodného vedenia a preto je takýto pokyn prípustný. In: ČERNÁ, Stanislava. K väzanosti představenstva nevhodnými a nezákonnými pokyny. Acta universitatis carolinae-iuridica. 2008, č. 1, s. 129.

largo sensu, to znamená jeho súlad s právnymi predpismi súkromného i verejného práva (vrátane právnych princípov), dobrými mravmi a taktiež súlad so stanovami spoločnosti.

Pokyn musí byť udelený v záujmu spoločnosti²⁰⁷ a nesmie predstavovať ani prípad zjavného zneužitia práva.²⁰⁸ Pri zneužití práva pôjde najčastejšie o situáciu, kde väčšinový spoločník bude chcieť presadiť pokyn, ktorý by bol na ujmu spoločnosti, ale pre neho samotného by bol prínosný. Napríklad, aby spoločnosť uzatvorila dlhoročný kontrakt s určitou spoločnosťou, majetkovo alebo personálne s týmto spoločníkom prepojenou, ktorý by bol pre spoločnosť zásadného charakteru. Uvedené bude platiť i pre spoločnosť s jediným spoločníkom (akcionárom). Pri výkone hlasovacieho práva o rozhodnutí pokyn udeliť je tak spoločník viazaný povinnosťou lojality voči spoločnosti.²⁰⁹

Aké bude mať však právne následky rozhodnutie o pokyne, ktorým predsa len spoločník (alebo niekoľko spoločníkov) uprednostní svoj záujem nad záujmami spoločnosti? Uznesenie valného zhromaždenia by trpelo vadou. Nové právo vychádza z koncepcie, podľa ktorej rozhodnutie orgánu a tak i uznesenie valného zhromaždenia je právnym jednaním.²¹⁰ Vzhľadom na § 45 odst. 3 zákona o obchodných korporáciách je vylúčený obecný režim zdanlivých a neplatných právnych jednaní a ich následkov. Odstavec prvý tohto ustanovenia odkazuje pre prípady zdanlivosti rozhodnutí orgánov spoločnosti na právnu úpravu spolkov. To nás smeruje k § 245 občianskeho zákonníku, kde sú uvedené ako dôvody zdanlivosti rozpor s dobrými mravmi, rozpor s kogentnou úpravou zákona a nedostatok pôsobnosti orgánu. Ustanovenie § 45 odst. 1 *in fine* z toho vylučuje rozpor s dobrými mravmi, ale pridáva neurčitost', nezrozumiteľnosť a záväzok k nemožnému ako ďalšie dôvody zdanlivosti rozhodnutia valnej hromady.²¹¹ Je možné tak konštatovať, že také rozhodnutie

---

²⁰⁷ V zmysle koncepcie *stakeholders value*, charakteristickej pre kontinentálnu Európu.

²⁰⁸ Podľa § 8 občianskeho zákonníku zjavné zneužitie práva nepožíva právnej ochrany.

²⁰⁹ ČERNÁ, S. in op. cit. sub 206, s. 130.

²¹⁰ Právne jednanie podľa § 545 obč. zák. vyvoláva následky, ktoré sú v ňom vyjadrené, ktoré plynú zo zákona, dobrých mravov, zvyklostí a zavedenej praxe strán.

²¹¹ Ďalší dôvod zdanlivosti je obsiahnutý i v § 155 občianskeho zákonníku, a to je prípad, keď je do funkcie povolaný niekto, kto nesplňuje zákonné predpoklady výkonu funkcie.

valného zhromaždenia nebude právnym jednaním zdanlivým. Bude však právnym jednaním neplatným, a to relatívne. Neplatnosti sa bude možné dovolať podľa § 191 a § 428 zákona o obchodných korporáciách, ktoré smerujú na úpravu v občianskom kódexe týkajúcu sa neplatnosti uznesenia členskej schôdze spolku pre rozpor s právnymi predpismi alebo spoločenskou zmluvou. Je možné sa dovolať neplatnosti i pre rozpor s dobrými mravmi.

Štatutárny orgán nezákonný pokyn nesmie rešpektovať.²¹² Najvyšší súd vo svojom rozhodnutí konštatoval, že konateľ zodpovedá spoločnosti za škodu z dôvodu porušenia starostlivosti riadneho hospodára, ktorú spôsobil plnením pokynu valného zhromaždenia, ak bol pokyn valného zhromaždenia v rozpore s právnymi predpismi.²¹³ V ďalšom rozhodnutí dodáva, že „v řízení, v němž se společnost zastoupená společníkem domáhá proti jednateři náhrady škody způsobené porušením povinnosti při výkonu funkce, je soud oprávněn posoudit si jako otázku předběžnou soulad pokynu valné hromady s právními předpisy, resp. se společenskou smlouvou.“²¹⁴

5.9 Ingerencia do obchodného vedenia v koncerne

5.9.1 Otázka záväznosti koncernových pokynov

Zákon riadiacej osobe síce umožňuje dávať riadenej osobe pokyny, ale už riadenej osobe neukladá povinnosť sa nimi riadiť. Predpokladá sa totiž, že riadená osoba bude mať sama záujem pokyn akceptovať a realizovať (v rámci realizácie jednotnej obchodnej politiky koncernu, marketingu apod.).²¹⁵ Skrz koncernové pokyny sa uskutočňuje jednotná politika a koordinácia v koncerne.²¹⁶ Tieto pokyny nie sú na žiadosť štatutárneho orgánu, ktorému

---

²¹² Zhodne ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. in op. cit. sub 150, s. 138.

²¹³ Jedná sa o rozhodnutie zo dňa 25. novembra 2008 pod sp. zn. 7 Tdo 1396/2008.

²¹⁴ Rozhodnutie Najvyššieho súdu zo dňa 20. augusta 2014 pod sp. zn. 29 Cdo 1800/2014.

²¹⁵ POKORNÁ, Jarmila. Obchodní společnosti a družstva. 1. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2014, 414 s. Academia iuris (C. H. Beck), s. 168.

²¹⁶ ČERNÁ, Stanislava. O koncernu, koncernovém řízení a vyrovnání újmy. Obchodněprávní revue. 2014, č. 2, s. 36.

obchodné vedenie náleží. Nemajú mať ani doplnkový charakter, ani vlastnosť výnimočnosti ako sme pojednali vyžiadaných o pokynoch. Riadiaca osoba má právo, nie povinnosť udeľovať riadiace pokyny. Ustanovenie § 81 odst. 1 zákona o obchodných korporáciách konštatuje, že: „*orgán riadiacej osoby môže udeľovať orgánom riadenej osoby pokyny týkajúce sa obchodného vedenia, ak sú v záujme riadiacej osoby alebo inej osoby, s ktorou tvorí riadiaca osoba koncern.*“ Text zákona ale už výslovne nestanoví, či sú pokyny v koncerne záväzné. Záväznosť riadiacich pokynov je nemeckom práve, avšak to platí len pre koncerny založené zmluvne, nie faktické a nemecké právo zároveň stanoví jasný mechanizmus ochrany riadenej spoločnosti, ktorý v českom novom súkromnom práve sa obmedzil na náhradu ujmy v zmysle § 72 zákona o obchodných korporáciách.

B. Havel sa domnieva, že koncernové pokyny záväzné sú.²¹⁷ Svoju tézu podopiera tromi argumentmi. V prvom rade uvádza, že z toho, že zákon v kapitálových spoločnostiach zakazuje pokyny do obchodného vedenia sa dá odvodiť, že zákon zakazuje len pokyny záväzné, pretože pokyny nezáväzné sú len odporučeniami a je vecou člena štatutárneho orgánu, ako ich vyhodnotí a či sa nimi bude riadiť. Ako druhý argument uvádza existenciu koncernového záujmu a predpoklad jednotného riadenia. Tretím podporným argumentom je skutočnosť, že člen štatutárneho orgánu riadenej osoby má široké právo pokyn odmietnuť a to skrz úvahu o záujmu koncernu tak i skrz rozumný predpoklad o splnení podmienok podľa § 72 odst. 1 a 2 z. o. k. Zároveň konštatuje, že ustanovenie § 81 z. o. k. je svojou povahou dispozitívne a je tak možné budúcu aplikáciu tohto ustanovenia zakladateľským právnym jednaním vylúčiť. Dodáva však, že taká dispozícia nevyvolá právne účinky *erga omnes*.

K opačnému záveru dochádza S. Černá, ktorá považuje koncernové pokyny za nezáväzné. Domnieva sa, že ustanovenie § 81 odst. 1 z. o. k. je nutné čítať ako návetie k druhému odstavcu stanovujúcemu podmienky, za ktorých člen orgánu riadenej osoby môže rešpektovať koncernový riadiaci vplyv bez sankčných dôsledkov.²¹⁸ Pokračuje, že

---

²¹⁷ HAVEL, B. In HURYCHOVÁ, Klára a Daniel BORSÍK (eds.). Corporate governance: kolektivní monografie. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s.120.

²¹⁸ ČERNÁ, S. in op. cit. sub 216, s. 35.

pokiaľ by bol koncernový pokyn pre člena orgánu riadenej osoby záväzný, bolo by nutné pracovať aj so zodpovednostnou líniou medzi adresátom pokynu a riadiacou osobou. Ak by sa vstupom do koncernu zladili záujmy všetkých členov, došlo by tak k porušeniu povinnosti riadneho hospodára i vo vzťahu k vlastnej spoločnosti. S. Černá ale tvrdí, že takto priamočiare záujmy v koncerne nie sú. Záujem riadenej spoločnosti sa síce modifikuje, ale so záujmom koncernu sa nestotožňuje. Túto argumentačnú líniu sa dá považovať za presvedčivejšiu, ostatne aj vzhľadom na spôsob vyrovnania ujmy, ktorý stojí na relatívne vágnych pojmoch a pri porovnaní s nemeckým právom, kde síce sú pokyny v zmluvnom koncerne záväzné, ale na zákon presne stanoví spôsob náhrady ujmy a to relatívne, bude vhodnejšie súdiť, že česká úprava koncernu sa odlišuje od nemeckej i v tom aspekte, že koncernový pokyn je u nás nezáväzný.

5.9.2 Podmienky realizácie (nezáväzných) pokynov v koncerne

Ustanovenie 81 odst. 1 zákona o obchodných korporáciách nerozlišuje medzi pokynmi, ktoré budú pre riadenú spoločnosť v konečnom dôsledku priaznivé a medzi tými, ktoré jej naopak budú na škodu. Tento odstavec prvý je však nutné vykladať v úzkej súvislosti na druhý odstavec tohoto ustanovenia, ktorý normuje: „*člen orgánu řízené osoby nebo její prokurista nejsou při výkonu funkcí zbaveni povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře; odpovědnosti za újmu se však zproští, prokáží-li, že mohli rozumně předpokládat, že byly splněny podmínky podle § 72 odst. 1 a 2*“. Výhodné pokyny sa budú akceptovať, čo vyplýva z povinnosti členov štatutárneho orgánu konať všetko k prospechu spoločnosti.

Z nevýhodných pokynov môžu byť zrealizované práve tie, ktorých rešpektovanie nemá za následok porušenie starostlivosti riadneho hospodára členov štatutárneho orgánu, takže takých, ktoré spĺňajú podmienky pre oprostie zodpovednosti podľa tohto druhého odstavca. Prvým predpokladom akceptácie nevýhodného pokynu je, že vzniknutá ujma už

v minulosti bola alebo do budúca bude vyrovnaná.²¹⁹ Liberácia zo zodpovednosti za porušenie povinnosti jednať so starostlivosťou riadneho hospodára je podmienená rozumným predpokladom navrátenia dočasnej straty spoločnosti. Subjektívne hľadisko tu bude predstavovať predchádzajúca prax medzi spoločnosťami koncernu, predošlé riešenia vzniknutých škôd a význam riadenej osoby pre riadiacu ako aj pre celý koncern. Hovoríme o tom, či je prítomná vôľa ujmu v budúcnosti nahradiť. Objektívnym hľadiskom bude reálna schopnosť riadiacej osoby a celého koncernu vyvinúť kroky k tomu, aby prípadná ujma bola uhradená. V prípade, že nebudú členovia štatutárneho orgánu riadenej spoločnosti o dodatočnej vyrovnanosti prípadnej vzniknutej ujmy presvedčení, taký pokyn nie je pre nich záväzný a vykonať ho nie len že nemusia, dokonca ani nemôžu. V opačnom prípade by porušili svoje povinnosti voči spoločnosti. Pre riadiacu spoločnosť by to založilo podmienky pre zodpovednosť podľa už vyššie zmieneného § 71 odst. 1 zákona²²⁰, a znamenalo by to pre ňu povinnosť nahradiť vzniknutú ujmu spoločne a nerozdielne s členom orgánu, ktorý by jej pokyn uposlúchol a uskutočnil.²²¹

Druhým predpokladom akceptácie nevýhodného pokynu je prítomnosť koncernového záujmu. Ak nie je koncernový záujem zrejmý z koncernového plánu alebo iného formálneho vyjadrenia koncernovej stratégie, je na riadiacej osobe aby svoj zámer dodatočne ozrejmla a poskytla informácie a podklady, na základe ktorých bude možné si vytvoriť úsudok, že prípadná ujma bude len dočasného charakteru.

Preto sa domnievam, že bude v záujme riadiacej spoločnosti vytvoriť prehľadnú schému o fungovaní koncernu, aby tak zabezpečila väčšiu mieru rešpektovania jej pokynov a tak isto pre ňu je omnoho výhodnejší režim v dikcii § 72 odst. 2, podľa ktorého „*môže*

---

²¹⁹ Ustanovenie § 72 odst. 1 normuje: „Ustanovení § 71 odst. 1 až 3 se nepoužijí, prokáže-li řídící osoba podle § 79, že újma podle § 71 odst. 1 vznikla v zájmu řídící osoby nebo jiné osoby, se kterou tvoří koncern podle § 79, a byla nebo bude v rámci tohoto koncernu vyrovnána.“

²²⁰ Toto ustanovenie znie: „Každý, kdo pomocí svého vlivu v obchodní korporaci (dále jen „vlivná osoba“) rozhodujícím významným způsobem ovlivní chování obchodní korporace (dále jen „ovlivněná osoba“) k její újmě, tuto újmu nahradí, ledaže prokáže, že mohl při svém ovlivnění v dobré víře rozumně předpokládat, že jedná informovaně a v obhajitelném zájmu ovlivněné osoby.“

²²¹ Na základe § 53 odst. 1 spolu s 71 odst. 1 zákona o obchodných korporáciách spolu s § 2915 občianskeho zákonníku.

byť ujma v primeranej dobe v rámci koncernu vyrovnaná primeraným protiplnením či inými preukázateľnými výhodami plynúcimi z členstva v koncerne“.²²² Povinným subjektom k náhrade ujmy bude riadiaca osoba, pretože koncern ako celok nemá právnu osobnosť.

Tretím predpokladom je skutočnosť, že ide o koncern priznaný. V rámci nepriznaného koncernu členovia štatutárneho orgánu nemôže byť oprostí svojej zodpovednosti za uskutočnenie nevýhodných pokynov, aj keby bol pokyn v koncernovom záujmu a dalo by sa predpokladať, že ujma bude v rámci koncernu vyrovnaná.²²³

Štvrtým predpokladom je skutočnosť, že akceptácia pokynu nemôže mať pre riadenú spoločnosť fatálne následky. Možnosť vyrovnania ujmy takýmto spôsobom zákon vylučuje pre prípad, že by v dôsledku jednania riadiacej osoby voči riadenej došlo k úpadku riadenej osoby.²²⁴ Z toho vyplýva, že pokyn smerujúci k možnému úpadku ovplyvnenej osoby je neprípustný.

Piatou podmienkou akceptácie koncernového pokynu je jeho legalita. S. Černá rovnako odvodzuje, že koncernový pokyn nesmie odporovať zákonu alebo dobrým mravom, čo odvodzuje zo zásady zákonnosti. Uposlúchnutie takéhoto pokynu vedie k porušeniu starostlivosti riadneho hospodára, a to aj za predpokladu, že by z tohto jednania mala riadená spoločnosť či koncern prospech.²²⁵

Rakúska právna veda považuje pokyny vo faktickom koncerne za nezáväzné. Argumentačne vychádza z toho, že moc viesť spoločnosť (*Leitungsmacht*) je predstavenstvu vnútená a nemôžu sa jej nijak vzdať. Nakoľko disponujú rozsiahlymi rozhodovacími právomocami (celým obchodným vedením), za ktoré nesú plnú zodpovednosť, nie je možné, aby im bolo do výkonu ich kompetencií zasahované. Akékoľvek pokyny do obchodného

---

²²² Na tomto mieste sa sluší poznamenať, že ustanovenie obsahuje neurčité (až vágne) právne pojmy, ktoré bránia istote v právnu ochranu riadenej spoločnosti a jej veriteľom. Je to jeden z dôvodov, prečo bude vhodnejšie považovať správny záver o nezáväznosti koncernových pokynov v českom novom koncernovom práve.

²²³ POKORNÁ, J. in op. cit. sub 215, s. 169.

²²⁴ Podľa § 72 odst. 3 z. o. k.

²²⁵ Opačne B. HAVEL In HURYCHOVÁ, Klára a Daniel BORSÍK (eds.) in op. cit. sub 217, s. 123.

vedenia sú v rakúskej akciovej spoločnosti vylúčené. To sa týka i pokynov zvonku spoločnosti, vrátane riadiacich pokynov vo faktickom koncerne.²²⁶ Konkrétne to znamená, že predstavenstvo musí skúmať, či pokyn, želanie alebo smernica riadiacej spoločnosti koncernu zrealizuje, resp. či ho vôbec bude brať v úvahu. Rakúsky Najvyšší súd (Oberster Gerichtshof) zdôrazňuje, že koncernový pokyn môže byť prípustný, aj v prípade, že nesleduje záujem riadenej spoločnosti, sleduje ale odôvodnené záujmy fungujúceho koncernu.²²⁷ Obdobný záver je možné urobiť aj v situácii, keď bude riadenou spoločnosťou spoločnosť s ručením obmedzeným.

5.10 Zhrnutie

Na základe uskutočnenej analýzy je možné konštatovať, o pokyn zásadne žiada orgán obchodnej korporácie, s výnimkou prípadov horizontálnej delegácie. Pokyn sa žiada formou návrhu uznesenia valného zhromaždenia a k jeho prejednaniu je nutné riadne zvolať valné zhromaždenie. Valné zhromaždenie má niekoľko možností ako so žiadosťou naloží, môže sa ňou dokonca v určitých prípadoch aj nezaoberať. Udelený pokyn valným zhromaždením bude, samozrejme ak splňuje kritéria legality, pre štatutárny orgán záväzný.

Druhá časť kapitoly sa venuje koncernovému pokynu. Rozobraná je hlavne otázka záväznosti tohto druhu pokynu. Domnievame sa, že i za pomoci komparácie s koncernovým právom nemeckým a francúzskym, je český model bližší tomu francúzskemu, kde pokyny nemajú vlastnosť záväznosti. Ani v práve rakúskom nie je prípustné v rámci faktického koncernu pokynom zasahovať do obchodného vedenia.

---

²²⁶ JABORNEGG, Peter. a Rudolf. STRASSER in op.cit. sub 114, s. 16.

²²⁷ Rozhodnutie rakúskeho Najvyššieho súdu: OGH 28.9.2007 RWZ 2008, 5= ASoK 2008, 77=ZAS- Judikatur 2008/4 [Reiner].

6 Výkladové otázky v monistickom zriadení akciovej spoločnosti v súvislosti s obchodným vedením

Tak ako niektoré európske krajiny i Česká republika opúšťa, pokiaľ ide o organizačnú štruktúru, zásadu výlučnosti jedného organizačného modelu a vedľa zažitého dualistického modelu otvára možnosť voliť monistickú organizačnú štruktúru.²²⁸ Monistickým systémom akciovej spoločnosti sa rozumie taký systém vnútornej štruktúry, v ktorom sa zriaďuje správna rada a štatutárny riaditeľ.²²⁹ Správna rada aj štatutárny riaditeľ sú obligatórne orgány spoločnosti. Kumulácia funkcií predsedu správnej rady a štatutárneho riaditeľa je umožnená.²³⁰

Najdôležitejším orgánom vnútorného riadenia monistickej štruktúry predstavuje správna rada, o štatutárny ani najvyšší orgán spoločnosti sa ale nejedná.²³¹ Správna rada má z časti povahu kontrolného orgánu, keď zákon o obchodných korporáciách z hľadiska jej postavenia odkazuje na dozornú radu²³², a z časti pôsobnosť tradične pripisovanú štatutárnemu orgánu. Z kontrolných oprávnení je správna rada je oprávnená prehliadať všetky doklady a záznamy týkajúcich sa činnosti spoločnosti a tiež kontrolovať účtovné zápisy či sú vedené riadne a v súlade so skutočnosťou a celkovo či sa činnosť v spoločnosti deje legálne *largo sensu*.²³³ Z oprávnení tradične patriacim štatutárnemu orgánu správnej

---

²²⁸ ČERNÁ, Stanislava, Ivana Štenglová, Petr Čech. Co přinese zákon o obchodních korporacích kapitálovým obchodním společnostem, jejich společníkům a věřitelům? Časopis pro právní vědu a praxi. 2012, č. 4, s. 332. Autori článku dodávají, že je možné očekávat, že po zkušenostech v Německu a Rakúsku nebude táto forma štruktúry spoločnosti praxou často vyžívaná.

²²⁹ Uvedené sa dá považovať za legálnu definíciu obsiahnutú v § 396 odst. 2 z. o. k.

²³⁰ Na základe toho rozlišujeme takzvaný širší či užší monistický systém. Podľa § 463 odst. 3 a § 44 odst. 1 zákona o obchodných korporáciách.

²³¹ Pozri ustanovenie § 463 odst. 1 z. o. k.

²³² Kontrolné nástroje má správna rada na základe ustanovení § 456 odst. 2 z. o. k., ktoré odkazuje na § 447 odst. 1 a odst. 2 z. o. k.

²³³ DĚDIČ, J., LASÁK, J. in op. cit. sub 159, s. 71.

rade náleží pôsobnosť v oblasti obchodného vedenia a taktiež zostatková rozhodovacia pôsobnosť. Niektorí autori správnu radu z týchto dôvodov považujú za orgán *sui generis*.²³⁴

Správna rada akciovej spoločnosti podľa § 460 odst. 1 zákona o obchodných korporáciách určuje základné zameranie obchodného vedenia a dohliada na jeho výkon. Štatutárnemu riaditeľovi náleží podľa § 463 odst. 4 z. o. k. obchodné vedenie spoločnosti. Pretože správna rada určuje základné zameranie obchodného vedenia, musí sa štatutárny riaditeľ pohybovať v mantineloch určených správnu radou. Správna rada tiež schvaľuje štatutárnemu riaditeľovi zmluvu o výkone funkcie.

Problematický bod predstavuje § 460 odst. 1 zákona o obchodných korporáciách, ktorý spočíva v tom, či správna rada dohliada na to, či je obchodné vedenie ako také v spoločnosti uskutočňované riadne alebo či obchodné vedenie je v súlade so základným zameraním určeným správnu radou. Literatúra sa prikláňa k záveru, že správna rada dohliada na celé obchodné vedenie spoločnosti.²³⁵ Argumentuje sa § 447 odst. 1 tohto zákona, podľa ktorého dozorná rada dohliada na výkon obchodného vedenia v dualistickej akciovej spoločnosti, pričom sa toto ustanovenie použije i na monistický systém zriadenia.²³⁶ Ďalším argumentom je skutočnosť, že zákon nestanoví predsedovi správnej rady kontrolnú pôsobnosť vo vzťahu k obchodnému vedeniu, to určite súvisí aj s tým, že predseda správnej rady môže byť zároveň štatutárny riaditeľ.²³⁷

Výkladový problém sa objavuje i pri hľadaní odpovede na otázku, kto v monistickom zriadení akciovej spoločnosti zabezpečuje riadne vedenie účtovníctva. V súlade s vyššie uvedeným podradujem vedenie účtovníctva pod obchodné vedenie. V dualistickom zriadení je to predstavenstvo a na základe § 456 odst. 1 zákona o obchodných korporáciách by sa dalo odvodzovať, že ide o povinnosť spadajúcu do

---

²³⁴ DĚDIČ, Jan a Jan LASÁK. Monistický systém řízení akciové společnosti: výkladové otázky (1. část). Obchodněprávní revue. 2013, č. 3, s. 67. Obdobne HAVEL, Bohumil. Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012, 180 a 181.

²³⁵ *Ibid.*

²³⁶ *Ibid.* Na základe § 456 odst. 2 spolu s § 460 odst. 2 zákona o obchodných korporáciách.

²³⁷ *Ibid.*

pôsobnosti štatutárneho riaditeľa. V súlade s tým stanoví § 463 odst. 4 tohto zákona, ktoré zveruje štatutárnemu riaditeľovi obchodné vedenie.²³⁸ V prípade, že by sme sa priklonili k opačnému názoru, museli by sme sa vysporiadať s tým, že správna rada nie je štatutárnym orgánom a nemá tak zastupiteľské oprávnenie a pre kvalifikované zaistenie vedenia účtovníctva skrz tretí subjekt by bol vždy nutný súhlas štatutárneho riaditeľa.²³⁹ V odbornej literatúre je však možné počuť i také názory opačné.²⁴⁰ Chápu obchodné vedenie a vedenie účtovníctva ako dve rôzne oblasti pôsobnosti, pričom štatutárnemu riaditeľovi náleží obchodné vedenie a je nutné postupovať podľa § 460 odst. 2 tohto zákona, ktorý stanoví, že zostatková pôsobnosť (vrátane vedenia účtovníctva) patrí správnej rade.

Ustanovenie § 460 odst. 1 zákona o obchodných korporáciách stanoví, že správna rada určuje základné zameranie obchodného vedenia spoločnosti a dohliada na jeho riadny výkon. Výkladové otázky nám vznikajú hneď dva, a to čo sa rozumie pod základným zameraním obchodného vedenia a otázka či môže správna rada rozhodovať i o bežných otázkach obchodného vedenia.²⁴¹

Za základné zameranie obchodného vedenia je možné považovať vytýčenie určitých „mantinelov“, v ktorých sa môže štatutárny riaditeľ pohybovať. Správna rada bude príslušná k prijímaniu obecných rozhodnutí týkajúcich sa predovšetkým strategických a koncepcných otázok fungovania a riadenia obchodnej korporácie (dlhodobý aspekt riadenia korporácie).²⁴² Za rozhodovanie o základnom zameraní obchodného vedenia môžeme tak považovať prijímanie plánov na určité obdobie (napríklad plán výroby, odbytu, obchodný, marketingový, investičný, plán personálneho a sociálneho rozvoja, finančný plán

---

²³⁸ Zhodný názor in *BODLÁK, František*. Správní rada akciové společnosti v České republice a Itálii. *Obchodněprávní revue*. 2015, č. 3, s. 68.

²³⁹ Pripúšťam, že správna rada má možnosť štatutárneho riaditeľa kedykoľvek odvolať a tak si „vynútiť“ presadenie svojho riešenia. Myslím si ale, že právna úprava by mala prispievať k vyhýbaniu sa podobných konfliktných situácií.

²⁴⁰ DĚDIČ, Jan a Jan LASÁK in op. cit. sub 152, s. 97.

²⁴¹ Naposledy zmienená otázka predstavuje takzvanú atrakciu obchodného vedenia a je o nej pojednané v rámci kapitoly o translácii obchodného vedenia.

²⁴² ANDREISOVÁ, Lucie. Působení správní rady v monistické struktuře akciové společnosti. *Obchodní právo*. 2014, č. 8, s. 320-321.

a podobne) alebo rozpočtu.²⁴³ Obdobnú úpravu sme mohli nájsť v zákone o európskej spoločnosti v § 40 odst. 1, kde sa stanovilo, že „*správna rada určuje orientáciu európskej spoločnosti a dohliada na jej realizáciu*“.²⁴⁴

B. Havel sa domnieva, že ustanovenie § 463 odst. 4 zákona o obchodných korporáciách je povahou dispozitívne a tvrdí, že stanovy môžu určiť, že o obchodnom vedení bude rozhodovať len správna rada. Správna rada by tak rozhodovala o základnom zameraní a aj o celkovom rozhodovaní o obchodnom vedení.²⁴⁵ Tento prenos obchodného vedenia je podľa B. Havla zákonom predpokladaný, nepoškodzuje tretie osoby a ani samotnú korporáciu, pretože všetci členovia správnej rady sú povinný jednať so starostlivosťou riadneho hospodára. Domnievam sa, že je vhodné zmieniť aj argumenty svedčiace pre opačný záver. Pravidlá týkajúce sa obchodného vedenia sú štatusové, pretože vytvárajú základné vzťahy pre jednanie spoločnosti a určujú esenciálne znaky obchodnej korporácie ako právnickej osoby. Určenie právomocí obligatórneho orgánu obchodnej korporácie považujem za naplnenie znakov kogentnej právnej normy a preto sa nedomnievam, že by bolo možné aby stanovy stanovili, že obchodné vedenie od bude v dispozícii správnej rady. Súhlasím ale, že pre fungovanie spoločností by to prinieslo zjednodušenie správy podnikateľskej činnosti a mohlo by to prispieť k väčšej operatívosti rozhodovania o obchodnom vedení.

Je možné odvodzovať, že správnej rade nie je možné udeľovať pokyny týkajúceho sa základného zamerania obchodného vedenia, iba žeby si ho vyžiadal člen správnej rady.²⁴⁶ Výkladový ďalší výkladový problém sa tak objavuje v súvislosti s otázkou, či tak môže urobiť sám alebo až následne po rozhodnutí správnej rady ako celku.²⁴⁷ Prikláňam sa

---

²⁴³ *Ibid.*

²⁴⁴ Samotný výkon obchodného vedenia podľa § 35 odst. 1 a 2 zákona o európskej spoločnosti náležalo predsedovi správnej rady alebo inej fyzickej osobe menovanej správnu radou, ktorá mala titul generálny riaditeľ.

²⁴⁵ HAVEL, B. in op. cit. sub 128, s. 174.

²⁴⁶ Podľa § 456 odst. 1 z. o. k. spolu s § 435 odst. 3 z. o. k.

²⁴⁷ Vyžiadanie pokynu by obsahovala pozvánka na valné zhromaždenie podľa § 407 odst. 1 písm. f) z. o. k.

k názoru, že pokiaľ nedôjde k rozdeleniu pôsobností medzi jednotlivých členov orgánu podľa § 156 odst. 2, rozhodovať je nutné spoločne.²⁴⁸

Ďalší sporný bod spočíva v tom, či môže správna rada akciovej spoločnosti udeľovať štatutárnemu riaditeľovi pokyny týkajúce sa obchodného vedenia. Ak by sme to pripustili, potom by sa javila právomoc správnej rady určovať základné zameranie obchodného vedenia nadbytočná, nakoľko by rovnakého účinku mohla dosiahnuť správna rada udeľovaním pokynov.²⁴⁹ Domnievam sa, že ani dikcia zákona tejto možnosti nenahráva. Na základe § 456 odst. 1, ktorý nás čo sa týka postavenia štatutárneho riaditeľa smeruje na úpravu predstavenstva v § 435 odst. 3 je možné odvodiť, že nikto nie je oprávnený udeľovať pokyny štatutárnemu riaditeľovi týkajúce sa obchodného vedenia. Ani správna rada európskej spoločnosti nebola oprávnená zasahovať do bežného obchodného vedenia, najmä udeľovaním pokynov.²⁵⁰

Nutné upozorniť že žiadosť o pokyn nebude smerovať k správnej rade, ale najvyššiemu orgánu spoločnosti, čiže priamo k valnému zhromaždeniu. Vystáva tak otázka, či by nebolo možné *per analogiam* pripustiť možnosť vyžiadanie si pokynu od správnej rady. Veď ona je tým orgánom, ktorý zabezpečuje základné zameranie obchodného vedenia. Ostatne môže správna rada udelenie pokynu „nahradit“ konkrétnejším vytyčením mantinelov obchodného vedenia. Domnievam sa, že funkčný výklad zákonnej úpravy vyžaduje, aby túto činnosť správnej rady mohol štatutárny orgán aj sám iniciovať.²⁵¹ V opačnom prípade by dochádzalo k jednaniu „za bokom“ orgánu, ktorý určuje základné mantinely obchodného vedenia. A predstava, že by rozhodnutie správnej rady o udelení

---

²⁴⁸ Podľa § 156 odst. 1 obč. zák. Zhodný názor zastávajú autori článku, pozri DĚDIČ, J., LASÁK, J. in op. cit. sub 152, s. 99.

²⁴⁹ BODLÁK, F. in op. cit. sub 238, s. 67.

²⁵⁰ ANDREISOVÁ, L. op. cit. sub 242, s. 321.

²⁵¹ Opačný názor in BODLÁK, F. in op. cit. sub 238, s. 67. Autor argumentuje tým, že pokiaľ by to zákonodarca chcel pripustiť, stanovil by to v dikcii zákona. Tento jeho úmysel však nie je zjavný.

vyžiadaného pokynu bolo zdanlivé²⁵² ma o tomto závere ešte viac presviedča.²⁵³ Štatutárny riaditeľ sa tým nezbavuje povinnosti starostlivosti riadneho hospodára, pretože záleží na ňom, či o pokyn požiada alebo nie.

Žiaden vplyv na to, nebude mať skutočnosť, či sa bude jednať o klasický alebo teda francúzsky model monistickej akciovej spoločnosti, ktorý sa vyznačuje tým, že štatutárny riaditeľ je zároveň predsedom správnej rady. Jedna osoba by samotné obchodné vedenie vykonávala, ako by aj sprostredkovávala potrebné informácie a svoj postoj v rámci správnej rady, ktorá určuje základné zameranie obchodného vedenia. Ostatní členovia správnej rady by boli poverení *ex lege* dohľadom na riadny výkon obchodného vedenia. V druhom prípade, a síce že bude zvolený model typický pre právne systémy *common law*, takzvané oddelený, štatutárnym riaditeľom bude osoba odlišná od predsedu správnej rady. Zaisť sa tým lepšia kvalita dohľadu nad riadnym výkonom obchodného vedenia správnou radou. Obmedzí sa však operatívnosť a rýchlosť procesu prijímania riešení v rámci závodu, pretože bude nutné pravidelne oboznamovať správnou radou o výkone obchodného vedenia ako aj zaujímať postoj k základnému zameraniu určené správnou radou. Aby sa mohol štatutárny riaditeľ dobre pohybovať v mantineloch nastavených správnou radou, mám za to, že je na dobro veci, aby sa k tomu mohol vyjadriť a aby mal pri určovaní týchto mantinelov poradné slovo.

Ustanovenie nie je samozrejme šťastne formulované, a to hlavne pre takzvané oddelený model riadenia monistickej akciovej spoločnosti, typický ako vyššie spomenuté pre krajiny *common law*. V kontinentálnom systéme monistickej akciovej spoločnosti si myslím, že je ustanovenie formulované správne. Do pôsobnosti správnej rady tak náleží obchodné vedenie, nutné ale rozumieť tak, že všetci sa dohodnú na smerovaní obchodného vedenia a len predseda správnej rady bude vykonávať každodennú rutinu vo vnútri spoločnosti.

Ako komparačný exkurz môžeme uviesť fungovanie monistického systému akciovej spoločnosti v talianskom *Codice Civile*, nakoľko je talianska úprava jedným

---

²⁵² Podľa § 45 odst. 1 z. o. k. spolu s § 245 obč. zák.

²⁵³ S pomocou argumentov in DĚDIČ, J., LASÁK, J. in op. cit. sub 152, s. 100.

z inšpiračných zdrojov českého zákona o obchodných korporáciách. Tamojšia správna rada (*Consiglio di amministrazione*) je pluripersonálny kolektívny orgán, ktorému je ako celku výlučne zverené obchodné vedenie.²⁵⁴ U veľkých talianskych korporácií môže byť zložitá obstarávať každodenné záležitosti akciovej spoločnosti výlučne správnu radou. Preto má možnosť menovať generálneho riaditeľa (*direttore generale*), ktorý je nie je štatutárny orgán, ale len výkonným zamestnancom na vrchole v hierarchickej štruktúre zamestnancov.²⁵⁵ Alternatívne je možné v stanovách zakotviť alebo rozhodnutím valného zhromaždenia vytvoriť viacčlenný výkonný výbor (*comitato esecutivo*), v ktorom budú niektorí z členov správnej rady a bude poverený výkonom bežnej každodennej správy spoločnosti a súčasne bude podriadený správnej rade. Treťou možnosťou je poverenie niektorých členov správnej rady len niektorými konkrétnymi úlohami (*amministratori delegati*).²⁵⁶ Interné rozdelenie medzi členov zostáva taktiež možným (*delega interna*). Tieto delegované orgány majú povinnosť zaistiť organizačné, administratívne a účtovné úlohy. Súčasne sú povinné informovať správnu radu o chode spoločnosti a jeho predpokladanom vývoji ako aj o významných operáciách. Správna rada je vždy oprávnená delegáciu odobrať alebo delegované orgány odvolať. Disponuje tiež oprávnením udeľovať delegovaným orgánom direktívy (pokyny), ktoré sú pre recipienty záväzné.²⁵⁷

---

²⁵⁴ Článok 2409 *Codice Civile*.

²⁵⁵ Článok 2396 *Codice Civile*. In BODLÁK, F. in op. cit. sub 238, s. 73. Obdobne je tomu v americkom korporáčnom práve, kde správna rada (*Board of directors*) poverí každodenným riadením úradníkov (*officers*), ktorí nemajú povahu orgánu korporácie. Francúzska úprava dáva na výber, či správna rada poverí obchodným vedením svojich členov alebo tretie osoby, opäť ani v tomto prípade, sa delegáciou nevytvára ďalší orgán spoločnosti.

²⁵⁶ Článok 2381 *Codice Civile*.

²⁵⁷ *Ibid.*

Záver

V úvode tejto diplomovej práce sme si položili dva ciele, cieľ primárny a sekundárny. Druhoradým, avšak nevyhnutným cieľom tejto práce bolo podať vymedzenie právneho inštitútu obchodného vedenia vrátane exkurzu do staršej literatúry, ktorá s inštitútom obchodného vedenia pracovala. Hlavným a preto primárnym cieľom bolo analyzovať ustanovenia zákona o obchodných korporáciách a občianskeho zákonníku, ktoré regulujú výkon obchodného vedenia, nájsť interpretačne sporné miesta za pomoci starších i aktuálnych odborných publikácií a rozhodovacej činnosti najvyšších súdov hľadať také možnosti výkladu, ktoré sú silnejšie argumentačne podporené než výklady ostatné a u ktorých sa dá očakávať, že sa k nim prikloní i súdna prax pri aplikácii stále nových predpisov súkromného práva.

Prvá a druhá kapitola sa venuje sekundárnemu cieľu a je úvodom do problematiky obchodného vedenia. V prvej kapitole je na začiatku práce pojem obchodné vedenie vymedzený pozitívne a to najmä za pomoci stále relevantnej rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu a Najvyššieho správneho súdu. S určitom dávkou zjednodušenia môžeme konštatovať, že obchodné vedenie je kompetencia štatutárneho orgánu spočívajúca v organizovaní a riadení podnikateľskej činnosti spoločnosti. Následne je z práce badateľná snaha nájsť prevažnú charakteristiku obchodného vedenia, pričom sme dospeli k záveru, že obchodné vedenie predstavuje súhrn určitých interných záležitostí spoločnosti, tieto záležitosti sa dajú súhrnne nazvať ako organizácia a riadenie spoločnosti, ide o záležitosti každodenného charakteru, ide o oblasť pôsobnosti štatutárneho orgánu, ktorá sa vyznačuje autonómiou rozhodovania a rub tejto rozhodovacej samostatnosti tvorí relatívne široká zodpovednosť za výkon obchodného vedenia. Následne je obchodné vedenie vymedzené negatívne a síce skrz odlišenia od strategického rozhodovania, rozhodovania marginálnych záležitostí, zastupovania spoločnosti, zostatkovej pôsobnosti štatutárneho orgánu a tiež je popísaný vzťah obmedzenia zastupiteľského oprávnenia a obchodného vedenia. Následne je v krátkosti predstavený pojem obchodné vedenie a jeho zaradenia v spoločnosti v rakúskom

a nemeckom práve. Druhá kapitola predstavuje Všeobecný zákonník obchodný a pojmoslovie, ktorým sa obchodné vedenie v tých časoch nahradzovalo.

Tretia kapitola je úvodom do naplňovania primárneho cieľa práce. Predstavuje orgány, ktorým náleží obchodné vedenie. Nakoľko sa táto práca sústreďuje na národné kapitálové obchodné spoločnosti, reč je o konateľoch v spoločnosti s ručením obmedzeným a predstavenstvu v akciovej spoločnosti. Vzhľadom na mnohé diskrepancie v úpravách monistického a dualistického zriadenia akciovej spoločnosti, sa v tejto kapitole venujeme len dualistickému zriadeniu a monistickému je venovaná celá kapitola šiesta, ktorá nadväzuje i na kapitolu štvrtú a piatu. Štvrtá kapitola obsahuje analýzy hlavných problémov týkajúcich sa obchodného vedenia. Pojednané je o otázkach horizontálnej delegácie, vertikálnej delegácie, atrakcie obchodného vedenia, pričom všetky tieto pojmy spoločne radíme pod otázku „translácie (presunov) obchodného vedenia“.

Nasleduje pojednanie o zásahoch do obchodného vedenia. Zásahmi do obchodného vedenia sa rozumie vyžiadaný pokyn a koncernový pokyn. Tieto dva prípady predstavujú výnimku zo zásady, že o obchodnom vedení rozhoduje výlučne štatutárny orgán. Vyžiadaný pokyn sa uskutočňuje v rámci jednej kapitálovej obchodnej spoločnosti a to na žiadosť štatutárneho orgánu a nie člena ako uvádza zákon. Vyžiadaný pokyn sa vyznačuje tým, že má ísť v zásade o prípad zriedkavý, je výlučne na požiadanie a je záväzný. Koncernový pokyn, o ktorom pojednáva siedma kapitola nepredstavuje zriedkavý prípad, nakoľko práve skrz neho sa uskutočňuje koncernová kvalita podnikateľského zoskupenia, nepredchádza mu žiadne požiadanie a domnievame sa, že v nebude ani záväzný. Práve tieto spomenuté znaky odlišujú inštitúty vyžiadaného pokynu a koncernového pokynu.

Na záver sa sluší konštatovať, že obchodné vedenie je vďačnou témou diplomovej práce, nakoľko vzhľadom na jeho poskromnú reguláciu v zákone, je mu v aplikačnej praxi vyhradzovaný značný priestor. Ostatne nie nadarmo, veď rozhodovanie o obchodnom vedení sa *per definitionem* uskutočňuje v každej obchodnej korporácii, nezávisle na jej usporiadaní, veľkosti, či práva štátu, ktorý ju upravuje.

Zoznam použitej literatúry

Dôvodová správa

HAVEL, Bohumil. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012, 287 s.

Učebnice

BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava a Ivana ŠTENGLOVÁ. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006, 660 s. Beckova edice právo a hospodářství.

ČERNÁ, Stanislava a Stanislav PLÍVA. *Podnikatel a jeho právní vztahy*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2013, 156 s. Scripta iuridica.

ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 637 s.

DĚDIČ, Jan. *Akciové společnosti*. 7., přeprac. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2012, 672 s. Beckova edice právo a hospodářství.

MALÝ, Karel. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. 4., přeprac. vyd., 2010. Student (Leges).

POKORNÁ, Jarmila. *Obchodní společnosti a družstva*. 1. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2014, 414 s. Academia iuris (C. H. Beck).

ROZEHNAL, Aleš. *Obchodní právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Právnické učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk).

Monografie

DĚDIČ, J., J. LASÁK a J. KŘÍŽ. *Obchodní společnosti*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Judikatura k rekodifikaci

ELIÁŠ, Karel. *Obchodní společnosti*. Praha : C. H. Beck, 1994

HAVEL, Bohumil. *Obchodní korporace ve světle proměn: variace na neuzavřené téma správy obchodních korporací*. Vyd. 1. Praha: Auditorium, 2010, 196 s. Téma (Auditorium).

HERMANN-OTAVSKÝ, Karel. *Všeobecný zákoník obchodní a pozdější normy obchodního práva v zemích historických*. Praha: Československý Kompas, 1929.

HURYCHOVÁ, Klára a Daniel BORSÍK (eds.). *Corporate governance: kolektivní monografie*. Praha: Wolters Kluwer, 2015.

PAUKNEROVÁ, Monika a Michal TOMÁŠEK. *Nové jevy v právu na počátku 21. století*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2009, 424 s.

RANDA, Antonín. *Soukromé obchodní právo rakouské (1908)*. Praha: Vysoká škola aplikovaného práva, 2008. Myšlenky starších českých právníků.

RANDA, Antonín. *Soukromé obchodní právo rakouské*. Praha: Otto, 1894.

WENIG, Arnošt. *Příručka obchodního práva*. První vydání. V Praze: Československý Kompas, 1947, 510 stran.

Komentáře, zborníky

BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, 2733 s.

DĚDIČ, J. *Obchodní zákoník. Komentář*. III. díl. Praha: Polygon, 2002.

DVOŘÁK, T.: *Osobní obchodní společnosti ve světle rekodifikace českého obchodního práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. s. 229.

LASÁK, Jan, POKORNÁ, Jarmila, ČÁP, Zdeněk, DOLEŽIL, Tomáš a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 2 sv. (1576, 1579-2814 s.).

LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2015. Velké komentáře.

ŠTENGLOVÁ, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003.

ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 1. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2013, 994 s. Velké komentáře.

ŠVESTKA, Jiří, Jan Dvořák, Josef Fiala a kol. *Občanský zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014, 6 sv. Komentáře (Wolters Kluwer ČR).

Zahraničná literatúra

DAVIES, L. *Introduction to Company Law*. Great Britain: Oxford University Press, 2002.

GRIFFIN, Stephen, Michael HIRST a Peter WALTON. *Company law: fundamental principles*. 4th ed. New York: Pearson Longman, 2006.

JABORNEGG, Peter. a Rudolf. STRASSER. *Kommentar zum Aktiengesetz*. 5., neu bearb. und erw. Aufl. Wien: Manz, 2010.

KALSS, Susanne, Christian NOWOTNY a Martin SCHAUER. *Österreichisches Gesellschaftsrecht: systematische Darstellung sämtlicher Rechtsformen: in Fortführung des von Walther Kastner begründeten und in der letzten Auflage von Walther Kastner, Peter Doralt und Christian Nowotny bearbeiteten Lehr- und Handbuchs "Grundriss des österreichischen Gesellschaftsrechts"*. Wien: Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, 2008.

VON MAX GELLIS. *Kommentar zum GmbH-Gesetz*. 7. Aufl. Wien: Linde, 2009.

VON NIKOLAUS VAVROVSKY. *Der erfolgreiche Geschäftsführer Rechte und Pflichten, Haftung und Insolvenz*. 1. Aufl. Wien: Manz, 2005.

Časopisecké zdroje

- ANDREISOVÁ, Lucie. Působení správní rady v monistické struktuře akciové společnosti. *Obchodní právo*. 2014, č. 8, s. 314-324.
- BALÝOVÁ, Lucie. Péče řádného hospodáře ve volených orgánech obchodních korporací ve světle rekodifikace. *Obchodněprávní revue*. 2014, č. 7-8, s. s212-215.
- BODLÁK, František. Správní rada akciové společnosti v České republice a Itálii. *Obchodněprávní revue*. 2015, č. 3, s. 65-74.
- ČECH, P. Hlavní změny v obchodním zákoníku po 1. lednu 2012. *Právní rádce*. 2012, č. 1, s. 19-26.
- ČECH, Petr. Péče řádného hospodáře a povinnost loajality. *Právní rádce*. 2007, č. 3, s. 4-8.
- ČERNÁ, Stanislava a Petr ČECH. Kde jsou hranice obchodního vedení? *Právní forum*. 2008, č.11, s.453-459.
- ČERNÁ, Stanislava, Ivana Štenglová, Petr Čech. Co přinese zákon o obchodních korporacích kapitálovým obchodním společnostem, jejich společníkům a věřitelům? *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2012, č. č4, s. 325-334.
- ČERNÁ, Stanislava. K vázanosti představenstva nevhodnými a nezákonnými pokyny. *Acta universitatis carolinae-iuridica*. 2008, č. 1, s. 127-136.
- ČERNÁ, Stanislava. O koncernu, koncernovém řízení a vyrovnání újmy. *Obchodněprávní revue*. 2014, č. 2, s. 33-41.
- ČERNÁ, Stanislava. Ovlivnění jako klíčový pojem českého koncernového práva. *Rekodifikace & praxe*, 2014, č. 1, s. 14-17.
- ČÍŽEK, Vladimír. Kolektivní statutární orgán obchodní korporace: pověření jednáním vůči zaměstnancům. *Obchodněprávní revue*. 2015, č. 1, s. 9-14.
- DĚDIČ, Jan a Jan LASÁK. Monistický systém řízení akciové společnosti: výkladové otazníky (1. část). *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 3, s. 65-71.
- DĚDIČ, Jan a Jan LASÁK. Monistický systém řízení akciové společnosti: výkladové otazníky (2. část). *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 4 s. 97-105.
- DVOŘÁK, Tomáš. O usnesení valné hromady společnosti s ručením omezeným. *Právní fórum*. 2011, č. 10, s. 455-469.
- EICHLEROVÁ, Kateřina. Jednatelé – kolektivní nebo individuální orgán? *Rekodifikace & praxe*, 2015, č. 7-8, s. 32-37.
- FÁRA, I., TOMŠEJ J. Pokyny valné hromady k obchodnímu vedení. *Právní rádce*. 2013, č. 12, s. 40-41.
- FÁRA, I., TOMŠEJ J. Pokyny valné hromady k obchodnímu vedení. *Právní rádce*. 2013, č. 12, s. 40.

HÁMORSKÁ, Andrea. Povinnost členů orgánů obchodních korporací jednat s péčí řádného hospodáře po rekodifikaci. *Obchodněprávní revue*. 2012, č. 9, s. 250-256.

HAVEL, Bohumil. A ještě k tzv. absolutoriu a také k přenosu obchodního vedení na správní radu. *Obchodněprávní revue*. 2013, č. 6, s. 171-175.

HAVEL, Bohumil. Quo vadis obchodní vedení. *Obchodněprávní revue*. 2010, č. 3, s. 70-74.

HAVEL, Bohumil. Společnost s ručením omezeným na úsvitu rekodifikace. *Obchodněprávní revue*. 2011, č. 12, s. 351-355.

JOSKOVÁ, Lucie. Jednatelé jako kolektivní orgán. *Rekodifikace & praxe*, 2013, č. 10, 2-5.

NĚMEČKOVÁ, Olga. Obchodní vedení a vnitřní vztahy kapitálových společností v ČR a v Německu. *Právní rozhledy*. 2004, č. 22, s. 824-829.

PELIKÁN, Robert. Kogentní a dispozitivní ustanovení v novém zákonu o obchodních korporacích. *Obchodněprávní revue*. 2012, č. 9, s. 246-250.

PIHERA, Vlastimil. Tvrdé jádro a měkká slupka. Úvaha o odpovědnosti managementu kapitálových společností. *Obchodněprávní revue*. 2012, č. 5, s. 142-148.

ŘEHÁČEK, Oldřich. Jednání členů představenstva akciové společnosti a obchodní vedení akciové společnosti. *Bulletin advokacie*. 2008, č. 5, s. 22-27.

ŘEHÁČEK, Oldřich. Zabezpečování obchodního vedení akciové společnosti a jednání za tuto společnost po novele obchodního zákoníku. *Právní rozhledy*. 2012, č. 6, s. 213-215.

ŠTENGLOVÁ, Ivana. Ještě několik poznámek k zákonnému zastoupení obchodní společnosti či družstva členem statutárního orgánu. *Obchodněprávní revue*. 2009, č. 4, s. 102-107.

Judikatura

Najvyšší súd

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 25. 8. 2004, sp. zn. 29 Odo 479/2003.

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 24. 3. 2005, sp. zn. 8 Tdo 124/2005.

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 29. 6. 2005, sp. zn. 29 Odo 442/2004.

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 5. 4. 2006, sp. zn. 5 Tdo 94/2006.

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 20. 9. 2006, sp. zn. 5 Tdo 956/2006.

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 5. 10. 2006, sp. zn. 5 Tdo 1208/2005.

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 27. 2. 2007, sp. zn. 29 Odo 1108/2005.

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 24. 5. 2007, sp. zn. 29 Odo 1120/2005.

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 30. 6. 2008, sp. zn. 29 Odo 1262/2006.

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 27. 8. 2008, sp. zn. 5 Tdo 488/2008.

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 28. 8. 2008, sp. zn. 5 Tdo 959/2008.

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 28. 1. 2009, sp. zn. 5 Tdo 1620/2008.

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 3. 6. 2009, sp. zn. 7 Tdo 543/2009.

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 24. 6. 2009, sp. zn. 29 Cdo 3139/2007.

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 26. 8. 2009, sp. zn. 5 Tdo 894/2009.

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 30. 3. 2011, sp. zn. 29 Cdo 4276/2009.

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 25. 1. 2012, sp. zn. 29 Cdo 134/2011.

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 11. 4. 2012, sp. zn. 29 Cdo 3223/2010.

Najvyšší správny súd

Rozsudok Najvyššieho správneho súdu zo dňa 18. marca 2005, sp. zn. 4 Afs 24/2003.

Elektronické zdroje

<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=363&CT1=0> [13.6.2016]

Resumé

Predmetom tejto práce je obchodné vedenie dvoch kapitálových spoločností, a to spoločnosti s ručením obmedzeným a akciovej spoločnosti. Práca opisuje a taktiež analyzuje právnu úpravu obsiahnutú v novom súkromnom práve, poukazuje na hlavné interpretačné problémy a snaží hľadať výklad, ktorý má do budúca najvyššie šance sa presadiť vzhľadom na svoj argumentačný podklad. V práci vychádzame z doterajších poznatkov o obchodnom vedení, vrátane judikatúry, vždy však s ohľadom na zmeny, ktoré nová úprava inštitútu obchodného vedenia s rekodifikáciou priniesla.

Prvá kapitola pojednáva o pojmu obchodné vedenie. Pojem je na začiatku vymedzený pozitívne, a to obecné a následne i výpočtom niekoľkých konkrétnych jednaní, ktoré pod pojem spadajú. Ďalej je pojem vymedzený i negatívne, skrz odlišenie od jednania za spoločnosť, rozhodovanie o významných záležitosti dlhodobého charakteru a marginálnych záležitostí.

Druhá kapitola sa zaoberá krátkym exkurzom do historického vývoja inštitútu obchodného vedenia, predstavuje rôzne pomenovania pre tento inštitút, s ktorými sa v staršej literatúre môžeme stretnúť.

Tretia kapitola sa venuje orgánom vykonávajúcim obchodné vedenie. Stručne je pojednané o konateľoch v spoločnosti s ručením obmedzeným a predstavenstvu v akciovej spoločnosti s dualistickým systémom zriadenia.

Štvrtá kapitola pod názvom translácia obchodného vedenia sa zaoberá otázkami presunu pôsobnosti v oblasti obchodného vedenia a to jednak medzi členmi štatutárneho orgánu ako i na tretie osoby.

Piata kapitola pojednáva o problematike prípustných pokynov do obchodného vedenia. Zaoberá sa otázkami formy a formulácie žiadosti, možnosťami o žiadosti rozhodnúť ako i záväznosťou. Na konci kapitoly je venovaná pozornosť pokynom, ktoré pre svoje vady byť rešpektované nemôžu. Následne je rozobraná problematika koncernového pokynu,

s akcentom na otázku jeho záväznosti. Uvádžajú sa argumenty pre záväznosť ako i v prospech toho, že koncernové pokyny vlastnosť záväznosti postrácajú.

Posledná šiesta kapitola komplexne pojednáva o problémoch spojených s interpretáciou ustanovení týkajúcich sa obchodného vedenia v monistickom zriadení akciovej spoločnosti.

Abstract

The objective of this thesis is a business management of a Czech capital company. The purpose is to give a definition or prevailing characteristic of business management and to point out the problems of interpretation, analyse them and outline possible solutions. The thesis is divided into six chapters, each of them is divided into subchapters and where necessary also into parts. Each chapter ends with a short summary.

The first chapter focuses on giving a definition of term business management. Many characteristics of this terms are given from judicial decisions of Supreme Court of Czech Republic. It is needed to distinguish business management from strategic decisions, decisions with low importance and acting on behalf of a company, although this may in some cases follow the decisions about business management. Second chapter discuss about historical terms using instead of business management.

The third chapter deals with organizational structure of limited liability company and joint-stock company. In joint-stock company executive board solve questions about business management. In limited liability company have a duty to make decisions about business management directors. The monistic structure of joint-stock company is described and analysed in last chapter. The fourth chapter covers realization of business management. Characterized are horizontal and vertical delegation. It is also discussed the problem of attraction of business management by another obligatory organ of company.

In fifth chapter are discussed fundamental guidelines of business management and instructions. Firstly, there are investigated the principles and instructions given by the general meeting to the management board. These instructions are meant to be binding for statutory organ. Secondly, there is analysed concern and the instructions given by a holding company to its subsidiaries. Instructions in Czech concern could be under certain circumstances respected by statutory organ of subsidiary company, however thy are not binding.

The conclusion provides summary of most important information pointed out on the basis of provided analysis.

Kľúčové slová

- obchodné vedenie
- predstavenstvo
- pokyny valného zhromaždenia

Key words

- business management
- management board
- instructions given by a general meeting

Názov práce v anglickom jazyku

- Business Management